

Nr 202.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunal fondbildning m. m.; given Stockholms slott den 6 mars 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om kommunal fondbildning;
- 2) lag angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom;
- 3) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet;
- 4) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad;
- 5) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse;
- 6) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting;
- 7) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm; samt
- 8) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
lag om kommunal fondbildning.

Härigenom förordnas som följer:

Inledande bestämmelse.

1 §.

Kommun äger att, på sätt i denna lag föreskrives, för framtida ändamål avsätta medel till fond.

Sådan fond är:

särskild fond för tillgodoseende av särskilt, uttryckligen angivet kommunalt behov;

allmän fond för utjämning av skattetrycket mellan olika år; eller
tillfällig fond.

Att kommun i vissa fall är pliktig avsätta medel till fond framgår av 6 §.

Om särskild fond.

2 §.

Kommun äger att i den ordning, som eljest stadgas för kommunala beslut, till särskild fond avsätta medel för följande ändamål, nämligen:

a) för beredande av pension, olycksfallsersättning eller sjukunderstöd åt personer i kommunens tjänst eller av pension åt deras efterlevande (*pensionsfond*);

b) till täckande av förlust, som genom skada å kommun tillhörig egendom eller annorledes kan komma att tillskyndas kommunen under sådana omständigheter, att kommunen eljest kunnat genom försäkring skydda sig mot förlusten (*försäkringsfond*);

c) för vidmakthållande av anläggning, tillhörande inkomstgivande företag, i den mån överskott å företagets inkomster utöver dess utgifter därtill lämna tillgång (*förnyelsefond*);

d) för tillgodoseende av kommunens behov att äga tillgång till rörelsekapital att tillfälligt nyttjas för bestridande av löpande utgifter intill dess att därför avsedda inkomster inflyta (*kassaförlagsfond*); samt

e) till bestridande av kostnaderna för förvärvande av viss ägodel, genomförande av visst företag eller upprättande av viss anstalt, där kommunen fattat beslut om ägodelens förvärvande, företagets genomförande eller anstaltens upprättande.

3 §.

Vill kommun avsätta medel för tillgodoseende av annat särskilt, uttryckligen angivet kommunalt behov än i 2 § sägs, eller vill kommun taga till särskild fond avsätta medel i anspråk för annat ändamål än vid avsättningen bestämts, erfordras för beslut därom två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster samt Konungens medgivande. Sådant medgivande kan lämnas genom Konungens fastställelse å reglemente eller andra föreskrifter rörande fonden.

Om allmän fond.**4 §.**

1 mom. I samband med fastställande av utgifts- och inkomststaten äger kommun utan särskilt medgivande av myndighet besluta om avsättning av visst belopp till allmän fond eller tagande i anspråk av visst belopp ur fonden i enlighet med följande föreskrifter.

Avsättning till fonden må ske, därest den utdebitering av allmän kommunalskatt för varje skattekrone, som utan avsättning till fonden erfordras för det följande året, understiger medeltalet av vad som under de närmast föregående fem åren utdebiterats för varje skattekrone. Medel ur fonden må tagas i anspråk för kommunens allmänna utgifter, därest den utdebitering av allmän kommunalskatt för varje skattekrone, som utan att medel ur fonden tagas i anspråk erfordras för det nästföljande året, överstiger nyssnämnda medeltal.

Genom avsättning, varom här är fråga, må utdebitering av allmän kommunalskatt för varje skattekrone ej ökas med mer än hälften av vad som skulle hava erfordrats för att uppbringa utdebiteringen till det i föregående stycke omförmälda medeltalet och fonden ej bringas att överstiga hälften av det belopp, som enligt den för löpande året gällande utgifts- och inkomststaten skolat täckas med allmän kommunalskatt och kommunal progressivskatt.

Genom att medel ur fonden enligt detta mom. tagas i anspråk må ej utdebiteringen för varje skattekrone minskas med mer än hälften av vad som skulle hava åtgått för att nedbringa utdebiteringen till förenämnda medeltal. Ej heller må genom beslut enligt detta mom. under ett kalenderår tagas i anspråk mer än en tredjedel av det högsta belopp, vartill fonden uppgått vid slutet av något av de tre kalenderår, vilka närmast föregått året för beslutet.

2 mom. Har på grund av föreskrift i lag överflyttning av uppgifter skett mellan kommun och samfällighet som i 10 § avses, eller har ändring i den kommunala indelningen ägt rum, äger Konungen meddela därav betingade föreskrifter rörande tillämpning av reglerna i 1 mom.

5 §.

1 mom. Där särskilda skäl äro, må med Konungens tillstånd, utöver vad i 4 § är medgivet, avsättning ske till allmän fond eller sådan fonds medel tagas i anspråk. Vid meddelande av tillstånd till avsättning som nu sagts äger Konungen föreskriva villkor för de avsatta medlens tagande i anspråk.

Tillstånd enligt detta mom. kan meddelas genom Konungens fastställelse å reglemente eller andra föreskrifter rörande fonden.

2 mom. För beslut enligt 1 mom. erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

Om tillfällig fond.

6 §.

Hava medel influtit vid avyttring av tillgång för stadigvarande bruk eller såsom ersättning på grund av försäkring av dylik tillgång, och finna medlen ej omedelbar användning, skola de tillsvidare, i avvaktan på beslut om deras tagande i anspråk för visst ändamål, avsättas till tillfällig fond.

Lag samma vare beträffande överskottsmedel å lån, som av kommun upptagits med Konungens tillstånd och som ej i sin helhet åtgått för det med lånet avsedda ändamålet.

Erhåller kommun eljest belopp, som ej är att hänföra till kommunens löpande inkomster, må beloppet avsättas till tillfällig fond.

7 §.

Till tillfällig fond avsatta medel må, i den mån fonden bildats av överskottsmedel å lån upptaget med Konungens tillstånd, ej tagas i anspråk utan Konungens medgivande.

Andra till tillfällig fond avsatta medel må, försåvitt ej särskilda villkor eljest blivit stadgade för deras disponerande, genom beslut i vanlig ordning tagas i anspråk för anskaffande av tillgång för stadigvarande bruk. Beslut att taga dylika medel i anspråk för annat ändamål skall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse.

Gemensamma bestämmelser.

8 §.

Fonds medel skola vara på betryggande sätt anbragta, kommun obetaget att nyttja fondens medel i stället för belopp, som kommunen jämlikt Konungens medgivande eller eljest äger upplåna. Kassaförlagsfond må jämlikt sitt ändamål nyttjas utan hinder av den inskränkning som nu stadgats. Därutöver må kommunen nyttja fonds medel allenast efter Konungens tillstånd. Vid anbringande eller nyttjande av fonds medel skall tillses, att medlen vid behov äro tillgängliga.

Fonds medel må ej utan tillstånd av länsstyrelsen anbringas annorlunda än hos bank, å postgirokonto eller i sådana tillgångar, i vilka förmyndare äger utan överförmyndarens tillstånd anbringa omyndigs medel.

Vad nu sagts utgör ej hinder att till fond avsätta och i densamma behålla vad kommunen vid avyttrande av tillgång för stadigvarande bruk bekommit i andra tillgångar än penningmedel.

9 §.

Vid bildande av särskild fond kan föreskrift meddelas, att ränta enligt vissa grunder skall tillföras fonden. Dylik föreskrift skall lända till efterrättelse, där icke kommunen med två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster fattar annat beslut, som varder av Konungen fastställt. Ränta å särskild fond, vid vars bildande dylik föreskrift ej givits, så ock å allmän fond och å tillfällig fond skall ej tillföras fonden.

10 §.

Vad i denna lag är föreskrivet angående kommun skall äga motsvarande tillämpning å församling, särskilt skoldistrikt, municipalsamhälle, fattigvårdssamhälle, som avses i 6 § lagen om fattigvården, samt landsting.

11 §.

Denna lag avser ej skogsaccisfond, fond av överskottsmedel å hamns rörelse eller fond, som utgör prästlönetillgång för pastorat, samt ej heller fond uppkommen genom avsättning av medel, som erhållits såsom vederlag för fastighet, vilken för något kommunens gemensamma nytta avseende ändamål tillfallit kommunen genom gåva eller testamente, eller fond bildad av annan egendom, som tillfallit kommun genom gåva eller testamente med föreskrift angående egendomens användning, eller av vederlag för sådan egendom.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936 och äger tillämpning jämväl å fond, som finnes vid lagens ikraftträdande.

Därest äldre fond av annat slag än i 11 § omförmäles ej är av den beskaffenhet, som i 1 § sägs, skola 8—10 §§ äga motsvarande tillämpning å densamma, och må ej sådan fonds medel tagas i anspråk utan Konungens medgivande, kommun obetaget att före den 1 juli 1938 i vanlig ordning besluta om fondmedlens avsättande till särskild fond enligt denna lag.

Förslag

till

lag angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom.

Härigenom förordnas som följer:

Har kommun, församling, särskilt skoldistrikt, municipalsamhälle, fattigvårdssamhälle, som avses i 6 § lagen om fattigvården, eller landsting uppburit ersättning vid försäljning av tillgång för stadigvarande bruk eller på grund av försäkring av sådan egendom, må vad sålunda erhållits ej utan Konungens medgivande användas för annat ändamål än anskaffande av annan dylik tillgång eller för avsättning till tillfällig fond på sätt i lagen om kommunal fondbildning stadgas.

Har för kommun eller annan samfällighet, som här ovan avses, lån, som av samfälligheten upptagits med Konungens tillstånd, ej i sin helhet åtgått för det med lånet avsedda ändamålet, må överskottet ej utan Konungens medgivande användas för annat ändamål än avsättning till tillfällig fond enligt lagen om kommunal fondbildning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

Förslag

till

lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas, att 23 § 2 mom. samt 61, 79 och 80 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

23 §.

2 mom. För beslut — — — eller kyrkofullmäktige.

Hurusom för beslut angående kommunal fond i vissa fall erfordras särskild röstövertikt stadgas i lag om kommunal fondbildning.

61 §.

Kommun skall — — — räkenskaper uppgått.

Hinder möter ej för kommun att vid upprättandet av staten besluta, att vad av särskilt anslag icke förbrukas under det nästföljande året må utan nytt beslut tagas i anspråk för det avsedda ändamålet under det därpå följande året.

Om fondbildning är särskilt stadgat.

79 §.

För att — — — dess betjänande.

Hurusom beslut angående kommunal fond skall i vissa fall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse föreskrives i lag om kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

80 §.

Länsstyrelsens godkännande — — — besluten avse.

Hurusom i visst fall länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande stadgas i lag om kommunal fondbildning.

Underställt beslut — — — hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

Förslag

till

**lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930
(nr 252) om kommunalstyrelse i stad.**

Härigenom förordnas, att 27 § 2 mom., samt 56, 74 och 75 §§ lagen den 6 juni 1930¹ om kommunalstyrelse i stad skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

27 §.

2 mom. För beslut — — — eller kyrkofullmäktige.

Hurusom för beslut angående kommunal fond i vissa fall erfordras särskild röstövertikt stadgas i lag om kommunal fondbildning.

56 §.

Stadskommun skall — — — räkenskaper uppgått.

Hinder möter ej för stadskommun att vid upprättandet av staten besluta, att vad av särskilt anslag icke förbrukas under det nästföljande året må utan nytt beslut tagas i anspråk för det avsedda ändamålet under det därpå följande året.

Om fondbildning är särskilt stadgat.

74 §.

För att — — — dess betjänande.

Hurusom beslut angående kommunal fond skall i vissa fall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse föreskrives i lag om kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

75 §.

Länsstyrelsens godkännande — — — besluten avse.

Hurusom i visst fall länsstyrelsens godkännande erfordras för att givande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande stadgas i lag om kommunal fondbildning.

Underställt beslut — — — hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

¹ Senaste lydelse av 74 och 75 §§, se SFS 1932: 266.

Förslag

till

lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse.

Härigenom förordnas, att 20 § 2 mom. 58, 66 och 67 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

20 §.

2 mom. För beslut — — — eller kyrkofullmäktige.

Hurusom för beslut angående kommunal fond i vissa fall erfordras särskild röstövertikt stadgas i lag om kommunal fondbildning.

58 §.

Utgifts- och inkomststat — — — räkenskaper uppgått.

Hinder möter ej för församling att vid upprättandet av staten besluta, att vad av särskilt anslag icke förbrukas under det nästföljande året må utan nytt beslut tagas i anspråk för det avsedda ändamålet under det därpå följande året.

Om fondbildning är särskilt stadgat.

66 §.

För att — — — fem år.

Hurusom beslut angående kommunal fond skall i vissa fall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse föreskrives i lag om kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

67 §.

Länsstyrelsens godkännande — — — gällande beslut.

Samtliga av församlingen för ett och samma kalenderår fattade beslut, därå fastställelse sålunda erfordras, — — — besluten avse.

Hurusom i visst fall länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande stadgas i lag om kommunal fondbildning.

Underställt beslut — — — hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

Förslag
till
lag angående ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924
(nr 349) om landsting.

Härigenom förordnas, att 33 § 2 mom. samt 45, 54 och 55 §§ lagen den 20 juni 1924 om landsting skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

33 §.

2 mom. Till beslut — — — härflytande rättighet.

Hurusom till beslut angående kommunal fond i vissa fall erfordras särskild röstövertvikt stadgas i lag om kommunal fondbildning.

45 §.

Med ledning — — — invånare uttaxeras.

Hinder möter ej för landsting att vid upprättandet av staten besluta, att vad av särskilt anslag icke förbrukas under det nästföljande året må utan nytt beslut tagas i anspråk för det avsedda ändamålet under det därpå följande året.

Om fondbildning är särskilt stadgat.

54 §.

Konungens godkännande — — — av landstingsmän.

Hurusom beslut angående kommunal fond skall i vissa fall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse föreskrives i lag om kommunal fondbildning.

55 §.

Länsstyrelsens godkännande — — — dylikt företag.

Hurusom i visst fall länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande stadgas i lag om kommunal fondbildning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

Förslag

till

lag angående ändring i vissa delar av lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 26 § 2 mom. samt 47, 63 och 64 §§ lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

26 §.

2 mom. För beslut — — — eller församlingsdelegerade.

Hurusom för beslut angående kommunal fond i vissa fall erfordras särskild röstövertvikt stadgas i lag om kommunal fondbildning.

47 §.

Kommunen skall — — — räkenskaper uppgått.

Hinder möter ej för kommunen att vid upprättandet av staten besluta, att vad av särskilt anslag icke förbrukas under det nästföljande året må utan nytt beslut tagas i anspråk för det avsedda ändamålet under det därpå följande året.

Om fondbildning är särskilt stadgat.

63 §.

För att — — — dess betjänande.

Hurusom beslut angående kommunal fond skall i vissa fall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse föreskrives i lag om kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

64 §.

Överståthållarämbetets stadfästelse — — — allmänna grund.

Hurusom i visst fall överståthållarämbetets godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande stadgas i lag om kommunal fondbildning.

Underställt beslut — — — hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

Förslag

till

**lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930
(nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm.**

Härigenom förordnas, att 21 § 2 mom. samt 62, 69 och 70 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

21 §.

2 mom. För beslut — — — eller kyrkofullmäktige.

Hurusom för beslut angående kommunal fond i vissa fall erfordras särskild röstövertikt stadgas i lag om kommunal fondbildning.

62 §.

Utgifts- och inkomststat — — — räkenskaper uppgått.

Hinder möter ej för församling att vid upprättandet av staten besluta, att vad av särskilt anslag icke förbrukas under det nästföljande året må utan nytt beslut tagas i anspråk för det avsedda ändamålet under det därpå följande året.

Om fondbildning är särskilt stadgat.

69 §.

För att — — — fem år.

Hurusom beslut angående kommunal fond skall i vissa fall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse föreskrives i lag om kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

70 §.

Överståthållarämbetets godkännande — — — gällande beslut.

Samtliga av församlingen för ett och samma kalenderår fattade beslut, därå fastställelse sålunda erfordras, — — — besluten avse.

Hurusom i visst fall överståthållarämbetets godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande stadgas i lag om kommunal fondbildning.

Underställt beslut — — — hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 6 mars 1936.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON,
VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och ecklesiastikdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om *lagstiftning rörande kommunal fondbildning*.

Härvid anför föredraganden:

Den kommunala fondbildningens begrepp.

Kommunal fondbildning innebär, att kommun för tillgodoseende av framtida gemensamma behov avsätter penningmedel eller andra därmed jämförbara tillgångar. Med framtida behov förstås sådana behov, som avse tiden efter det nästkommande budgetåret.

Till kommunal fondbildning hänföres alltså icke fonds uppkomst därigenom, att enligt testamente eller såsom gåva penningmedel eller andra tillgångar tillfalla kommun eller ställas under dess förvaltning på villkor, att tillgångarna skola för framtiden bevaras såsom en fond. För sådan fond gälla de bestämmelser givaren utfärdat och allmänna rättsregler samt, om fonden är att betrakta såsom en självständig stiftelse och i övrigt uppfyller vissa betingelser, lagen den 24 maj 1929 om tillsyn över stiftelser. Hava därmed mot medel enligt testamente eller såsom gåva tillfallit kommun utan villkor att medlen skola fonderas, men beslutar kommunen att avsätta medlen till fond, föreligger kommunal fondbildning.

Med kommunal fondbildning förstås vidare icke det förhållandet, att en kommun ökar sin förmögenhet genom användning av löpande inkomster till förvärv av en för stadigvarande bruk avsedd tillgång, vars anskaffande innebär tillgodoseende av ett gemensamt behov, eller genom förtidsbetalning av kommunens gäld. Ej heller föreligger kommunal fondbildning, om kommun amorterar ett för anskaffande av tillgång för stadigvarande bruk upptaget lån under kortare tid än som motsvarar tillgångens varaktighet. Däremot föreligger fondbildning, om medel avsättas för att framdeles användas till avbetalning av kommunens skuld.

Har, såsom fallet torde vara exempelvis med Orsa sockens skogsmedelsfond, allenast en viss grupp av kommunmedlemmar avsatt tillgångar till sin gemensamma nytta, är detta ej att anse såsom kommunal fondbildning.

Gällande rätt och praxis.

Uttryckliga bestämmelser om fondbildning saknas såväl i de äldre som i de år 1930 antagna kommunallagarna. Ledning för bedömande av frågan om tillåtligheten eller otillåtligheten av dylik fondbildning har företrädesvis erhållits i kommunallagarnas budgetbestämmelser, vilka i sin äldre lydelse innehöllo föreskrift, bland annat, att utgiftsstaten skulle upptaga utgifter, vilka kunde »av kommunens behov för det nästföljande året påkallas», och i sin nu gällande lydelse i huvudsak begränsa utgifterna till anslag för nästföljande år. Ur dessa bestämmelser har pläгат utläsas ett förbud att i allmänhet anslå medel för utgifter avseende ett senare år än det nästföljande.

Fondbildning är emellertid enligt vedertagen uppfattning i vissa fall tillåten; i några fall är fondbildning t. o. m. påbjuden enligt speciallagstiftning.

Därest en tillgång, avsedd för stadigvarande bruk — t. ex. ett skolhus — ej längre är för kommunen behövlig och kommunen försäljer densamma, utgör försäljningssummans avsättande för framtida ändamål tydligen en fondbildning. Att kommunen är berättigad till dylik fondbildning är otvivelaktigt. Fondering torde ock i regel ske av sådana försäljningsmedel. Å andra sidan innefatta ej kommunallagarna hinder att underlåta fondering av dylika medel (se prop. 99/1930 sid. 111). En särställning intaga i sådant avseende medel, som erhållas vid försäljning av s. k. donationsjordar. Kungl. Maj:ts tillstånd fordras för dylik försäljning. I de flesta fall torde Kungl. Maj:t vid meddelande av tillståndet föreskriva, att försäljningssumman skall fonderas. Kommunen måste ock anses berättigad att till fond avsätta penningbelopp, som kommunen erhållit såsom ersättning på grund av försäkring av tillgång, avsedd för stadigvarande bruk, eller överskott, som uppstått vid användning i enlighet med det bestämda ändamålet av ett med Konungens tillstånd upptaget amorteringslån.

Lagen den 4 januari 1927 angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt påbjuder för ett fall fondering. Enligt 6 § i lagen skall nämligen vid utbyte eller försäljning av prästboställe, som utgör prästlönetillgång för visst pastorat, behållna mellangiften eller köpeskillingen, där ej Konungen annorlunda förordnar, fonderas och fonden utgöra prästlönetillgång för pastoratet. Enahanda är förhållandet vid expropriation av prästgård eller löneboställe, som förvaltas av pastorat (se 22 § första punkten lagen den 9 december 1910 om reglering av prästerskapets avlöning, sådant detta lagrum lyder enligt lag den 30 augusti 1932).

Jämlikt nu gällande lag den 28 september 1928 om skogsaccis skola skogsaccismedel, som inflyta till landskommun, avsättas till en skogsaccisfond, från vilken kommunen äger anvisa medel såsom tillskott till täckande av så-

dana utgifter för kommunen, till vilka enligt gällande författningar medel eljest skolat beredas genom allmän kommunalskatt. Såsom sådant tillskott må — utom i visst fall — under löpande året anvisas till användning för påföljande år högst så stort belopp, som motsvarar en tredjedel av fondens behållning den 1 september under löpande året och en tredjedel av den skogsaccis, som debiteras på grund av samma års taxering till skogsaccis. Motsvarande bestämmelser gälla beträffande skogsaccis till fattigvårdssamhälle, som avses i 6 § lagen om fattigvården, eller till sådan församling eller sådant skoldistrikt, som ej sammanfaller med eller utgör del av stad. På grund av dessa bestämmelser kan skogsaccisfond i viss mån tjäna till att åstadkomma en utjämning av de kommunala utdebiteringarna mellan olika år. Skogsaccisfond skall särskilt förvaltas och redovisas; till densamma skall föras jämväl ränta å fondens medel. Jämlikt äldre lag var skogsaccisfonden visserligen i första hand avsedd för skattelindring, men kommunen kunde bespara medlen för användning till mera varaktiga ändamål. Äldre lag gäller fortfarande för skogsaccisfond avsatt enligt sådan lag.

I fråga om hamnavgifterna gäller förordningen angående taxor å hamnavgifter den 31 december 1907. Enligt denna skola inflytande hamnavgifter samt hamnkassans andra tillgångar i kontanta medel och fordringar jämte avkastningen av de övriga tillgångarna, så länge hamnavgifterna uppbäras enligt av Kungl. Maj:t fastställd taxa, användas allenast för hamnens direkta behov, där ej tillstånd till annan användning meddelats av Kungl. Maj:t. Härav följer, att överskott från ett år skall avsättas till nästa år. Då emellertid hamnavgifternas storlek bestämmes så, att överskott ej bör uppstå, har någon nämnvärd fondbildning av ifrågavarande slag ej skett.

Kommun torde äga rätt att fondera nöjesskattemedel (R. 1929 not. S 299). Fondering av sådana medel har ägt rum i en del kommuner, huvudsakligen för kulturella och sociala ändamål, men åtminstone i några fall för utjämning av skattetrycket mellan olika år eller utan bestämt ändamål. Jämväl av hundskatt har fondering varit vanlig. Dylik fondering torde huvudsakligen hava skett för bestämda ändamål, men det har gjorts gällande, att hundskattemedel kunna fonderas även om visst ändamål ej bestämmes.

I kommunernas utgiftsstaten anslås stundom medel till visst ändamål med bestämmelse tillika, att, om och i den mån medlen icke under budgetåret tagas i anspråk, de må för ändamålet användas under följande år (reservationsanslag). Försåvitt redan vid medlens anvisande förutses, att de icke komma att helt förbrukas under budgetåret, innebär förfarandet en medveten fondbildning, som torde vara tillåten.

Medgivet är ock att till fond avsätta medel motsvarande en i verkligheten redan uppkommen förpliktelse; har sålunda en kommun tillförsäkrat sina tjänstemän egen pension eller deras efterlevande familjepension och avser kommunen att själv direkt svara för pensionernas utgivande, må kommunen göra därför erforderliga årliga avsättningar till fond.

I vad mån fondbildning i övrigt är tillåten har varit föremål för delade meningar. Regeringsrättens avgöranden i ämnet äro jämförelsevis fåtaliga.

Har kommun redan fattat beslut om inköp av viss egendom eller upprättande av viss anstalt, har fondbildning i vissa fall fått ske. Likaså föreligga utslag av regeringsrätten, enligt vilka fondbildning medgivits för behov, som ansetts vara för handen under det nästkommande budgetåret, ehuru beslut om dess tillgodoseende på bestämt sätt ännu ej fattats. (Jfr R. 1921 ref. 52, 1925 not. S 138, 1928 not. S 224, 1929 not. E 219 samt 1930 ref. 32 och not. S 40). Huruvida och i vad mån dessa medgivanden av fondbildning kunna anses vara uttryck för mera allmängiltiga principer, lär ej vara möjligt att angiva.

Allmän fondbildning utan närmare angivande av ändamålet medgives icke, ej heller avsättning av medel under goda år i syfte att under dåliga år undgå eller åtminstone minska en eljest nödvändig höjning av skatten (R. 1925 ref. 68).

Slutligen bör anmärkas, att det i goda tider ofta inträffar, att anslag för speciella ändamål tilltagas i överkant, att kommunens inkomster beräknas för lågt, att skatteavdrag för restantier beräknas onödigt högt eller att anslag för oförutsedda behov sättes högre än vad i och för sig bort ske. Härigenom kunna uppkomma betydande överskott. Förfarandet innebär i verkligheten en dold fondbildning. Då emellertid överskottet skall upptagas såsom inkomst senast i budgeten för andra året därefter, blir dylik fondering till tiden starkt begränsad. Ej heller lär sådan dold fondbildning kunna äga rum i större skala; om så sker, blir det uppenbart, att kommunen handlat i strid med gällande budgetbestämmelser, och besvär över beslutet torde kunna vinna beaktande.

Tidigare yrkanden och förslag om kommunal fondbildning.

Krav på bestämmelser om kommunal fondbildning hava tid efter annan framställts. I skrivelse nr 74 anhöll 1911 års riksdag om utredning angående lämpligheten av att, utöver vad som vid den tiden kunde anses medgivet, stadga rätt för kommun att för vissa ändamål upplägga fonder samt, försåvitt utredningen därtill gäve anledning, om framläggande av de förslag till ändring av bestämmelserna i gällande kommunalförordningar, som kunde påkallas. I anledning av denna skrivelse tillkallade t. f. chefen för finansdepartementet, efter bemyndigande av Kungl. Maj:t, år 1917 borgmästaren Gunnar Fant att verkställa den begärda utredningen. Denne avlämnade år 1919 betänkande med förslag till lagstiftning angående kommunal fondbildning. Betänkandet innehöll, bland annat, utredning av frågan om och i vad mån fondbildningsrätt enligt då gällande lagstiftning kunde anses tillkomma kommunerna, samt uppgifter om fondbildning i kommunal praxis ävensom redogörelse för frågans läge i vissa andra länder så ock ett förslag till särskild lag om kommunal fondbildning.

Såsom allmänna principer för lagförslaget angav Fant: 1:o) att lagstiftningen borde främja den kommunala fondbildningen samt därigenom söka

minska upplåningen och konsolidera kommunernas finansiella ställning; 2:o) att ett visst års skattskyldiga icke skulle genom fonderingen oskäligt betungas till förmån för kommande generationer; 3:o) att det borde tillses, att de fonderade medlen komme de ändamål till godo, för vilka de avsetts; och 4:o) att grundsatsen om kommunernas rätt till självstyrelse borde upprätthållas och inga andra inskränkningar i dess tillämpning vidtagas än som vore nödvändiga för att förekomma missbruk i avseende å uppläggande, förvaltning och användning av fonder. Enligt lagförslaget skulle avsättning till fond få göras *dels till visst särskilt ändamål* i följande fall, nämligen a) för visst beslutat företag; b) för förvärvande av mark erforderlig till stadsplan m. fl. jämförliga ändamål; c) förnyelse- och utvidgningsfond för kommunen tillhörig inkomstgivande anstalt; d) kassafond; e) försäkringsfond; *dels ock*, utan angivande av visst ändamål för medlens användning, till en *allmän fond* för förvärvande av sådana ägodelar och upprättande av sådana anstalter, som ägde lång varaktighet samt vore för kommunen av uppenbar nytta och av ett allmänt behov påkallade; sedan medel utgått ur dylik fond, skulle de enligt bestämd plan till fonden återgäldas. Fant ställde sig däremot avvisande mot upprättandet av fond för utjämning av skattetrycket mellan olika år. Lagförslaget upptog utförliga bestämmelser om rätt till avsättning av medel till fonderna, om fondernas förvaltning och användning m. m. Lagen skulle ej äga tillämpning beträffande redan upplagda fonder.

Över Fants förslag inhämtades yttranden från länsstyrelserna — till vilka kommunerna i sin tur fingo avgiva yttranden — vissa andra myndigheter ävensom Svenska stadsförbundet. I flertalet yttranden tillstyrktes lagstiftning i ämnet, men i en del yttranden framställdes anmärkningar mot Fants förslag. Sålunda framhölls, bland annat, *att* även andra fonder för särskilda ändamål än de föreslagna kunde anses lämpliga, *att* fond för skatteutjämning mellan skilda år vore önskvärd, *att* allmän fond av den utav Fant påyrkade beskaffenheten såsom ägnad att föranleda fondbildning för outredda ändamål och med hänsyn till sannolikheten av sjunkande penningvärde ej borde tillåtas, *att* bestämmelserna vore onödigt vidlyftiga och ej borde upptagas i särskild lag, *samt att* lagstiftning vore behövlig jämväl i fråga om redan upplagda fonder.

I sitt den 23 mars 1927 avgivna betänkande (Sveriges off. utredn. 1927: 7) föreslogo sjöfartsavgiftssakkunniga av 1924, att hamnavgiftsuppbörden för viss period skulle få så beräknas, att visst överskott kunde uppstå för bildande av en hamnens reservfond. Det beräknade överskottet per år borde begränsas till 10 % av de uppbördsmedel, som kunde förväntas inflyta för täckande av hamnens aktuella årskostnader. Avsättning till reservfonden syntes icke böra få ske i vidare mån, än att fonden högst uppginge till ett belopp motsvarande medeluppbörden per år av hamnavgifter under den närmast förflutna taxeperioden. Reservfonden borde icke få användas till andra ändamål än reglering av hamnavgifterna under ogynnsamma konjunkturperioder. Förslaget har ej föranlett lagstiftning.

Vid 1930 års revision av kommunallagarna lämnades — under hänvisning

till att ytterligare utredning erfordrades — frågan om kommunal fondbildning å sido.

I samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag angående åtgärder till bekämpande av arbetslösheten upptog särskilda utskottet vid 1933 års riksdag frågan om en rationell planläggning av kommunernas arbeten. Härvid erinrade utskottet om att 1931 och 1932 års riksdagar med godkännande av Kungl. Maj:ts därutinnan framlagda förslag beviljat särskilda anslag till s. k. statliga beredskapsarbeten. Dylika åtgärder, yttrade utskottet, vilade på den uppfattningen, att det måste anses riktigt att staten koncentrerade sin företagsverksamhet till depressionstider, då det enskilda initiativet i stor utsträckning saknades, och i stället inskränkte sin verksamhet på näringslivets områden under högkonjunktur, då god tillgång funnes till arbetstillfällen. Uppenbarligen mötte samma problem för kommunernas vidkommande. Såsom redan i skrivelse år 1912, nr 262, av riksdagen framhållits, vore det från denna utgångspunkt även önskvärt, att kommunerna ägde möjlighet och uppmuntrades att på motsvarande sätt planera för framtiden. En dylik planering mötte hinder i kommunallagarnas regler därom, att inkomst- och utgiftsstaten fastställdes för varje år såsom en enhet för sig. En utredning syntes utskottet med hänsyn till det anförda böra företagas rörande vad som kunde åtgöras för att i dessa hänseenden åstadkomma en jämväl ur statens synpunkt önskvärd förändring. I samband därmed stode tydligen motsvarande regel om förbud mot kommunal fondbildning. Jämväl frågan om ändrade bestämmelser därutinnan utgjorde ett spörsmål, som sedan lång tid tillbaka varit föremål för utredning, utan att ännu någon definitiv lösning uppnåtts. Då utskottet nu förordade utredning rörande en rationell planläggning av kommunernas arbeten, utginge utskottet från att spörsmålet om den kommunala fondbildningen därvid skulle röna vederbörligt beaktande.

Med godkännande av utskottets utlåtande anhöll riksdagen i skrivelse den 21 juni 1933, nr 356, om utredning rörande en rationell planläggning av kommunernas arbeten.

Svenska stadsförbundets styrelse anhöll i skrivelse den 29 november 1933, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om förnyad utredning rörande frågan om kommunal fondbildning.

I anledning av likalydande motioner I: 73 och II: 148 vid 1934 års riksdag anhöll riksdagen i skrivelse nr 83, under åberopande av konstitutionsutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 8, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt utredning av frågan om kommunal fondbildning. I motion vid samma riksdag II: 50 hade vidare påyrkats, att Kungl. Maj:t måtte efter verkställd undersökning föranstalta om sådant tillägg till lagarna om kommunalstyrelse å landet och i stad samt om församlingsstyrelse, att kommunalutskylder, som vore baserade å taxeringsåtgärd av taxeringsnämnd eller prövningsnämnd, vilken åtgärd blivit i laga ordning av den skattskyldige överklagad i högre instans, i den mån de inflöte ej finge förbrukas till kommunens eller församlingens löpande utgifter, utan skulle avsättas till en sär-

skild fond, upptagen såsom skuld i inkomst- och utgiftsstaten, till dess taxeringsärendet genom laga kraft ägande utslag blivit slutgiltigt avgjort; då vid statens uppgörande det ej vore känt, vilka av årets taxeringar bleve överklagade, kunde dock avsättning ske först närmast följande år. I sin nyssnämnda skrivelse anförde riksdagen, att vid utredningen av frågan om kommunal fondbildning borde beaktas innehållet i motionen II: 50.

Kommunal fondbildning i övriga nordiska länder.

Rörande frågan om kommunal fondbildning i övriga nordiska länder har inhämtats följande.

I *Danmark* saknas allmän lagbestämmelse, som tillåter eller förbjuder fondbildning. Fondering har emellertid allmänt ansetts tillåten. Loven om købstadkommunernas styrelse den 25 mars 1933, § 22, förutsätter, att så är fallet. Där stadgas nämligen, att inrikesministerns samtycke skall fordras till förbrukning av kommuns kapitalförmögenhet, dock icke till förbrukning av de till anläggning eller förnyelse av gas-, vatten- och elektricitetsverk eller av gator, vägar och kloakledningar avsatta särskilda medel (fonder), när dessa användas i enlighet med sitt ändamål. Beslut om användning av fonder hava giltighet blott om de fattas av ett flertal av byrådens medlemmar å två på varandra följande sammanträden med minst 14 dagars mellanrum. Dessa regler torde utgå därifrån, att det i alla slags kommuner är medgivet att upprätta fonder för tillgodoseende av ett vart tillåtet kommunalt ändamål, och att fonderade medel såsom kapitaltillgång i allmänhet icke få användas utan särskilt tillstånd. Fondbildning har i synnerhet ägt rum för uppläggande av pensionsfonder samt fonder för de kommunala verken, gator, vägar och kloakledningar. Även fondbildning för andra ändamål har skett, bland annat för mera allmänna syften; sålunda förekomma, ehuru icke i större utsträckning, reservfonder, dispositionsfonder samt reserv- och regleringsfonder.

I *Finland* har den kommunala fondbildningen reglerats genom lagar den 18 maj 1934 om ändring av kommunalförfattningarna. För beslut angående grundande av fasta fonder, bildade av kommuns inkomster, eller ändring av dylika fonders stadgor eller anvisande av medel ur sådan fond fordras två tredjedels majoritet; beslut angående fastställande av stadgor för fasta fonder och ändring av sådana stadgor fordra jämväl underställning. I budgeten skola kapitalutgifter och kapitalinkomster upptagas skilda från egentliga utgifter och inkomster. Till utgifter i budgeten hänföras jämväl reservationer för vissa motsedda behov och överföringar till fonder. Vid grundande av fast fond skall alltid antagas stadga, innefattande föreskrifter angående fondens ändamål och förkovrande samt dess användning och förvaltning i övrigt, och kunna sådan fonds egna utgifter och inkomster lämnas utom budgeten. Finnes i kommun skatteutjämningsfond, kunna fullmäktige antingen i samband med handläggningen av budgetförslaget eller senare, innan det belopp, som skall uppbäras per skatteöre, fastställts, i be-

stämd ordning och med iakttagande av fondens stadga besluta om förhöjning av det belopp, som skall uttagas genom beskattning, i syfte att öka skatteutjämningsfonden eller om sänkning av detta belopp genom anlåtande av sagda fonds tillgångar. Kommuns fasta och lösa egendom skall förvaltas så, att kommunens förmögenhet icke minskas. Fondbildning har således icke påbudits men kan ske för varje kommunalt behov.

Redan lång tid före antagandet av 1934 års lagstiftning har fondbildning i Finland ägt rum för olika ändamål; sålunda hava bl. a. förekommit byggnadsfonder för såväl särskilda som allmänna ändamål, fastighetsfonder, fonder för ombyggnad och utvidgning av de tekniska verken, försäkrings-, skatteutjämnings- och kassaförlagsfonder. Flera städer hava fonder till belopp motsvarande en mycket stor del av samma städers skulder. Efter det 1934 års lagar trätt i kraft den 1 juli 1934, hava under tiden till början av oktober 1935 upprättats skatteutjämningsfonder i 12 städer och 4 köpingar, kassaförlagsfonder i 6 städer och 3 köpingar, automobilförsäkringsfond i en stad, brandskadefond i en stad och fastighetsfond i en stad; i flera städer har därjämte fråga om upprättande av skatteutjämningsfond eller kassaförlagsfond uppkommit, ehuru stadsfullmäktiges beslut vid sistnämnda tidpunkt ännu ej förelegat.

I Norge hava bestämmelser om kommunal fondbildning införts i kommunallagarna den 30 september 1921. Enligt dessa kunna i budgeten avsättas medel till bestämda ändamål, även om dessa icke beräknas föranleda utbetalningar under budgetåret, till driftsfond och till uppläggande av olika fonder, som kommunen kan använda till att möta senare års stigande utgifter eller minskade inkomster. Beslut om ändring av reglerna för upplagda fonder skola underställas myndighets prövning. Kommunal fondbildning har i Norge icke skett i större utsträckning.

Föreliggande förslag.

På mitt uppdrag hava två utredningsmän, kammarrättsrådet juris doktor Carl W. U. Kuylenstierna och hovrättsassessorn E. Thomasson, utarbetat och till mig den 9 januari 1936 avlämnat en promemoria rörande lagstiftning om kommunal fondbildning. I promemorian framlades förslag till lag om kommunal fondbildning, förslag till lag angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom så ock av förstnämnda lagförslag föranledda förslag till lagar om ändring i vissa delar av lagarna om kommunalstyrelse på landet och i stad, om församlingsstyrelse, om landsting samt om kommunalstyrelse och församlingsstyrelse i Stockholm. Av lagförslagen torde de två förstnämnda få fogas såsom bilaga till statsrådsprotokollet (*Bilaga 1*). De övriga lagförslagen voro likalydande med de förslag, om vilkas framläggande för riksdagen jag ämnar hemställa.

Inkomna yttranden.

Över promemorian hava efter remiss yttranden inkommit från statskontoret, överståthållarämbetet, länsstyrelserna samt styrelserna för svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund och svenska landstingsförbundet. Överståthållarämbetet åberopar såsom eget utlåtande ett av Stockholms stadskollegium avgivet yttrande. Vid kollegiets yttrande äro fogade yttranden av stadens drätselnämnd och kammarkontor samt promemorior av stadens finanssekreterare och professorn H. Sundberg. En del länsstyrelser hava vid sina remissvar fogat från kommunala myndigheter inhämtade uttalanden; sålunda hava yttranden inkommit från följande kommunala myndigheter, nämligen: drätselkamrarna i Norrköping, Linköping, Jönköping, Karlskrona, Halmstad, Vänersborg, Borås och Gävle, stadsfullmäktige i Alingsås, Ulricehamn och Åmål, kommunalstämmorna i Fröskogs, Östads och Bergums socknar, kommunalnämnden i Söderala socken samt Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott. Styrelsen för svenska stadsförbundet har såsom eget yttrande åberopat ett utlåtande från dess finansråd.

Länsstyrelserna i Gotlands, Kalmar, Kronobergs, Hallands, Älvsborgs, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län, drätselkamrarna i Karlskrona, Halmstad, Vänersborg och Borås, stadsfullmäktige i Alingsås, Ulricehamn och Åmål samt kommunalstämman i Bergums socken hava lämnat förslaget utan erinran. I övriga yttranden göras vissa erinringar; till dessa skall jag i fortsättningen återkomma.

Behov av lagstiftning om kommunal fondbildning.

I promemorian anföres:

»Det torde ej vara erforderligt att annat än i största korthet gå in på de skäl som tala för och emot en kommunernas fondbildning. Att behov av sådan fondbildning föreligger, har erfarenheten från det kommunala livet nogsamman visat. Den omständigheten, att inom riksdagen vid skilda tillfällen och ur olika synpunkter önskvärdheten att få till stånd en lagstiftning i ämnet framhållits, är ock ett vittnesbörd att sådant behov ofta gjort sig gällande. I själva verket har fondbildning utom lagens ramar ägt rum i ej obetydlig omfattning. I andra länder, där kommunal fondbildning varit tillåten, har sådan i ej ringa utsträckning förekommit, och det har, särskilt från Finland, betygats, att erfarenheterna av dylik fondbildning varit övertygande gynnsamma. Dock har man i Finland nyligen föranlåtits att genom lagstiftning binda möjligheterna att upplägga kommunala fonder vid vissa garantier, vilka jämväl avse rätten att taga fonderna i anspråk.

För det allmänna medvetandet framstår det helt visst såsom förenligt med god kommunal hushållning att spara medel för framtida behov och att till fonder avsätta medel i betydligt större utsträckning än som hittills före-

kommit. Den såsom ett allmänt rättesnöre för den offentliga hushållningen vedertagna grundsatsen, att varje års skattebetalare skola bära sin egen börda och ej betungas för framtiden, torde i allmänhet ej anses hava den räckvidd, att den bör lägga hinder i vägen för ett uppsamlande inom vissa gränser av medel för framtida ändamål, lika litet som den ansetts utgöra ett skäl mot anskaffande av tillgångar för varaktigt bruk av löpande inkomster eller mot konsolidering av en kommuns ekonomiska ställning genom snabb avbetalning av dess låneskuld. En närmare granskning av kommunernas ekonomiska problem giver för övrigt vid handen, att det är praktiskt taget omöjligt att noggrant urskilja, huru stora de kostnader äro som i verkligheten hänföra sig till visst år, i betraktande bland annat därav, att den nuvarande generationen i stor utsträckning utan ersättning nyttjar tillgångar, som den erhållit från en äldre generation och som den strängt taget borde vara förpliktad att ograverade överlämna åt en kommande generation. I senare tiders finansiella diskussion har det också gjorts gällande, att man vid finansieringen av kommunernas utgifter borde betrakta, ej varje år för sig utan en hel konjunkturperiod, omfattande en god och en dålig konjunktur. I sin förut omtalade skrivelse betonade 1933 års riksdag denna synpunkt, i det att riksdagen framhöll önskvärdheten av att i goda tider avsätta medel till kommande dåliga tider. I dylikt sammanhang har även framhållits, att, om en kommun under dåliga konjunkturer inskränker sin verksamhet, detta kan betyda en ökning av arbetslösheten, vilken mer eller mindre bidrager till en ytterligare skärpning av den dåliga konjunkturen.

Frågan om fondbildning såsom en metod för finansiering av den kommunala verksamheten kan ej klart förstås med mindre den ses i sitt sammanhang med den kommunala upplåningen. Skillnaden mellan dessa båda finansieringsmetoder kan i korthet uttryckas på följande sätt. Vid upplåning sker anskaffning av en tillgång för stadigvarande bruk omedelbart, varefter kommunen under en viss period, ej överstigande tillgångens varaktighetstid, har att återbetala lånet. Återbetalningen sker vanligen genom annuiter, en form som innebär att under de första åren kapitalavbetalningen sker långsamt, varför den sammanlagda ränteutgiften blir hög. Vid fondbildning åter uppskjutes anskaffandet av den varaktiga tillgången, och under tiden uppsamlas medel, vilka kunna växa med ränta på ränta, tills erforderligt belopp föreligger och den varaktiga tillgången kan anskaffas. Den utgift, som i tidernas längd sammanlagt åsamkas kommunen, kan vid fondbildning hållas vid betydligt lägre belopp än vid upplåning. Om ej räntefoten är mycket låg, kan, om samma belopp årligen uttaxeras av de skattskyldiga, den tid som åtgår för återbetalning av ett lån uppgå till flera gånger den tid, som erfordras för att vid fondering hopsamla en summa lika stor som lånebeloppet, ett förhållande som har sin huvudsakliga förklaring däri, att kommunen så länge fondbildning pågår går miste om förmånen att nyttja den tillgång, som skall anskaffas för de uppsamlade medlen. Även för utjämning av skattetrycket under en konjunkturperiod kan upplåning användas i stället för fondbildning, i det att under den dåliga konjunkturen kunna upptagas lån, som återbetalas under den närmast efterföljande goda

konjunkturen. Att härigenom på grund av förräntningen den genomsnittliga uttaxeringen i kommunen måste bli högre än vid fondbildning, följer av det nyss anförda. Det är för övrigt tydligt, att metoden att åstadkomma besparingar under de goda åren måste för kommunerna i allmänhet innebära en mindre äventyrlig utväg än metoden att låna under de dåliga åren. All erfarenhet visar, att det för kommuner med konsoliderad ställning är betydligt lättare att övervinna en kristids svårigheter än för skuldbelastade kommuner.

Man kan emellertid icke bortse från vare sig faran att fondering sker i för stor utsträckning till de skattskyldigas oskäliga betungande eller möjligheten att fondmedel obetänksamt förbrukas. Faran för oskäligt betungande av ett visst års skattskyldiga torde vara särskilt stor, om en kommun tillfälligtvis har tillgång till osedvanligt stora beskattningsföremål, framför allt om det står den beslutande menigheten fritt att sedermera efter gottfinnande disponera över de hopsamlade medlen. En uttaxering överstigande den normala för att i fonderingssyfte utnyttja ett dylikt beskattningsföremål torde i allmänhet vara förkastlig, medan det å andra sidan synes skäligt, att beskattningsföremålet i fråga får bära den för kommunen normala kommunalskatten. Exemplet visar tydligen, att, lika väl som en fondbildning inom vissa gränser måste anses önskvärd, garantier måste skapas mot missbruk. Risk för att hopsamlade fondmedel obetänksamt förbrukas måste anses föreligga framför allt om en mindre ansvarskännande ledning får hand om de kommunala finanserna. En alltför hastig förbrukning av fondmedel vid begynnande lågkonjunktur är en möjlighet, varmed man måste räkna även där den kommunala ledningen ej kan beskyllas för bristande ansvarskänsla. Det kan också förmodas, att intresset att upplägga fonder för ett års skattebetalare blir obetydligt, om de kunna befara att fonderna skola i framtiden finna en mindre nyttig användning.

Synpunkter liknande de här senast anlagda kunna antagas hava varit en orsak till att regeringsrätten i sin praxis ställt sig så tveksam inför den kommunala fondbildningen som fallet varit. Den förut lämnade redogörelsen visar tydligt, att gränserna för fondbildningsrätten ej äro klart uppdragna enligt gällande rätt, och att det måste erbjuda avsevärda svårigheter för kommunerna att avgöra, vilken fondbildning som är tillåten eller ej.

Sammanfattningsvis kan sägas, att kommunal fondbildning är önskvärd, men att garantier erfordras dels mot att fondbildningsrätten missbrukas dels ock mot att fonder tagas i anspråk på ett obehörigt eller olämpligt sätt. Gällande lagstiftning giver ej möjlighet till en tillräcklig fondbildning, och de fondmedel, som i enlighet med eller vid sidan av lagstiftningen hopsamlas, äro ej tillräckligt skyddade. Omfattningen av fondbildningsrätten enligt gällande lag är för övrigt oklar. Behovet av lagstiftning i ämnet lär vara härigenom ådagalagt.»

Behovet av lagstiftning i ämnet har vitsordats i *samtliga yttranden*. Därvid har allmänt framhållits, att gällande rätt icke giver möjlighet till en

tillräcklig fondbildning och att omfattningen av fondbildningsrätten enligt gällande lag är oklar. *Länsstyrelsen i Stockholms län* har dock ifrågasatt, huruvida icke frågan om lagstiftning rörande kommunal fondbildning borde prövas i samband med den åt kommunalskatteberedningen uppdragna utredningen rörande bland annat utjämningen av skattetrycket mellan kommunerna.

Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott anför:

»I likhet med de sakkunniga finner förvaltningsutskottet det uppenbart, att behov av möjlighet till fondbildning för såväl landsting som primärkommuner föreligger. Det synes också uppenbart, att den fondbildning, som enligt gällande kommunallagar för närvarande är tillåten, ingalunda motsvarar det behov, som härutinnan förefunnits. Oberoende av att sådan fondering sålunda kan anses hava legat utanför ramen för hittills gällande lagstiftning, hava flertalet landsting redan avsatt medel och tillskapat fonder för bland annat framtida pensionering av sina befattningshavare och deras familjer. Det torde icke heller saknas exempel på, att vissa landsting fonderat medel för ännu icke beslutade men planerade nybyggnadsprojekt, ävensom att i enstaka fall förekommit avsättningar till skatteregleringsfonder. Förvaltningsutskottet kan med anledning härav med tillfredsställelse hälsa, att förslaget nu framlagts till en lagligen reglerad kommunal fondbildning.»

Länsstyrelsen i Uppsala län anser det ur rättssynpunkt angeläget, att rätt till fondbildning blir genom lag befäst. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* finner med hänsyn till frågans utomordentliga betydelse för kommunernas finanser behov föreligga att frågan göres till föremål för reglering i lagstiftningsväg. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* anser behovet av lagbestämmelser i ämnet påtagligt. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* förklarar, att behovet av lagstiftning torde vara ovedersägligt. *Länsstyrelsen i Värmlands län* uttalar, att erfarenheten från det kommunala livet visat, att behov av kommunal fondbildning föreligger, att det enligt länsstyrelsens mening är påtagligt, att kommunal fondbildning i vissa fall är önskvärd, men att garantier böra skapas dels mot att fondbildningsrätten missbrukas dels ock mot att fonder tagas i anspråk på ett obehörigt och olämpligt sätt. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* förklarar, att förslaget till lagstiftning om kommunal fondbildning synes ägnat att väl tillgodose önskemål i sådant hänseende, som länge gjort sig gällande. *Länsstyrelsen i Kopparbergs län* yttrar, att kommunal fondbildning är önskvärd, att garantier erfordras dels mot att fondbildningsrätten missbrukas dels ock mot att fonder tagas i anspråk på ett obehörigt eller olämpligt sätt, samt att den föreslagna lagstiftningen, såvitt länsstyrelsen kunnat finna, tillgodoser nämnda garantier. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser bestämmelser om kommunal fondbildning, som ännu är i lag oreglerad och beträffande vilken praxis synes osäker och svävande, vara synnerligen önskvärda samt de föreslagna lagbestämmelserna väl ägnade att läggas till grund för lagstiftning. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* förklarar, att behovet av lagstiftning på området synes uppenbart, i synnerhet som kommunal fondbildning i många fall är önskvärd, ja rent av nödvändig för tillgodoseende av kommunernas ekonomiska intressen.

Svenska stadsförbundets finansråd vill giva uttryck för den tillfredsställelse, som inom kommunala kretsar rätt allmänt yppats i anledning av att den segslitna frågan om fondbildningslagstiftningen bragts närmare sin lösning genom förslagets framläggande.

Styrelsen för svenska landskommunernas förbund anför:

»Styrelsen är angelägen att i likhet med i tidigare till statsmakterna gjorda uttalanden få understryka behovet av en lagstiftning, varigenom den kommunala fondbildningen ordnas. Visserligen är det kommunala skattetrycket för närvarande i regel genomgående så högt, att någon allmän avsättning av uttaxerade medel till fonder, i synnerhet för framtida utjämning av skattetrycket, icke kan ifrågakomma, men då skattetrycket varierar högst avsevärt inom de olika kommunerna, bör förstnämnda omständigheter icke utgöra hinder mot den i kommunala kretsar länge väntade och mycket önskade lagstiftningen.

Gällande grunder för rätten att fondera medel för vissa kommunala behov äro ganska oklara. Ovisshet råder också beträffande förfaringssättet med sådana medel, som kommun fått i överskott vid upptagande av amorteringslån eller som erhållits vid försäljning av för stadigvarande behov avsedda fastigheter, vilka t. o. m. kunna vara behäftade med för viss tid bundna amorteringslån. Detta har f. ö. också vållat svårigheter vid bestämmandet av skatteutjämningsbidrag till kommunerna.

Det måste därför anses, att den ifrågasatta lagstiftningen kommer att fylla ett mycket känt behov och följaktligen bör snarast möjligt komma till stånd.»

Styrelsen för svenska landstingsförbundet yttrar:

»Den fondbildning, som kommunallagarna nu tillåta, är, såsom av den föreliggande promemorian framgår, synnerligen inskränkt och motsvarar ingalunda det behov, som härutinnan förefunnits. Kommunerna hava därför varit tvungna att vid sidan av gällande lagstiftning förverkliga sina önskemål i nämnda hänseende. Det har sålunda förekommit, att landstingen avsatt medel till fonder av olika slag, såsom pensionsfonder, skaderegleringsfonder, fonder för visst byggnadsändamål m. m. Det saknas heller icke exempel på, att avsättning gjorts även för skatteregleringar. Utvecklingen visar sålunda, att ett verkligt behov av fondbildning föreligger för såväl landstingens som primärkommunernas vidkommande. Det är därför ägnat att hälsas med tillfredsställelse, att förslag nu framlagts till en lagligt reglerad kommunal fondbildning.»

En väl avvägd kommunal fondbildning måste anses vara förenlig med god hushållning och kan vara ägnad att minska kommunernas svårigheter under kristider. Nuvarande rätt, vars innebörd delvis är oklar, medgiver fondbildning i allenast ganska begränsad utsträckning. Särskilt är att anmärka, att fondbildning i syfte att utjämna skattetrycket mellan skilda år för närvarande icke är tillåten. Bestämmelser erfordras i syfte att förekomma olämplig fondbildning till enskilda skattdragares oskäliga betungande och förbrukning av fondmedel i otid. Jag anser alltså lagstiftning i ämnet vara påkallad och förordar, att förslag därom nu förelägges riksdagen.

*Departements-
chefen.*

Huvudlinjer för förslag till lag om kommunal fondbildning.

I promemorian anföres:

»Vid utformandet av lagstiftningen om kommunal fondbildning har det i första hand gällt att taga ståndpunkt till frågan, huruvida det helt allmänt borde vara tillåtligt att, utan tanke på visst ändamål, fondera medel endast i syfte att konsolidera kommunens ställning eller att skapa tillgångar, vilka kunna tagas i anspråk i framtiden, när behov av ett eller annat slag yppar sig. Övervägande skäl synas tala för att ej medgiva en dylik allmän fondbildning. Något verkligt behov av en sådan torde ej föreligga. Det kan knappast anses vara på sin plats att betunga ett visst års skattebetalare för helt obestämda framtida syften. En allmän förbättring av en kommuns ekonomiska ställning är visserligen i och för sig önskvärd, men en sådan förbättring torde lämpligare kunna åstadkommas på annan väg än fondbildningens, såsom genom minskad upplåning eller förtidsbetalning av gäld. Vid bedömande av fondbildningsspörsmålet kan ej undgås att taga hänsyn till möjligheterna av förändringar i penningvärdet. Denna synpunkt blir särskilt framträdande ifråga om fonder med obestämt syfte och framför allt beträffande sådana, som uppläggas för att bevaras för all framtid.

Därest fondbildningen skall inskränkas till de fall, där en sådan är verkligt behövlig och önskvärd, synes den i första hand böra avse uppläggande av fonder för särskilda bestämda ändamål, som kunna förutses skola bli aktuella. Därjämte kan viss fondbildning för utjämning av skattetrycket mellan olika år anses önskvärd. Slutligen måste beaktas, att utväg ej får saknas för kommun att, om kapital, som varit bundet i tillgångar för stadigvarande bruk, frigöres, eller om kommun eljest erhåller inkomster, som enligt god hushållning ej böra omedelbart förbrukas, tillsvidare fondera medlen i avvaktan på det lämpliga tillfället att använda dem.

För dessa olika slag av fonder erfordras bestämmelser om själva fondbildningsrätten samt om rätten att taga fonderna i anspråk, därvid i olika avseenden erforderliga garantier böra utformas med hänsyn till vad som för varje särskilt slag av fond kan anses behövt.

I enlighet med vad sålunda i promemorian anförts upptog det i promemorian intagna förslaget till lag om kommunal fondbildning, förutom ett inledande stadgande, föreskrifter om dels *särskilda fonder*, dels *allmänna fonder*, dels ock *tillfälliga fonder*, samt vissa för samtliga slagen av fonder gemensamma bestämmelser.

I *intet av yttrandena* har påyrkats medgivande till längre gående fondbildning än vad i promemorian föreslagits. Däremot har — såsom i det följande närmare skall angivas — i vissa yttranden invändning gjorts mot lagstiftning beträffande något eller några av de i promemorian förordade slagen av fondbildning.

Det har i ett par yttranden ifrågasatts, om ej särskilda bestämmelser borde meddelas för landstingens vidkommande. Sålunda anför *Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott*:

»Det synes förvaltningsutskottet utomordentligt viktigt, att vid utformandet av särskilda bestämmelser angående kommunal fondbildning *ej mindre* samtliga de legitima behov av fondbildning av olika slag tillgodoses, som kunna förefinnas inom landsting och primärkommuner, *än även* att — med beaktande av att icke skattedragarna genom fondbildning oskäligen skola kunna betungas för tillgodoseende av framtida behov — bestämmelserna icke göras så invecklade och restriktiva, att en klok och sund fondbildning därigenom försvåras och undviks. Även om det måste erkännas, att nu föreliggande förslag synes väsentligt klarare och enklare än tidigare härutinnan framlagda lagförslag, hyser förvaltningsutskottet ändock den uppfattningen, att de i bestämmelserna uppställda garantierna mot missbruk av fonderingsrätten äro, i vad de avse att reglera landstingens framtida fonderingsrätt, onödigt rigorösa och omständliga. Det synes sålunda förvaltningsutskottet ur praktisk synpunkt lämpligt och sakligt motiverat, att man med beaktande av landstingens sammansättning samt dess i övrigt ansvarsfulla och helt självständiga verksamhet lämnar landstingen något större frihet än primärkommunerna att *inom en viss* i särskild lagstiftning angiven *ram självständigt besluta* angående inrättandet och utnyttjandet av jämlikt samma lagstiftning tillåtna fonder.»

Styrelsen för svenska landstingsförbundet yttrar:

»Vid utformandet av bestämmelserna måste man å ena sidan beakta och söka tillgodose det behov av fondbildning av olika slag, som förefinnes för kommunerna, och å andra sidan skapa garantier att skattedragarna icke i oskälighet grad betungas för tillgodoseende av framtida behov. Det vill synas, som om de sakkunniga på ett i det stora hela tillfredsställande sätt lyckats lösa den förelagda uppgiften, och deras förslag utmärker sig i jämförelse med det närmast föregående för större enkelhet. Det förefaller emellertid, som om dessa därvid i första hand tagit sikte på primärkommunala förhållanden, varför de föreslagna stadgandena ur landstingens synpunkt icke alltid äro väl avvägda. Framförallt torde de uppställda garantierna mot missbruk av fonderingsrätten vara alltför rigorösa och omständliga. Det kan med hänsyn härtill ifrågasättas, om icke särskilda bestämmelser i förevarande hänseende borde utfärdas för landstingens vidkommande.»

Till vad i promemorian anförts mot fondbildning utan visst ändamål ansluter jag mig. Den föreslagna indelningen av fonderna synes lämplig och jag skall nu följa densamma. Min ställning till varje slag av fondbildning skall jag angiva i det följande. Därvid kommer jag ock att behandla de från representanter för landstingen gjorda erinringarna. *Departements-
chefen.*

Särskilda fonder.

Om *behovet av särskilda fonder* anføres i promemorian:

»Fonder för särskilda ändamål kunna redan nu i olika kommuner och under olika förhållanden vara av de mest skilda slag. Det torde ej vara möjligt

och för övrigt ej heller behövt att i lagen uppräknade de slag av fonder, som böra vara tillåtna. Den för kommunens verksamhet i allmänhet gällande inskränkningen till kommunens gemensamma behov må i sådant avseende anses tillräcklig. Bland de fonder, som kunna ifrågakomma, märkas pensionsfond, försäkringsfond, kassaförlagsfond, fond för visst beslutat företag och förnyelsefond.

Hinder bör ej heller föreligga för kommun att upplägga s. k. »lånefond» i syfte att därigenom rationalisera sin upplåning. En dylik fondbildning innebär, att en kommun med konstant lånebehov av större omfattning, för att få tillfälle att verkställa sin upplåning i så stor utsträckning som möjligt när gynnsamma villkor bjudas, berättigas att för lånemedel upplägga en fond, från vilken kommunen, när visst särskilt lånebehov föreligger, 'lånar' med skyldighet att verkställa återbetalning enligt en för varje gång med hänsyn till låneändamålet fastställd amorteringsplan. En sådan fond är i verkligheten att anse som en kassaförlagsfond för utgifter, vilka täckas genom uttaxering under ett flertal år. För dylik fonds användande i enlighet med sitt syftemål lära olika tekniska anordningar vara möjliga. Lagstiftningen bör så avfattas, att kommun ej skall vara förhindrad att i sådant avseende använda den metod, som bäst passar för kommunens räkenskaper och andra särskilda förhållanden.

Å andra sidan måste tillses, att lagen ej erhåller så vid formulering, att exempelvis 'framtida utgifter för fattigvård' eller 'mötande av utgifter för arbetslöshet' kunna godkännas såsom ändamål för särskild fond, ehuru vissa slag av åtgärder, vilka i verkligheten kunna hava dylikt syfte (t. ex. byggande av ett ålderdomshem) innefattas under ändamålen för särskilda fonder. Besparingar till mera allmänt bestämda ändamål böra ej få förekomma i annan form än såsom allmän eller tillfällig fond, varom mera i det följande.

Såsom i inledningen till denna promemoria framhållits, innebära de vanliga reservationsanslagen en fondering, låt vara av kort varaktighet. Enligt nuvarande rätt kräva beslut angående dylika anslag ej särskilda former. Klagan över missbruk har veterligen ej försports. Med hänsyn därtill och till dessa anslags speciella natur hava de i förevarande förslag icke förts under lagen om kommunal fondbildning. I stället föreslås, att till kommunallagarnas budgetparagrafer göras tillägg, som uttryckligen fastslå reservationsanslagens tillåtlighet.

I några kommuner förekommer för närvarande, att visst slag av inkomst anslås till visst ändamål. Sådan inkomst kan vara svår att beräkna till sin storlek. Därför förfares stundom så, att inkomsten reserveras till nästföljande år, samt att anslaget beviljas först efter det inkomsten influtit och alltså blivit känd till sin storlek. Dylika 'inkomstreservationer' bruka användas huvudsakligen beträffande svarberäknliga mindre inkomster av speciell art. Det har ifrågasatts, huruvida ej i fråga om dylik fondbildning eljest gällande garantier skulle vara obehövlige. Det må ock medgivnas, att beträffande de mindre inkomster, som för närvarande pläga reserveras på ifrågavarande

sätt, faran för missbruk torde vara ringa, och att därför i fråga om dessa särskilda garantier kunde synas icke vara av nöden. Emellertid förefaller det svårt att i lagen införa sådana undantagsbestämmelser om inkomstreservationer, som icke skulle kunna användas för fondering även av större inkomster och sålunda föranleda en i denna form ej avsedd fondbildning. Här till kommer, att syftet med nuvarande förfarande kan uppnås utan fondbildning, exempelvis på det sätt, att de två första åren till det avsedda ändamålet anslås så stort belopp, som kan med säkerhet väntas under budgetåret inflyta från ifrågavarande inkomstkälla, varefter i fortsättningen årligen anslås dels det under budgetåret med säkerhet väntade beloppet och dels det belopp, varmed inkomsten under närmast föregående år överstigit vad som beräknats och tagits i anspråk. Med hänsyn till det nu sagda hava särskilda lagbestämmelser om inkomstreservationer ej ansetts böra upptagas i det föreliggande förslaget.»

Beträffande *regler om särskilda fonder* yttras i promemorian följande:

»Den enklaste och mest ändamålsenliga utvägen att i fråga om särskild fond samtidigt tillgodose kravet på största möjliga frihet och rörlighet samt skapa säkerhet mot missbruk synes vara att för varje fond, i anslutning till vad som gäller enligt finsk lagstiftning, under betryggande former fastställa ett reglemente eller en »stadga», däri meddelas bland annat regler om avsättningar till fonden samt om fondmedlens tagande i anspråk för det ändamål, som likaledes fastställs i stadgan. Beslut om grundande av särskild fond bör därför tillika innefatta antagande av stadga. Stadgan kan innehålla även bestämmelser om andra fonden berörande förhållanden, men den bör vara kortfattad och ej innefatta andra föreskrifter än sådana av verkligt grundläggande betydelse.

Uppläggande med skattemedel eller andra löpande inkomster av särskild fond för framtida ändamål samt avsättning till dylik fond torde i allmänhet ej böra få förekomma, med mindre ett övervägande flertal av de beslutande äro därom ense. För beslut om antagande av stadga eller ändring av stadga samt om avsättning till fond torde därför på samma sätt som för vissa andra kommunala beslut, vilka kräva särskilt omsorgsfullt övervägande, böra erfordras två tredjedels majoritet. Därigenom vinnes ökad trygghet för att fondbildning ej sker i onödan eller för tillgodoseende av andra än verkliga behov. Kvalificerad majoritet torde dock icke erfordras beträffande avsättning till pensionsfond eller försäkringsfond i enlighet med stadga; i sådana fonders natur ligger, att avsättning sker icke efter politiskt övervägande utan enligt mer eller mindre försäkringsmässiga regler, vilka kunna angivas i fondens stadga. Det torde böra framhållas, att, om återbetalning enligt amorteringsplan sker till lånefond, detta, oavsett den tekniska metoden för fondens redovisning, ej bör betraktas som ny avsättning till fonden. I fråga om fondmedels förbrukning i enlighet med stadga synes ej anledning förefinnas att föreskriva kvalificerad majoritet. Vad som i sådant sammanhang erfordras är främst en kontroll att medlen användas på sätt i stadgan förut-

satts. I allmänhet torde i sådant avseende den kontroll, som den enskilde kommunmedlemmen kan utöva, och hans besvärsmått vara till fyllest. Att i vissa fall annan garanti kan anses önskvärd framgår av det följande men inverkar ej på frågan om kvalificerad majoritet. Om det gäller att använda medlen på annat sätt än i stadgan medges, bör detta likställas med ändring av stadgan och bör kvalificerad majoritet krävas.

Bestämmelserna om kvalificerad majoritet kunna dock icke ensamma anses utgöra tillräcklig garanti mot olämplig fondbildning, särskilt icke mot ett oskäligt betungande av enskilda beskattningsföremål. Såsom ytterligare garanti bör därför fordras, att beslut om antagande av stadga och ändring av stadga underställas Kungl. Maj:ts prövning. Lämpligheten av beslut om sådan avsättning, som sker i enlighet med stadgan, har däremot prövats av Kungl. Maj:t i samband med stadgans fastställelse, varför beslutet ej torde kräva underställning. Av liknande skäl synes det ej behöfligt att i regel kräva underställning beträffande förbrukning av fondens medel i enlighet med stadga. Dock är det tänkbart, att Kungl. Maj:t vid stadgans fastställande vill förbehålla sig att godkänna beslut om fondmedlens användande. Dylikt förbehåll bör kunna intagas i stadgan. Beslutes utöver vad i stadgan bestämts eller rent av i strid med stadgan avsättning till fond eller förbrukning av fonds medel, har beslutets lämplighet icke på förhand prövats av Kungl. Maj:t, varför underställning av beslutet måste fordras.»

I vissa yttranden anmärkes, att kommunernas självstyrelse enligt det i promemorian framlagda förslaget skulle bliva för mycket inskränkt.

Stockholms stadskollegium avstyrker lagstiftningen i vad denna berör särskilda fonder. Kollegiet åberopar därvidlag utlåtande av Stockholms drätselnämnd. Nämnden — som förklarar sig hava inskränkt sig till att behandla frågans huvuddrag med hänsyn närmast till förslagets betydelse för Stockholm — anför, bland annat, att kommunerna numera få anses äga möjlighet att medelst fondbildning tillgodose de behov, som gjort sig gällande. Stadskollegiet yttrar, bland annat:

Något behov av ny lagstiftning av här föreslagen innebörd torde knappast föreligga.

Den detaljerade reglering av här ifrågavarande spörsmål, som lagförslaget lämnar, skulle ej blott medföra onödig omgång och tyngande formaliteter vid ärendenas handläggning utan även i viktiga hänseenden begränsa den rätt att efter förekommande omständigheter och behov träffa lämpliga finansiella dispositioner, som de kommunala myndigheterna nu äga fritt utöva. Vad det remitterade lagförslaget i denna del innehåller måste stadskollegiet i den kommunala självstyrelsens intresse alltså bestämt avstyrka.

Syftet med den från kommunalt håll länge påyrkade lagstiftningen om kommunal fondbildning har ju icke varit en reglering av den kommunala finansförvaltningen i nya formföreskrifter och en inskränkning av den kommunala beslutanderätten utan tvärtom en utvidgning av densamma för att möjliggöra en skatteutjämnande långtidsplanering av de kommunala finanserna.

Drätselkammaren i Linköping gör följande uttalande:

»Förslagsställarnas motiveringar synas giva vid handen, att de icke våga sätta tillit till kommunalmännens lojalitet, och att de därför ansett sig böra kringgärda fondbildningsrätten med allehanda garantier, såsom kvalificerad majoritet, nådig fastställelse av fondstadgar, underställning av beslut o. s. v.

Det torde icke vara erforderligt att skapa alltför starka garantier och därigenom försvåra en sund fondbildning, åtminstone ej i kommuner, uti vilka den kommunala beslutanderätten utövas av fullmäktige. Någon anledning att befara, att kommunerna i allmänhet skulle missbruka sin rätt att bilda eller utnyttja fonder torde icke förefinnas.

Drätselkammaren hyser tvärtom den bestämda tron, att de kommunala representationernas ekonomiska samveten, när det gäller den egna kommunens och dess skattedragares bästa, i allmänhet reagera mot förslag till illotala åtgärder. Och skulle i något fall så ej vara förhållandet, tillse nog enskilda kommunmedlemmar med begagnande av sin besvärsrätt, att ändring såvitt möjligt kommer till stånd.»

Drätselkammaren i Norrköping anser, att särskilda fonder knappast äro att betrakta såsom någon nyhet av praktisk betydelse för det kommunala livet och att något behov av förhållandenas legislativa reglering ej heller kan sägas föreligga, samt anför vidare:

»Hela lagförslaget andas en oberättigad misstro mot vår tids kommunalmäns vilja och förmåga att på ett ändamålsenligt och gagnande sätt handha en kommuns finansiella angelägenheter. För snart sagt vilken åtgärd som helst, som har med fondering att skaffa, fordras kvalificerad majoritet och ofta därtill Konungens medgivande eller länsstyrelses tillstånd etc. Flerparten av dessa säkerhetsmoment synas emellertid saklöst kunna undvaras. Icke endast därför att den nutida kommunalmannen såsom regel fattar sitt beslut först efter omsorgsfull prövning av vad kommunens bästa kräver, utan även därför att om man gör en procedur alltför invecklad och tungrodd, så lurar alltid faran av medvetet eller omedvetet kringgående åtgärder, vartill rikliga tillfällen förvisso kunna erbjuda sig. Därest, såsom i motiven framhålles — — —, det för det allmänna medvetandet framstår såsom förenligt med god kommunal hushållning att spara medel för framtida behov och att till fonder avsätta medel i betydligt större omfattning än som hittills förekommit, så saknas ju rimlig anledning att samtidigt över hövan skärpa villkoren för fondbildningen och sålunda försvåra densamma. Rätten till uppläggandet av fonder kommer säkerligen i fortsättningen som hitintills — åtminstone så långt man har möjlighet att överskåda läget — icke att missbrukas utan, låt vara från olika utgångspunkter, ske på fullt lojala och försvarliga grunder och efter noggrann omprövning i vart särskilt fall. Ett ingripande från statsmakternas sida bör, såsom i motiven också riktigt framhålles — — —, endast påkallas, då verklig anledning därtill föreligger. En kommunal självstyrelse under statskontrollens oavlåtliga hägn och inblandning blir föga vuxen sin uppgift och snart utan värde.»

Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott anför:

»Vad till en början angår bildandet av särskild fond hava de sakkunniga föreslagit, att beslut därom ovillkorligen tillika skall innefatta antagande av en stadga för fonden i fråga. Enligt förvaltningsutskottets uppfattning torde detta i flertalet fall icke vara erforderligt, utan man synes kunna nöja sig

med att angiva ändamålet med fonden, exempelvis uppförande av nytt lasarett, tillbyggnad av viss sjukvårdsinrättning o. dyl. Förvaltningsutskottet finner det därjämte direkt opraktiskt och olämpligt, att beslut om antagande av dylik stadga för särskild fond skall för att vara bindande underställas Konungens prövning och fastställelse. Då landstingen sammanträda till lagtima möte endast en gång om året skulle ett dylikt krav på underställning lätt för landstingen medföra en viss känsla av osäkerhet och tveksamhet. Med beaktande av att förvaltningsutskotten först under sommaren erhålla uppgift om det för nästkommande år föreliggande skatteunderlaget samt att framställningar och förslag om nybyggnader och särskilda åtgärder från landstingens underlydande styrelser och institutioner till förvaltningsutskottet i allmänhet icke inkomma förrän vid nämnda tidpunkt synes för udvikande av angivna olägenhet en framkomlig väg icke heller vara, att förvaltningsutskotten söka redan före instundande lagtima landstingsmöte underställa visst förslag om inrättande av särskild fond Konungens förhandsprövning. Helt annorlunda är förhållandet inom primärkommunerna, där den kommunala myndigheten sammanträder och utan olägenhet kan sammanträda ett flertal gånger under året. Därest i gällande författning, till skillnad från vad i sakkunnigas förslag nu är fallet, uppräknades de olika ändamål och kommunala behov, för vilkas framtida tillgodoseende särskild fond kunde få bildas, måste helt visst för landstingens vidkommande kravet på $\frac{2}{3}$ majoritet innebära en tillräcklig garanti, för att här ifrågavarande fondbildning utan underställning icke skall komma att av landstingen missbrukas.»

Länsstyrelsen i Östergötlands län yttrar:

Förslaget innehåller bestämmelser, vilka i mycket stor utsträckning ställa kommunerna under uppsikt av statliga myndigheter och dessutom i viss mån kunna verka hämmande på den kommunala verksamheten. Föreskrifter av sådan innebörd torde vara behövliga endast under förutsättning att särskild anledning finnes att befara det kommunerna skola missbruka sin fondbildningsrätt. Så torde emellertid knappast vara förhållandet.

Länsstyrelsen i Kristianstads län gör följande uttalande:

Förslaget synes hava gått för långt i fråga om kontrollen över de särskilda fonderna. Att särskild stadga skulle behöva antagas och av Kungl. Maj:t fastställas för varje fond, finner länsstyrelsen knappast erforderligt. Vad som föreslagits i fråga om dessa fonder anser länsstyrelsen å ena sidan innefatta en alltför stor och obehövlig inskränkning i den kommunala självbestämmningsrätten och å andra sidan göra proceduren alltför omständlig och genom en del tyngande formaliteter vålla såväl de kommunala som statsmyndigheterna åtskilligt onödigt arbete. Enligt länsstyrelsens mening skulle det kunna vara tillräckligt med en bestämmelse av det innehåll, som föreslagits i 1919 års betänkande sid. 11, att sedan avsättning till fond ägt rum, fondens kapital icke utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t må tagas i anspråk för annat ändamål än med fonden avsetts.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

»Nuvarande lagstiftning giver icke möjlighet till fondbildning annat än i ett fåtal av de fall, där denna är att anse såsom verkligt behövlig och önskvärd, och de fondmedel, som i enlighet med eller vid sidan av gällande lagstiftning samlats, äro icke skyddade mot en mindre välbetänkt och för hastig förbrukning.

På bland annat dessa olägenheter avser det nya lagförslaget att råda bot, men

fråga är, enligt länsstyrelsens mening, om icke de sakkunniga härvid gått väl långt i sina förslag om garantier såväl beträffande själva uppläggandet av fonder som för användande av de hopsamlade medlen.

Beträffande de särskilda fonderna vill länsstyrelsen speciellt anföra följande. Det synes länsstyrelsen nödigt att i lagen genom en uppräknings av bestämda slag av ändamål, för vilkas tillgodoseende fondbildning får ske, eller på annat sätt så klart som möjligt angives vad som innefattas under andra fonder än allmän fond och tillfälliga fonder. Att ändamålet med fondbildningen skall hålla sig inom ramen av kommunens gemensamma behov är alltför obestämt och torde komma att föranleda ständig ovisshet. Genom att ändamålen med fondbildningen så fullständigt som möjligt angävas i lagen kunde man också slippa ifrån de i lagförslaget upptagna tyngande bestämmelserna om antagande och underställning hos Kungl. Maj:t av stadgor för de olika fonderna. Det torde enligt länsstyrelsens mening vara tillräckligt att i samband med beslutet om avsättning av medel angiva ändamålet med fondbildningen.

Bland de många, sins emellan olikartade ändamål, för vilkas tillgodoseende medel böra kunna fonderas inom kommunerna, vilka fonder dock alla skulle bli att hänföra under särskild fond, intaga enligt länsstyrelsens mening följande en särställning. Beslut om fondering av medel dels för beredande av pensioner åt kommuns befattningshavare samt dessas hustrur och barn (pensionsfond) och för försäkringsändamål i övrigt (försäkringsfond), dels för tillgodoseende av kommunens behov att hava tillgång till rörelsekapital för bestridande av löpande utgifter (kassaförlagsfond) och dels slutligen av vinstmedel från kommunen tillhörigt inkomstgivande verk eller anstalt till ersättande av den oundvikliga värdeminskning, för vilken verket eller anstalten är utsatt, ävensom för utvidgning av verket eller anstalten (förnyelse- och utvidgningsfond) torde sålunda alla böra kunna av kommunerna fattas med vanlig röstövertvikt och utan att beslutet skulle behöva underställas någon myndighets godkännande. Beträffande annat ändamål, för vars tillgodoseende bildande av särskild fond skulle vara tillåtet — och vilket ändamål enligt vad länsstyrelsen ovan anført skulle vara otvetydigt angivet i lagen — är länsstyrelsen tveksam, huruvida kvalificerad majoritet skulle behöva fordras för avsättning av medel eller för dessas tagande i anspråk. Endast för det fall att kommunen önskade upplägga fond för i lagen icke angivet ändamål, skulle beslutet, för vilket bör fordras kvalificerad majoritet, behöva underställas Kungl. Maj:t. Detsamma skulle gälla därest kommun önskade använda till särskild fond avsatta medel till annat ändamål än det, för vilket de blivit fonderade. I lagförslaget föreslagna stadga för fond synes länsstyrelsen icke behöva antagas och underställas Kungl. Maj:t i annat fall än då kommun önskar avsätta medel till annat ändamål än sådant, som upptages i den blivande lagen.»

Länsstyrelsen i Skaraborgs län ifrågasätter, huruvida icke förslagens garantibestämmelser åtminstone i vissa stycken kunde anses väl stränga.

Länsstyrelsen i Värmlands län anser de föreslagna garantierna utgöra lämpliga regulativ, men ifrågasätter, huruvida icke, då kvalificerad majoritet ej ansetts erforderlig för beslut om avsättning till pensionsfond eller försäkringsfond, jämväl beslut om antagande av stadga för sådan fond kunde och borde undantagas från föreskriften om underställning.

Länsstyrelsen i Örebro län anser bestämmelsen om två tredjedels majo-

ritet för beslut om särskild fond samt om underställning i huvudsak välbetänkt, men anser, att kvalificerad majoritet och underställning ej erfordras för avsättning inom vissa gränser av vinstmedel från sådana anstalter som exempelvis gas- eller elektricitetsverk för bildande av avskrivnings- eller förnyelsefonder ävensom för bildande och vidmakthållande av kassaförlagsfond eller för avsättning till fond av nöjes- och hundskattemedel.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har icke erfarit, att några särskilda olägenheter av nu rådande rättstillämpning i fråga om denna fondbildning förekommit, och anser sig icke böra förorda lagstiftning i den föreslagna formen.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anför:

Bestämmelserna om särskild fond synas onödigt rigorösa och byråkratiskt utformade. Enligt länsstyrelsens åsikt bör det vara tillräckligt att föreskriva två tredjedels majoritet för besluts fattande om avsättning och disposition av dylika medel. Skulle ytterligare någon kontroll anses påkallad, bör det räcka med sådant godkännande, som avses i 80 § lagen om kommunalstyrelse på landet och motsvarande lagrum i övriga kommunallagar.

Svenska stadsförbundets finansråd anser, att man i förslaget sträckt sig alltför långt i strävandena att kringgärda den kommunala fondbildningen med säkerhetsföreskrifter; kommunerna borde icke berövas den rörelsefrihet de ägde eller enligt praxis ansåges äga, och fondbildningslagstiftningen finge icke leda till byråkratisk och besvärlig omgång.

Finansrådet anför vidare:

»Vid lagstiftning om särskild fond kan endera av två vägar väljas. *Antingen* kan man, som förslaget innebär, söka ernå en generell formulering, som syftar att sammanfatta de olika tänkbara och lämpliga ändamålen för fondering. Men då måste enligt sakens natur denna formulering bli så vid, att den framkallar krav på sådana starkt inskränkande garantier, i form av underställning m. m., som enligt förslaget skulle stadgas. Och nödvändigheten att giva ändamålsbestämningen en tillräckligt vid omfattning, som kan tillgodose alla särskilda behov, har föranlett att den föreslagna ramen kommit att inrymma ändamål, som enligt förslaget motivering bestämt förklaras icke böra bli föremål för fondbildning. *Eller* ock kan man uppräknat vissa slags ändamål, till vilkas främjande fondbildning får ske, och i avseende å dessa fonder åtnöja sig med krav å kvalificerad majoritet i vissa fall, men i andra, där behov av den kvalificerade majoritetens garanti ej förefinnes, lämna fondbildningsrätten fri. Med ett särskilt stadgande finge man för den fondbildning, varav behov därutöver kunde ifrågakomma, stipulera kvalificerad majoritet och underställning. Följer man det senare alternativet befinner man sig på fast mark. Genom ett särskilt stadgande, som nyss nämnts, undanröjas missbruk. Och med denna vägs beträdande undgår man irriterande intrång på den kommunala självstyrelsen och framför allt en tidsödande och måhända ofta rent formell prövning av en mängd ärenden.

I fråga om bestämmandet av de ändamål, för vilka fondbildningen må ske, ha förslagsställarna, som ovan omförmäls, valt utvägen att ej angiva vissa slags ändamål, utan de medgiva fondbildningsrätt inom den allmänna ramen för kommunens gemensamma behov. Genom den i 1 § givna ändamålsbestämningen 'för tillgodoseende av särskilt, uttryckligen angivet kommunalt behov' säga sig förslagsställarna visserligen åsyfta att utesluta möj-

lighet till fondering för 'mera allmänt bestämda ändamål'. Men detta syfte torde ej ha uppnåtts. I nämnda formulering kunna inrymmas alla möjliga ändamål, även 'de mera allmänt bestämda', såsom 'utgifter för arbetslöshet', 'utgifter för fattigvård' etc. I själva verket öppnas därmed dörrarna på vid gavel för en, vad ändamålet beträffar, så gott som obegränsad fonderingsrätt, vilken måste föranleda allvarliga betänkligheter.

Över huvud taget torde det svårigen låta sig göra att författningsmässigt giva en sådan generell formulering i fråga om det tillåtna ändamålet med fondbildningen, som dels täcker de föreliggande behoven av fondbildning, och dels begränsar möjligheterna för fondbildning, så att fondering för 'mera allmänt bestämda' ändamål förhindras.

De föreslagna bestämmelserna om antagande av stadga för fond äro obehövliga. I regel torde vara tillräckligt att angiva ändamålet med fondbildningen i samband med beslut om medelsavsättningen. Att som enligt förslaget föreskrives, det jämväl skall stadgemässigt bestämmas om avsättningar till fonden, om fondens tagande i anspråk samt huruvida och efter vilka grunder ränta skall läggas till fonden, torde oftast vara obehövt, och stadgandena härom komme att medföra onödigt besvär och omgång. Likaså och i än högre grad den föreslagna bestämmelsen om att stadga ävensom stadgeändring skall fastställas av Kungl. Maj:t. Denna anordning skulle tillika innebära ett ej erforderligt intrång på den kommunala självstyrelsen. Den diskretionära prövning, som ankomme på Kungl. Maj:t och som i främsta rummet torde avse ändamålet med fondbildningen och de maximibelopp, som årligen finge avsättas till fonden, kan ock befaras erbjuda vissa svårigheter. Hela denna byråkratiska apparat — med granskning så till form som innehåll av en massa kommunala fondstadgar — synes vara onödig. Den bleve i vart fall betungande för kommunerna och komme att medföra en ej obetydlig ökning i finansdepartementets arbetsbörda.

Då enligt förslaget regelmässigt (endast med visst undantag i avseende å pensionsfond och försäkringsfond) kräves $\frac{2}{3}$ majoritet för beslut om, bl. a., avsättning av medel till särskild fond, må exempelvis framhållas, att detta skulle medföra att för avsättningar till förnyelse- och utvidgningsfonder för kommunala affärsverk, där fondering nu flerstädes äger rum, erfordrades — förutom den ovannämnda vidlyftiga stadgeapparaten — nämnda kvalificerade majoritet.

Därest man vill anlita den förutnämnda av finansrådet förordade utvägen, kunde till grund för lagstiftningen om särskilda fonder lämpligen läggas följande regler.

Kommunerna tillerkännas rätt att med vanlig röstövertvikt och utan medgivande från myndighet besluta om fondering *dels* av vinstmedel från kommunen tillhörig inkomstgivande anstalt till ersättande av den värdeminskning, som anstalten undergår, och till utvidgning av sådan anstalt (förnyelse- och utvidgningsfond), *dels* av medel för beredande av pension åt kommunens befattningshavare samt dessas hustrur och barn (pensionsfond) och för andra försäkringsändamål (försäkringsfond) *samt dels* av medel för tillgodoseende av kommunens behov att äga tillgång till rörelsekapital för bestridande av löpande utgifter (kassaförlagsfond).

Med hänsyn till den frihet, som kommunerna nu anses äga i fråga om fondering av nöjesskatte- och hundskattemedel, torde de jämväl böra tillerkännas sådan rätt, som nyss sagts, i avseende å dylika medel.

Vidare bör kommun berättigas att med kvalificerad majoritet — men utan underställningsskyldighet — besluta om fondering av medel till bestridande

av kostnaderna för förvärv av viss ägodel eller vissa ägodelar eller för anordnande av visst eller vissa företag, vare sig beslut om ägodelens förvärvande eller företagets anordnande fattats eller icke.

Härmed torde praktiskt taget de föreliggande fondbildningsbehoven bliva täckta, åtminstone i det allra närmaste. För tillgodoseende av de behov av fondbildning, som härutöver kunna ifrågakomma, erfordras allenast ett generellt lagstadgande av den innebörd, att om kommun vill bilda särskild fond för annat ändamål och avsätta medel till denna, kommunen har att därtill söka Kungl. Maj:ts tillstånd, varjämte torde böra föreskrivas kvalificerad majoritet för kommunens beslut om sådan fondbildning.

Hava fondmedel avsatts för visst ändamål, böra de icke utan Kungl. Maj:ts tillstånd få användas till annat ändamål.»

Finansrådet yttrar därjämte, att finansrådet icke funnit övertygande skäl tala för anordningen med lånefond.

Styrelsen för svenska landstingsförbundet gör följande uttalande:

»Vad till en början angår särskild fond hava de sakkunniga icke ansett behöfligt att uppräknat de olika slag av dylika fonder, som äro tillåtna. Här emot torde enligt styrelsens mening icke någon erinran kunna göras, om, såsom de sakkunniga föreslagit, beslut om sådan fond skall underställas Kungl. Maj:t. Vill man emellertid i likhet med styrelsen lätta på underställningsskyldigheten, synes en omformulering av stadgandet böra företagas i syfte att förebygga missbruk.

Beslut om bildande av särskild fond skall enligt förslaget tillika innefatta antagande av en stadga för fonden. Enligt styrelsens mening torde detta i flertalet fall icke vara erforderligt, utan man synes kunna nöja sig med att angiva ändamålet med fonden, exempelvis uppförande av nytt lasarett å viss ort, mötande av skadeståndsrisk o. dyl. Ej heller anser styrelsen erforderligt eller lämpligt för landstingens vidkommande, att dylikt beslut skall kräva underställning. Den garanti, som ligger i $\frac{2}{3}$ majoritet, synes nämligen vara tillfyllest. Beträffande pensions- och försäkringsfonder bör enligt styrelsens mening ej ens detta villkor gälla, utan beslut angående dylik fond bör kunna fattas med enkel majoritet.»

Å andra sidan ifrågasättes av vissa myndigheter skärpning av garantierna mot missbruk av fondbildningsrätten. Sålunda ifrågasätter *länsstyrelsen i Stockholms län* föreskrift, att avsättning av medel ej skall få ske förrän stadga fastställts. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* anför:

»För den händelse som missbruk av en rätt för kommunen att avsätta medel till särskild fond skall räknas det förhållandet att en kommun på ett mera hänsynslöst sätt utnyttjar förmånen av ett mer eller mindre tillfälligt större skatteunderlag, torde kunna sägas att de föreslagna bestämmelserna icke innefatta tillräcklig garanti mot missbruk av nämnda slag. Villkoret om två tredjedelars majoritet för ett beslut angående avsättning av medel till särskild fond synes icke i detta avseende vara till fyllest. Men så torde icke heller vara förhållandet med föreskriften att beslut om antagande av stadga för särskild fond skall för att vinna bindande kraft underställas Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse, i det att en vägran av fastställelse icke rubbar det förhållandet att skatten blivit uttagen eller komme att uttagas. En verklig garanti mot missbruk av detta slag torde vinnas genom stadgande av ett skattemaximum ställt i förhållande till vad som skulle erfordrats utan avsättning av medel till särskild fond.

Bestämmelse saknas hur kommunen skall förhålla sig för den händelse

Kungl. Maj:t icke godkänner ett förslag till stadga för särskild fond. Därest fastställelse vägrats av den grund att det ändamål, för vilket avsättningen skett, icke är av beskaffenhet att kunna godkännas såsom sådant, bör kommunen icke äga rätt att fatta beslut om ytterligare avsättning. Därjämte torde det redan avsatta beloppet böra ingå bland inkomster i en följande budget, så framt det icke, efter nytt beslut av kommunen, bindes vid en stadga som kan av Kungl. Maj:t fastställas. Det torde böra övervägas, huruvida icke föreskrifter i dessa avseenden äro erforderliga.»

Statskontoret gör följande uttalande:

»Ämbetsverket vill dock ej underlåta framhålla, att vissa erinringar tvivelsutan kunna framföras mot en alltför stor frihet i fråga om rätt att fondera kommunala inkomster. Särskilt må i sådant hänseende påpekas, att i vissa fall förekomsten av lätt tillgängliga fondmedel kan innebära en frestelse att taga tillgångarna i anspråk för utgifter, vilka icke äro strängt nödvändiga, och att därigenom strävandena till sparsam hushållning inom den kommunala förvaltningen kunna komma att motverkas. Med hänsyn härtill finner statskontoret det angeläget, att — på sätt ock de sakkunniga i huvudsak iakttagit — fondbildningen hålles inom bestämda, i författning klart uppdragna gränser.

I likhet med de sakkunniga finner statskontoret det svårligen låta sig göra att i lagen på ett uttömmande sätt uppräknat de olika ändamål, för vilkas tillgodoseende särskild fond bör kunna inrättas. Från de synpunkter, som ovan angivits, vore det dock enligt ämbetsverkets mening lämpligt, om ovannämnda bestämmelse i 1 § förtydligades och konkretiserades genom angivande av vissa typfall av fonder, som här kunna tänkas förekomma, vartill förslagsvis borde fogas uttrycket 'ävensom för annat likartat ändamål'. Bland exemplen borde enligt statskontorets mening icke medtagas kassaförlagsfond och ej heller s. k. lånefond. Särskild kassaförlagsfond lär nämligen knappast vara erforderlig, då enligt förslaget övriga fondmedel skola kunna tjäna som kassaförlag åt kommunen. Inrättandet av s. k. lånefond synes statskontoret icke böra vara medgivet med hänsyn till svårbedömligheten av de faktorer, på vilka upplägget av sådan fond alltid måste grundas, och det spekulativa inslag, som är ofrånkomligt vid bedömanden av detta slag.»

Ur de yttranden, i vilka förslaget i angivna del lämnats i huvudsak utan erinran, må anföras följande.

Styrelsen för svenska landskommunernas förbund anför:

»Mot förslaget, att kommun för *särskild fond* skall antaga en stadga, synes någon erinran icke kunna göras, ej heller mot att sådan stadga samt ändring av densamma skall antagas med 2/3 majoritet och underställas Konungens prövning och fastställelse. Likaså anser styrelsen, att beslut att avsätta medel till sådan fond eller att taga medel ur densamma i anspråk *på annat sätt än i stadgan bestämt* skall fattas med 2/3 majoritet och sådant beslut sedermera underställas Konungen.

Andra stycket i 2 § innehåller följande: 'i stadga kan ock föreskrivas, att fond skall förvaltas såsom särskild tillgång, skild från kommunens övriga tillgångar'.

Det är svårt att med ledning av föreliggande motivering bestämt uppfatta vad med stadgandet avses. Skulle det, som styrelsen förutsätter, innebära, att medlen skola vara särskilt för sig placerade på betryggande sätt och särskilt förvaltas och redovisas i kommunens allmänna räkenskaper, är därom ingen-

ting att säga; en sådan förutsättning synes dock böra gälla varje fond för visst ändamål. Skulle avsikten åter vara att ge vissa fonder sådan särställning, att deras medel i form av lån icke kunna tagas i anspråk för andra ändamål än det, för vilket de äro fonderade, har styrelsen ingen invändning att göra häremot, men de erforderliga bestämmelserna synas, med stöd av innehållet i 8 §, första stycket, kunna intagas i fondens stadga.

Vad styrelsen genom erinran mot innehållet i 2 § velat varna för är, att föreskrifterna om fonds förvaltning få sådan innebörd, att det kan göras gällande, att medlen skola förvaltas, placeras och redovisas skilda från kommunens övriga tillgångar på ett sådant sätt, att de icke ingå i kommunens allmänna räkenskaper. Det saknas icke exempel på att fonder, som på dylikt sätt intagit en särställning, 'tappats bort' och kommunen gått medlen förlustig.»

Länsstyrelsen i Uppsala län anför, att de betänkligheter, som skulle kunna hysas mot utsträckningen av rätten till fondbildningen, vore, att rätten kunde missbrukas, men att beträffande särskilda fonder de föreslagna bestämmelserna kunde anses betryggande.

*Departements-
chefen.*

Enligt gällande lagstiftning föreligger viss rätt att upplägga särskilda fonder. Av vissa städer har uttalats, att redan denna möjlighet för dem innebure en tillfredsställande lösning av frågan om fondbildningen, i vad denna avsåge särskilda fonder. Från andra håll har emellertid med styrka vitsordats, att behov av reglerande lagstiftning föreligger. Dels är innebörden av gällande rätt i denna punkt oklar, och dels lärer stundom hava yppat sig behov av särskilda fonder i sådana fall, där fondbildningen ansetts enligt gällande rätt otillåten. För egen del finner jag läget vara sådant, att jämväl frågan om särskilda fonder bör i lag regleras. Därvid beaktar jag även en sådan omständighet som att de bestämmelser angående fondmedels nyttjande och placering, vilka i lagförslaget upptagas, komma att bli tillämpliga å ifrågasvarande fonder, varigenom vissa risker, som torde få anses förenade med nu gällande fondbildningsrätt, bringas ur världen.

Av de inkomna yttrandena framgår emellertid, att man tämligen allmänt anser de i promemorian uppställda reglerna såvitt angår vissa slag av mera normalt förekommande fonder onödigt stränga och ägnade att försvåra en redan förekommande, i och för sig nyttig fondbildning, beträffande vilken missbruk veterligen icke framträtt. Jag finner för min del, att en sådan uppmjukning av den föreslagna lagstiftningen bör vidtagas, att underlaget för dessa anmärkningar bortfaller. Det synes mig lämpligt att, på sätt i några yttranden föreslagits, en uppräkningslagen sker av vissa slag av fonder, som må fritt bildas genom beslut i enlighet med kommunallagarnas allmänna föreskrifter och användas i enlighet med sitt ändamål. Sådana fonder äro pensionsfond, annan försäkringsfond, kassaförlagsfond, förnyelsefond för inkomstgivande anstalt samt fond för visst beslutat företag. Därest fråga uppkommer om dylik fonds användning för annat ändamål än det, för vilket den avsetts, lärer däremot kvalificerad majoritet och underställning hos Kungl. Maj:t böra krävas. Den fondbildning, som sålunda blir i huvudsak

helt fri, torde komma att bliva den i praxis allmännast förekommande, och den fara för ingrepp i den kommunala självstyrelsen och byråkratisering av fondbildningsärendena, som man på vissa håll synes hava fruktat, torde genom den nu nämnda uppmjukningen bortfalla.

Såsom jag redan förut yttrat, kan emellertid den fondbildning, som sålunda skulle göras helt fri, icke anses täcka kommunernas hela behov av särskilda fonder. Framhållas må, att redan nu, låt vara i inskränkt omfattning, förekommer fondbildningsrätt utöver den angivna, i det att fondbildning i vissa fall medgivits för »förhandenvarande behov», även där beslut om dess tillgodoseende ej fattats. Att medgiva en fri fondbildningsrätt för »förhandenvarande behov» genom ett allmänt stadgande synes emellertid ej lämpligt. Innebörden av uttrycket är nämligen så svävande, att det ej är ägnat att utgöra ett lagstiftningen angivet rättesnöre. För den fondbildning, som går utöver den nyss angivna, synas i själva verket de i promemorian föreslagna reglerna i huvudsak lämpliga. Huruvida de normer, som erfordras beträffande dylika fonder, erhålla formen av »stadga» eller ej, lärer vara av underordnad betydelse. Uttrycket »stadga» synes emellertid på sina håll uppfattas på det sätt, att fråga skulle vara om mera vidlyftiga reglerande bestämmelser för varje fond. Detta har visserligen, enligt vad som i promemorian uttryckligen utsagts, ej varit förslaget mening. Dock synes det mig önskvärt, att sådana uttryck, som kunna bibringa en uppfattning om tyngande formföreskrifter, undvikas. En omarbetning av förslaget har ock skett i sådant syfte.

Med den ståndpunkt jag nu angivit synes större anledning till särskilt beaktande av landstingens speciella förhållanden såvitt angår särskilda fonder ej längre föreligga.

I promemorian har uttalats, att särskilda fonder ej böra få avse mera allmänna ändamål såsom fattigvård, arbetslöshetens bekämpande o. s. v. Vikten av denna synpunkt har med skärpa framhållits i finansrådets yttrande. Det torde hava varit promemorians mening att bringa denna synpunkt till uttryck genom framhållandet av att särskild fond skall tillgodose ett *särskilt*, uttryckligen angivet kommunalt behov. Då det mött svårigheter att här finna en lämplig ännu mera preciserad formulering, har jag ansett den sålunda föreslagna kunna godtagas. Någon risk för oriktig lagtillämpning härutinnan torde ej föreligga, då avsättning till särskild fond av annat slag än de uppräknade enligt förslaget kräver Kungl. Maj:ts medgivande.

Vad angår de olika slagen av uppräknade särskilda fonder bör beträffande s. k. förnyelsefond märkas, att sådan vanligen torde avse vidmakthållande av en anläggning vid dess ursprungliga kapacitet. En förnyelse- och utvidgningsfond innebär något mera, i det den jämväl avser en utökning av anläggningen. För en sådan utvidgning bör enligt mitt förmenande den fria fondbildningsrätten ej få användas, utan bör för fondbildning i dylikt syfte, därest den ej avser visst redan beslutat företag, krävas de garantier, som ligga i den kvalificerade majoriteten och Kungl. Maj:ts tillstånd. Rätten till fri fondbildning har ansetts böra begränsas att avse förnyelsefond, bildad av inkomstöverskott från vederbörande verk. Förnyelsefonder pläga uppläggas

endast av sådana medel. Vad angår frågan om tillåtligheten av kassaförlagsfonder torde statskontorets antagande, att behovet av kassaförlag skulle vara tillräckligt tillgodosett genom kommunernas rätt att nyttja övriga fonders medel, knappast vara riktigt. Framför allt för kommunala affärsverk torde behov av särskilda kassaförlagsfonder stundom föreligga. Det ligger i sakens natur, att för nyttjande av kassaförlagsfonds medel andra regler erfordras än för övriga fonder. Till denna fråga skall jag i det följande återkomma.

Frågan, i vad mån fri fondbildning skall ske för bestämda ändamål, har av mig ansetts böra besvaras på det sätt, att dylik fondbildning bör få äga rum i fråga om beslutat företag. Den av mig föreslagna formuleringen ansluter sig nära till den av borgmästaren Fant på sin tid framlagda. Enligt praxis torde fondbildning för ännu ej beslutat bestämt företag få ske endast om det behov, varom fråga är, kan anses »förhandenvarande». Jag har redan angivit de skäl, som avhålla mig från att i lagen upptaga sistnämnda begreppsbestämning. I finansrådets yttrande uttalas, att fond för bestämt företag — beslutat eller ej beslutat — borde få bildas med kvalificerad majoritet men utan underställning. Mig förefaller det riktigast att, på sätt redan antytts, under den fria fondbildningsrätten, som ej kräver vare sig kvalificerad majoritet eller underställning, inbegripa fondbildning för redan beslutat bestämt företag men för fondbildningsrätten i fråga om ej beslutat företag uppställa krav ej blott på kvalificerad majoritet utan även på underställning. Erfarenheten från de kommunala låneärendenas handläggning torde visa, att den form för prövningen, som underställningen innebär, ej kan väntas bliva tynande. Intet bör för övrigt hindra att, därest en fortsatt fondbildning under ett flertal år avses, inhämta Kungl. Maj:ts medgivande på en gång när fonden upplägges, varigenom besvärande omgång i fortsättningen onödiggöres.

Vad angår de i ett par yttranden gjorda uttalandena om s. k. lånefond vill jag endast framhålla följande. Huruvida och i vilken omfattning sådana fonder böra bildas, har ej i promemorian besvarats. Innebörden av förslaget härutinnan torde vara, att därest sådana fonder eljest skulle vara önskvärda, deras tillkomst ej hindras genom den nya lagstiftningen. Därest lånefond skulle uppläggas, kan uppenbarligen ej fråga bli om fondens användande utan Kungl. Maj:ts i varje särskilt fall lämnade medgivande, enär eljest kommunallagarnas bestämmelser om Kungl. Maj:ts prövning av låneärenden skulle åsidosättas. Det är likaledes klart, att lånefond ej vid någon tidpunkt skulle få innehålla mera medel än som med säkerhet inom kort skulle erfordras för upplåning. Något ställningstagande till frågan om lämpligheten av dylik fond torde emellertid ej erfordras i detta sammanhang.

Rörande särskilda fonder må slutligen framhållas, att då stadga ej blir erforderlig för sådana fonder, föreskrift ej heller torde behövas rörande möjligheten att förvalta fond såsom särskild tillgång, skild från kommunens övriga tillgångar. Att hinder mot ett bokföringsmässigt avskiljande av exempelvis en pensionsfond eller en försäkringsfond från kommunens övriga tillgångar ej föreligger, torde ligga i sakens natur.

Allmän fond.

I promemorian anföres rörande *behovet av fonder för utjämning av skatte-trycket mellan olika år*:

»I diskussionen om den kommunala fondbildningen har ett av de främsta argumenten för dennas utsträckning varit, att utdebiteringen bör hållas något så när jämn. Betydelsen av denna synpunkt bör helt säkert ej under-skattas. Särskilt en hastig mera betydande höjning av skatten förorsakar ofta stora svårigheter, därvid jämväl måste tagas i betraktande att skatten bestämmes och uttages långt efter det skattebetalarna åtnjutit den skatte-pliktiga inkomst, till vilken skatten hänför sig. Ej minst för näringslivet är det av vikt, att grunden för beräkning av skatteomkostnader ej för mycket växlar. Under goda tider skedda avsättningar till särskilda fonder kunna visserligen vara ägnade att främja utdebiteringens jämnhet, men de möjlig-heter, som därigenom erbjudas, torde icke var tillräckliga. Behov synes där-för föreligga av en fond med uppgift att utjämna skattetrycket mellan skilda år. För dylik fond synes benämningen 'allmän fond' vara lämplig. Det torde visserligen icke vara att förvänta eller ens vara lämpligt, att en kom-mun skall kunna uppsamla en dylik fond av den storlek, att kommunen i depressionstid kan med dess hjälp undvika varje höjning av skatten. Möj-ligt synes emellertid vara att uppnå en sådan storlek å fonden, att kommu-nen kan under den dåliga konjunkturen, utan oskäligen inskränkning av sin verksamhet, hålla skatten märkbart lägre än vad som annars skulle hava varit fallet. Önskvärdheten av en sådan konjunkturutjämning har ovan framhållits.

Det inträffar ej sällan, att i en kommun bedrives företag för industriell el-ler liknande verksamhet, vilken kan väntas bli till tiden starkt begränsad. Då ett dylikt företag kan förorsaka kommunen avsevärda utgifter just genom sitt upphörande eller sin flyttning från kommunen, i det därigenom kan vållas arbetslöshet och kostnader för fattigvård m. m. samt tillika kommu-nens avveckling av sin genom företaget nödtvunget ökade verksamhet kan bli va dyrbar, är det rimligt, att medan företaget drives något högre skatt än som eljest varit nödvändigt uttages och att företaget på så sätt får erlagga skäliga belopp jämväl till bestridande av dessa framtida utgifter. Ett dylikt syftemål kan vinnas genom avsättning till allmän fond.»

Beträffande *reglerna om allmänna fonder* yttras i promemorian följande:

»Vad angår den närmare utformningen av reglerna om allmän fond, synas dessa böra göras något olika allt efter de omständigheter som föranleda av-sättningen till eller förbrukningen av fonden. Till hindrande av fondavsätt-ning till enskild skattebetalares oskäligen betungande samt obetänksam för-brukning torde emellertid såsom ett gemensamt villkor böra uppställas krav på kvalificerad majoritet såväl för avsättning av medel som ock för medlens tagande i anspråk. De skäl, som tala för underställning av beslut om av-

sättning till och förbrukning av särskilda fonder, kunde måhända anses tala även för en regelmässig underställning av sådana beslut i fråga om allmän fond. Underställning skulle emellertid här såsom normal anordning för-
anleda stora praktiska svårigheter. Varken kommunen eller den prövande myndigheten kan förrän vid budgetens uppgörande med erforderlig säkerhet överblicka, huruvida och i vad mån avsättning eller förbrukning är berättigad; först vid budgetens uppgörande blir det utrett, huru hög utdebitering erfordras, därest avsättning till eller förbrukning av fonden ej beräknas. Beslut om fondering av ifrågavarande slag eller om fondmedels tagande i anspråk bör alltså ske i samband med budgetens fastställande. Skulle dylikt beslut underställas, komme därför Kungl. Maj:ts prövning att äga rum först när kommunen fastställt utdebiteringens storlek och när uppgörandet av debiterings- och uppbördslängden, måhända även utskyldernas uttagande påbörjats. Försåvitt icke underställningen skall vara meningslös, måste ett beslut av Kungl. Maj:t om upphävande av kommunens beslut beträffande avsättning till eller användning av allmän fond tillika innefatta föreskrift om den av upphävandet betingade ändringen av utdebiteringens storlek. Ehuru dylik föreskrift någon gång måste givas (jfr R. 1925 not. S 178), förorsakar den uppenbarligen betydande olägenheter. Önskvärt är ock, att Kungl. Maj:t icke besväras med mindre verklig anledning därtill föreligger. Lagbestämmelserna böra därför så avfattas, att underställning endast skall ifrågakomma undantagsvis. Det har därför ansetts lämpligt att i lagen införa en bestämmelse, varigenom kommunen medges att inom vissa gränser utan underställning besluta om avsättning till eller förbrukning av allmän fond. Försiktigheten synes likvisst bjuda, att ej i sådant avseende större rätt medges än förhållandena med hänsyn till förut anförda synpunkter direkt påkalla.

På grund av det nu anförda framlägges ett förslag av följande innebörd. Utan underställning må avsättning till allmän fond ske, därest den utdebitering, som utan avsättning till allmän fond erfordras för nästföljande år, understiger medeltalet av vad som under de fem närmast föregående åren uttagits för varje skattekrona. Genom avsättningen må utdebiteringen av allmän kommunalskatt ökas med högst hälften av vad som skulle hava erfordrats för att uppbringa utdebiteringen till nämnda medeltal. Till förhindrande av att allmän fond blir större än förhållandena kräva föreskrives, att fonden icke får genom underställningsfri avsättning ökas utöver ett belopp motsvarande hälften av vad som närmast föregående år skolat täckas av kommunal progressivskatt och allmän kommunalskatt. Förbrukning av allmän fond utan underställning skall få ske, därest den utdebitering av allmän kommunalskatt för varje skattekrona, som utan användning av fondens medel erfordras för det nästföljande året, överstiger medeltalet av vad som under de närmast föregående fem åren utdebiterats för varje skattekrona. Genom förbrukningen av fondens medel må utdebiteringen av allmän kommunalskatt minskas med högst hälften av vad som skulle hava erfordrats för att nedbringa utdebiteringen till nämnda medeltal. Till för-

hindrande att hela fonden förbrukas redan under det första eller andra året av en nedgångsperiod bestämmes, att ur fonden under ett år icke får tagas i anspråk mer än en tredjedel av det högsta belopp, vartill fonden uppgått vid slutet av något av de tre närmast föregående kalenderåren före beslutet. Det torde böra framhållas, att beslut om avsättning eller förbrukning enligt dessa regler kommer att gälla visst bestämt belopp och att följaktligen ett sådant beslut som att till fonden skall läggas exempelvis 50 öre för varje skattekrona är felaktigt. Därest en kommun, som beslutar avsätta medel till allmän fond, för sina övriga utgifter icke tager den kommunala progressivskattens hela tillgängliga belopp i anspråk, följer av förslaget, att kommunen för täckande av anslaget till allmänna fonden skall uttaga ytterligare progressivskatt med vanlig begränsning.¹

De nu nämnda reglernas verkningar belysas i ett antal vid denna promemoria fogade tabeller — — —, vilka visa, huru stora belopp få avsättas eller tagas i anspråk samt huru utdebiteringen därav påverkas, om varje år högsta möjliga belopp avsättes eller tages i anspråk. I verkligheten kunna förhållandena förmodas komma att ställa sig något annorlunda än tabellerna utvisa, enär det kan antagas, att kommunerna ofta ej skola finna anledning att taga sina fonders medel i anspråk, när fråga är om en blott obetydlig höjning av utdebiteringen.

Det kan emellertid tänkas förekomma, att kommun har berättigad önskan att göra avsättning till allmän fond eller taga sådan fonds medel i anspråk i större utsträckning än som enligt de angivna reglerna är tillåtet utan underställning. Så kan större avsättning vara önskvärd exempelvis när ett mycket stort tillfälligt beskattningsföremål finnes eller när fara föreligger för en stor skatterestitution. Extraordinär förbrukning kan ifrågakomma, när kommun skall restituera ett stort skattebelopp. De vanliga reglerna bliva stundom icke lämpliga, då förhållandet mellan femårsmedeltalet och den eljest nödiga uttaxeringen förskjutits därigenom att kommunens uppgifter ökats; skolväsendet har t. ex. överflyttats från församlingen till den bor-

¹ Ovan berörda förhållanden belysas i promemorian genom följande exempel.

I en kommun finnas 20 000 skattekronor. Den kommunala progressivskattens tillgängliga grundbelopp uppgår till 30 000 kronor. Medelutdebiteringen för de fem senaste åren har varit 5 kronor för varje skattekrona. Det belopp, som, fränsett avsättning till fonden, skall täckas av kommunalskatt, uppgår till 80 000 kronor. Av sistnämnda belopp får en fjärdedel eller 20 000 kronor täckas med progressivskatt, under det att med den allmänna kommunalskatten skall täckas återstående 60 000 kronor, motsvarande en utdebitering å 3 kronor för varje skattekrona. Till allmänna fonden får högst avsättas dels, att täckas med allmän kommunalskatt, vad som motsvarar en höjning av utdebiteringen med 1 krona, d. v. s. 20 000 kronor, dels ock, att täckas med progressivskatt, en tredjedel av 20 000 kronor eller 6,666 kronor 67 öre, varför högsta tillåtna anslaget till allmänna fonden blir 26 666 kronor 67 öre.

Därest beslut om avsättning eller användning fattas år 1940, skall jämförelse ske med medeltalet av de åren 1935—1939 beslutade utdebiteringarna. Fonden må genom 1940 fattat beslut ej bringas att överstiga hälften av vad som enligt beslut 1939 skolat täckas med allmän kommunalskatt och kommunal progressivskatt. Av fonden får genom beslut 1940 ej förbrukas mer än en tredjedel av det högsta belopp, vartill fonden uppgått vid slutet av något av åren 1937—1939.

gerliga kommunen. En nybildad kommun saknar jämförelsetal. Kommunerna böra därför hava möjlighet att efter Kungl. Maj:ts tillstånd avsätta medel till fonder eller taga i anspråk fondmedel i större utsträckning än den normalt tillåtna. Kungl. Maj:t kan vid sitt medgivande föreskriva villkor; gives sålunda tillstånd att avsätta medel i anledning av en hotande skatterestitution, böra dessa medel icke få tagas i anspråk förrän frågan om skatterestitutionen slutligen avgjorts. Tillståndet kan meddelas för flera år i följd; detta synes vara lämpligt särskilt vid medgivande i anledning av att kommunens uppgifter ökas.

Genom förslaget om extraordinär avsättning i vissa fall till allmän fond torde även en tillfredsställande lösning vinnas av det spörsmål, som avses i det i motionen II: 50 år 1934 framställda yrkandet om föreskrift, att kommun skulle vara skyldig att fondera skattemedel, som hänföra sig till överklagade taxeringar. Det nuvarande förfarandet är onekligen ägnat att i dylika fall kunna medföra stora olägenheter för kommunerna. Vanligen dröjer det flera år efter det skatten inbetalts och förbrukats, tills skatteärendet slutligen avgöres. Går utslaget kommunen emot, åligger det denna att återbetala skatten jämte ränta efter 5 %. Ofta avgöras en skattskyldigs taxeringar för flera år samtidigt; då i regel samma principfråga är avgörande för alla årens taxeringar, kommer kommunen, om den tappar beträffande ett års taxeringar, att tappa jämväl i avseende å övriga års taxeringar. Särskilt i en mindre kommun kan det bliva ett i förhållande till skatteunderlaget stort belopp, som kommunen skall utgiva på en gång. Mycket av denna olägenhet skulle undanröjas, därest balansen av beskattningsmål hos kammarrätten kunde nedbringas, så att ärendena finge ett snabbare avgörande än för närvarande. I de fall, då spörsmålet gäller en principfråga, bör, om detta sker, regeringsrättens beslut kunna meddelas så snart, att hänsyn därtill kan tagas vid senare taxeringar, varigenom det föreliggande spörsmålets räckvidd minskas. Frågan i vad mån nu rådande missförhållande kan avhjälpas på denna väg ligger utom ramen för denna utredning. Även om de mest omfattande åtgärder i berörda avseende vidtagas, måste man dock räkna med att resultaten av dessa först småningom kunna göra sig gällande, varför skäl otvivelaktigt tala för andra åtgärder. Emellertid kan avsättning i enlighet med vad i motionen II: 50 vid 1934 års riksdag påyrkats ej tillrådas såsom normal anordning. Besvär i taxeringsmål kunna vara mer eller mindre starkt grundade. Om det slutliga avgörandet utfaller till kommunens fördel, hava de skattskyldiga, som lagt upp fond för att möta eventuell förlust, i onödan betungats. Med hänsyn redan till denna synpunkt synes en dylik fondbildning icke kunna påbjudas. För en kommun, som anser sig löpa verklig fara för större skatterestitution, bör emellertid, om den skall föra en försiktig finanspolitik, fondbildning jämväl kunna komma under övervägande. Såsom redan framhållits kan också fara för skatterestitution utgöra skäl för Kungl. Maj:t att medgiva större avsättning till allmän fond än den normala, liksom Kungl. Maj:t bör kunna tillåta, att allmän fonds medel tagas i anspråk för att lindra verkningarna av en större skatterestitution.

För allmän fond synes stadga vanligen ej vara behöfvlig. Där fråga blir om extraordinär avsättning till eller förbrukning av allmän fond och följaktligen Konungens tillstånd erfordras, kan det emellertid visa sig lämpligt, att sådant tillstånd meddelas i en stadga, vari närmare villkor för avsättningen eller förbrukningen angivas.

Anledning synes ej föreligga att medgiva kommun rätt att utan underställning, utöver avsättning som eljest är tillåten, göra ytterligare den avsättning till allmän fond, som läggande av ränta till fonden skulle innebära. Är utdebiteringen för året i förhållande till medeltalet för de föregående åren sådan, att avsättning må äga rum, men hindras avsättning av att fonden uppgår till sitt maximibelopp, synes denna omständighet stundom kunna utgöra anledning att söka Konungens tillstånd till en räntan motsvarande ytterligare avsättning.

Att — i likhet med vad som ofta sker i Finland — till allmän fond regelmässigt avsätta viss del av budgetöverskottet för varje år synes åtminstone för närvarande icke böra ifrågasättas. Ett skäl mot en regel, som medgäve sådan avsättning, är, att majoriteten av de beslutande skulle kunna missbruka medgivandet till att genom medvetet felaktig beräkning av budgeten åstadkomma överskott och således få tillfälle till fondbildning utan de garantier, lagen eljest uppställer.»

De i nu återgivna del av promemorian omförmälda tabellerna torde få fogas såsom bilaga till statsrådsprotokollet (*Bilaga 2*).

I *samtliga yttranden* tillstyrkes lagstiftning, varigenom avsättning till fond för utjämning av skattetrycket mellan skilda år bleve tillåten.

Ur yttrandena må anföras följande:

Stockholms stads drätselnämnd uttalar, att ifrågavarande fondbildning knappast kan förväntas få någon större praktisk betydelse för Stockholm, och anser det lämpligare, om Kungl. Maj:ts befogenhet att medgiva utsträckning av den mera normala fondbildningen begränsades till att fastställa principerna vid indelningsändring, skolväsendets överflyttande och andra liknande fall.

Stockholms stadskollegium har i huvudsak intet att erinra mot de föreslagna bestämmelserna om allmän fond.

Drätselkammaren i Linköping gör följande uttalande:

»Förslagsställarna hava ansett ett regelmässigt avsättande — i likhet med vad som ofta sker i Finland — av viss del av budgetöverskottet för varje år till den allmänna fonden för närvarande icke böra ifrågasättas och hava som skäl mot medgivande till en sådan regelmässig avsättning framhållit, att majoriteten av de beslutande skulle kunna missbruka medgivandet till att åstadkomma överskott genom medvetet felaktig beräkning av budgeten.

Även om ett medgivande till avsättning på angivet sätt skulle i ett eller annat fall leda till missbruk på sätt förslagsställarna påpekat, så vore väl därigenom någon större olycka ej att befara, om, såsom ju förslaget innebär, det stadgas en begränsning av den allmänna fondens storlek. För de enstaka

fall av missbruk, som tilläventyrs kunna tänkas uppkomma, bör väl ej det överväldigande antalet av landets kommuner få avstå från den mest naturliga utvägen att skapa en skatteregleringsfond. Ty denna utväg ligger enligt drätselkammarens mening just däruti, att budgetöverskotten få tillföras fonden.

Genom överskottens avsättande kan nämligen skatteregleringsfonden så småningom komma till stånd, utan att någon direkt uttaxering för fondens skapande blir synlig. Och principen att varje års skattebetalare skall bära sin egen börda kan vinna en fullständigare tillämpning därigenom, att budgeten göres i möjligaste mån oberoende av överskott och brist från tidigare år.

Kommuner, som under fem år eller däröver haft samma uttaxering, skulle, om herrar Kuylenstiernas och Thomassons förslag bleve upphöjt till lag, icke kunna vidtaga några åtgärder för skapande av en allmän fond, förrän kommunen bleve i stånd att sänka sin uttaxering.

Drätselkammaren håller alltså före, att kommun, som föredrager att upplägga allmän fond genom att till densamma överföra alla uppkommande budgetöverskott framför att begagna den i § 5 mom. 1 av förslaget till lag om kommunal fondbildning angivna metoden, må få göra detta och vara berättigad att av den allmänna fonden täcka uppkommande budgetunderskott, allt på sätt i vederbörlig ordning antagen och fastställd stadga närmare angiver.

Föredrager kommun att begagna sig av den nu angivna utvägen att bilda skatteregleringsfond, bör beslut därom komma till stånd inom viss tid, exempelvis ett år, efter ikraftträdandet av lagen om kommunal fondbildning.»

Drätselkammaren i Norrköping anför, bland annat, att det torde föreligga ett oemotsägligt behov av en laglig reglering av möjligheten att bilda fonder för utjämning av skattetrycket mellan olika år, ehuru detta behov ej i praktiken vore eller kunde komma att visa sig synnerligen stort, *men att* det vore fullt tillräckligt, om till kommunallagarna fogades en enkel och för gemene man lättfattlig bestämmelse av *huvudsakligt* innehåll, att kommun medgäves rätt att i goda tider avsätta medel för att tagas i anspråk under dåliga tider.

Drätselkammaren i Gävle anser, att kommunens frihet att upplägga en effektiv skatteutjämningsfond blivit för mycket beskuren och att det vore fara värt, att syftet med fonden förfelades.

Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott gör följande uttalande:

»Den *allmänna fonden* är — — — avsedd att fungera såsom en skatteregleringsfond. Att en dylik fondering kan vara av den största betydelse för framförallt primärkommunerna torde få anses uppenbart. Med beaktande av de bestämmelser, vilka föreslagits, för att dylik fondering *utan särskilt medgivande* skall få äga rum, synes emellertid icke troligt, att avsättning inom överskådlig tid till skatteregleringsfond skall kunna verkställas av landstingen. Det synes med hänsyn till den under senare åren föreliggande synnerligen kraftiga utvidgningen av landstingens verksamhet — en utvidgning, som av förefintliga reformförslag att döma torde komma att fortsätta — knappast troligt, att utdebiteringen inom något landsting ett år skall komma att inom en överskådlig framtid understiga medeltalet av utdebiteringarna inom samma landsting under nästföregående femårsperiod. Då det emellertid torde jämväl för landstingen vara av väsentligt värde att till bemötande av ej mindre befarad minskning i skatteunderlaget för ett kommande

är än även därunder beräknad ökning av landstingets totala utgifter äga möjlighet avsätta medel till en skatteutjämningsfond, synas särskilda för landstingens förhållanden och behov direkt anpassade men ändock mot missbruk betryggande nya regler för sådan fondbildning böra utarbetas. Därest olägenhet föreligger beträffande kravet på att beslut om särskild fonds tillskapande skall underställas Konungen, torde sådan olägenhet vara ännu mera framträdande vidkommande motsvarande krav ifråga om allmän fond. Ett upphävande från Konungens sida utav ett av visst landsting fattat beslut angående avsättning till eller tagande i anspråk av redan förefintlig allmän fond, synes förvaltningsutskottet ofrånkomligen kunna få till följd, att landstinget måste ånyo sammanträda för att besluta angående med anledning därav föranledd ändring i årets utdebitering.»

Länsstyrelsen i Stockholms län yttrar:

»Det synes länsstyrelsen kunna ifrågasättas, huruvida icke de förslag, som föreligga i promemorian, i viss mån kunna vara ägnade att försvåra sänkning av utdebiteringsprocenten och sålunda motverka de sparsamhetstendenser inom de kommunala förvaltningarna, som leda till lägre beskattning. Om exempelvis en kommun av misstag eller felbedömning fastställt för hög utdebitering ett eller flera år, kan härav följa, att utdebiteringen även för framtiden hålles vid för hög nivå, därest tillräcklig majoritet inom kommunen till fullo utnyttjar möjligheterna till bildande av allmän fond.

I fråga om allmän fond vill länsstyrelsen härjämte framhålla vikten av att reglerna göras så enkla och lättfattliga som möjligt. Alltför invecklade regler leda lätt därhän, att i praktiken föreskrifterna lämnas mer eller mindre åsido och vederbörande handla efter en förenklad, för lagstiftningen främmande metod. Exempelvis hava de invecklade reglerna för skogsaccisfond som bekant på många håll vållat så stora svårigheter, att ändring av desamma varit ifrågasatt (1930 års riksdagsskrivelse nr 103). Huruvida de bestämmelser, varom nu är fråga, skola kunna tillämpas utan liknande svårigheter synes ovisst; då ett upphävande av beslut om avsättning till eller förbrukning av fonderade medel skulle medföra stora praktiska olägenheter i den mån detsamma skulle föranleda ändrade bestämmelser rörande utdebiteringens storlek, framstår klart behovet av lätt tillämpade grundregler.»

Länsstyrelsen i Uppsala län anför:

»Länsstyrelsen är tveksam, huruvida det är möjligt att utforma allmänna regler i lagen, passande för de vitt skilda förhållandena i olika kommuner eller om man icke även här måste förutsätta en särskild stadga för varje kommun. Den vid promemorian fogade statistiken är alldeles för begränsad för att kunna ge säker ledning i fråga om de förhållanden, under vilka avsättningen till en dylik skatteutjämningsfond kan vara behörig. Vissa egendomligheter, som skulle inträda vid tillämpning av lagförslaget, belysas dock av statistiken, exempelvis att avsättning till allmän fond kan ske även vid mycket höga utdebiteringar, därför att förutsättningen för avsättningsrätt är viss relation till föregående utdebitering och löpande stat, men icke den absoluta debiteringen. I en kommun, där under en depressionsperiod huvuddelen av beskattningen vilat mycket tungt på annan fastighet eller sådan fastighet jämte jordbruksfastighet, kan det tänkas, att det skulle vara till stor nytta, då konjunkturen stiger, att lätta beskattningen i all den utsträckning, som förhållandena medgiva. I en sådan situation synes emellertid avsättning till allmän fond kunna genomdrivas, till äventyrs mot fastighetsägarnas önsknings. Avsättning till allmän fond kan också komma att ske,

då skatteutjämningsbidrag utgår till kommunen enligt därom gällande bestämmelser.

Det torde också böra påpekas, att vid ändringar i kommunal indelning, till exempel utbrytning av ett köpingsområde från en stamkommun, variationer i skattebelastningen, sänkning för den ena delen av stamkommunen och höjning för den andra delen, kunna inträffa. Möjligen erfordras för dylika fall särskilda regler.»

Länsstyrelsen i Södermanlands län yttrar:

»Länsstyrelsen, som i huvudsak intet har att erinra mot det remitterade förslaget, vill dock ifrågasätta, huruvida beträffande s. k. allmän fond i erforderlig grad beaktats de sedan länge pågående strävandena att erhålla ökad kommunal skatteutjämning. I varje fall bör det väl icke få förekomma att avsättning till allmän fond sker, samtidigt som skatteutjämningsbidrag utgår till vederbörande kommun, varjämte torde böra övervägas, huruvida dylikt bidrag må kunna utgå, så länge allmän fond kvarstår outnyttjad. Avsättning till sådan fond torde vidare icke böra få ske utan Kungl. Maj:ts tillstånd, då högsta uttaxeringen överstiger den i kommunallagarna i annat sammanhang angivna gränsen av nio kronor, respektive i stad tio kronor.»

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför:

»Beträffande dessa allmänna fonder innefattar förslaget åtskilliga restriktioner, som måste anses motverka den i och för sig uppmuntransvärda tendensen att genom fonder av detta slag utjämna skattetrycket inom kommunerna mellan olika år. Avsättning får äga rum endast i samband med lindring av kommunalskatt i förhållande till medeltalet av utdebiteringar under de tre senaste åren. Avsättningens storlek är vidare reglerad av en del rätt invecklade föreskrifter i förslaget och för beslut om avsättning av detta slag erfordras kvalificerad majoritet. Restriktionerna hava tillkommit för att förhindra missbruk av rätten till fondbildning, men faran härför synes knappast vara stor. Det måste nämligen ihågkommas, att avsättning till allmän fond alltid innebär, att de skattdragande avstå från eljest förefintlig möjlighet att begagna sig av tillgängliga medel för vinnande av lindring i sin skattebörd. I detta förhållande ligger en mycket värdefull garanti mot missbruk av fondbildningsrätten. Bibehålles fordran på kvalificerad majoritet för beslut av denna art torde det ofta bliva mycket svårt för anhängarna av en framsynt kommunalpolitik att gentemot kommunalmän med annan läggning genomdriva beslut om avsättande av medel till en skatteutjämningsfond. Det synes i viss mån inkonsekvent av de sakkunniga att å den ena sidan tillerkänna kommunerna rätt till fondbildning i skatteutjämningsssyfte, men å den andra sidan förbinda denna rätt med sådana restriktioner, att rätten i praktiken icke torde komma till användning i den utsträckning, som i och för sig och väl även av de sakkunniga anses önskvärd. I detta sammanhang torde böra framhållas, att just den omständigheten, att avsättningen skall beslutas i samband med fastställandet av utdebiteringen och att sålunda den beslutande myndigheten ställs inför alternativen antingen avsättning och mindre skattelindring eller större skattelindring utan avsättning, i särskild grad är ägnad motverka avsättningen av medel till allmän fond. Fråga kan vara, om icke det av drätselkammaren i Linköping förordade, i Finland praktiserade systemet att låta avsättningarna regelmässigt omfatta viss del av budgetöverskottet i mindre grad försvårar fondbildningar av detta slag. Vad de sakkunniga gentemot en dylik ordning invänt synes icke övertygande. Det torde nämligen knappast behöva befaras, att kommunalrepresentationerna i större utsträckning beräkna budgeten i överkant endast i syfte att åväga-

bringa en i lag icke tillåten fondbildning, och, om tendenser i dylik riktning yppa sig, torde möjligheter till deras bekämpande icke saknas.»

Länsstyrelsen i Jönköpings län uttalar, att med tanke på den stora räckvidd ett lagförslag av förevarande art komme att få det förefölle önskvärt, att de alltför tillkrånglade bestämmelserna i 5 § i förslaget såvitt möjligt förenklades något.

Länsstyrelsen i Blekinge län anser, att bestämmelserna i 5 § 1 mom. böra på åtskilliga punkter förenklas och förtydligas.

Länsstyrelsen i Kristianstads län finner bestämmelserna i 5 § 1 mom. vara svårförståeliga och kunna föranleda feltolkningar från de kommunala myndigheternas sida.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

»Möjligheten att bilda allmän fond (skatteutjämningsfond) synes vara den betydelsefullaste nyheten i den blivande lagen. Härigenom möjliggöres den eftersträfvade skatteutjämningen mellan goda och svåra år och den kommunala skuldsättningen kan i någon mån påverkas i gynnsam riktning.

Den så att säga tekniska anordningen av allmän fond synes länsstyrelsen vara lycklig. För tagande i anspråk av medel ur fonden synes, såsom jämväl de sakkunniga ansett, böra fordras kvalificerad majoritet. För avsättning av medel till skatteregleringsfonder, vilka efter lagens ikraftträdande säkerligen torde komma att bliva mycket vanliga, torde däremot knappast vara erforderligt med annat än vanlig röstövertikt. Då beslut om utdebiteringen inom kommunen och om anslag av sålunda uttaxerade medel kunna fattas med enkel majoritet och en majoritetsgrupp med enkel röstövertikt i viss utsträckning kan bestämma uttaxeringsbehovet och sålunda jämväl skatten i kommunen högre än minoriteten önskat, synes det följdriktigare att jämväl tillåta en enkel majoritet inom den beslutande myndigheten att besluta uttaxering jämväl för avsättning till en skatteregleringsfond än att här för fordra två tredjedels majoritet.»

Länsstyrelsen i Örebro län yttrar:

»Vidkommande frågan om s. k. *allmän fond* äro de reglerande föreskrifter, enligt vilka sådan fond får bildas och tagas i anspråk, synnerligen försiktigt avfattade. Ehuru Kungl. Maj:ts befallningshavande närmast skulle vara böjd att tillåta något större frihet i detta hänseende, föreligga å andra sidan givetvis goda skäl att på detta oprövade område framgå med varsamhet; och då därjämte enligt förslaget Kungl. Maj:t skulle kunna i särskilda fall medgiva avsättning till fond, respektive tagande i anspråk av sådan utöver vad regelmässigt vore medgivet, har Kungl. Maj:ts befallningshavande icke funnit anledning till erinran mot bestämmelserna i fråga.

I formellt hänseende får Kungl. Maj:ts befallningshavande däremot föreslå, att namnet 'allmän fond' utbytes mot skatteutjämningsfond, såsom tydligt angivande det därmed avsedda ändamålet.»

Länsstyrelsen i Västmanlands län anför, att, då den sammanlagda tiden för en hög- och lågkonjunktur väl ofta överstege fem år, det syntes kunna ifrågasättas, att den normgivande tidsperioden något förlängdes, förslagsvis med två år.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anser det kunna sättas i fråga, huruvida

icke garantierna enligt förslaget ginge väl långt i fråga om den allmänna fonden, d. v. s. om det icke utan risk kunde tillåtas en något högre avsättning till fonden.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anför:

»Beträffande allmän fond för utjämning av skattetrycket emellan olika år så synes länsstyrelsen ett behov föreligga för en laglig reglering av möjligheten till bildande av fonder för detta ändamål. Enligt länsstyrelsens uppfattning skulle bestämmelserna härom dock kunna göras betydligt enklare och inrymmas i kommunallagarna.

Av anledning, som de sakkunniga själva uppgivit, har underställning av beslut rörande avsättning till eller förbrukning av allmän fond icke föreslagits. Man har därför sökt genom invecklade former skapa garanti mot missbruk av fondbildningen, vilket enligt länsstyrelsens åsikt kommer att försvåra densamma. Länsstyrelsen hyser den uppfattningen att jämväl utan dessa föreskrifter sistnämnda slag av fondbildning icke kommer att missbrukas.»

Statskontoret anför:

»För utjämning av skattetrycket mellan olika år skall kommun enligt förslaget kunna upplägga en *allmän fond*. Statskontoret, som vill föreslå, att sådan fond med hänsyn till sitt ändamål benämnas skatteutjämningsfond, finner de föreslagna bestämmelserna om avsättning till fonden och disposition av fondens medel i huvudsak väl avvägda och betryggande. Det synes dock ämbetsverket kunna ifrågasättas, om tillräcklig anledning föreligger att låta den föreslagna möjligheten för Kungl. Maj:t att meddela särskilda bestämmelser rörande avsättning till fonden och disposition av fondmedlen avse andra fall än sådana, då huvudreglerna av någon anledning, exempelvis vid kommunal nybildning eller indelningsändring, icke kunna tillämpas.»

Svenska stadsförbundets finansråd yttrar:

»I fråga om förslaget om *allmän fond* (skatteutjämningsfond) har finansrådet funnit anledning till erinran endast i en punkt. Enligt förslagets 6 § skall $\frac{2}{3}$ majoritet erfordras för beslut om avsättning av medel till allmän fond och om tagande i anspråk av medel ur fonden. I sistnämnda avseende, d. v. s. i fråga om beslut om medlens ianspråktagande, synas övervägande skäl tala för det av förslagsställarna uppställda kravet å kvalificerad majoritet. Även om, på sätt i 5 § angivits, de avsatta fondmedlen skyddats mot att alltför snabbt konsumeras, kvarstår dock den fara, som kan ligga däri att medlen för tidigt eller i för stor utsträckning tagas i anspråk redan i början av en period, då tendens till stegring i skattesatsen visat sig. I sådant läge kan bestämmelsen om $\frac{2}{3}$ majoritet visa sig gagnelig, i det att därigenom möjliggöres för en minoritet, som vill iakttaga större försiktighet vid fondmedlens ianspråktagande, att göra sig gällande. Vad däremot angår kravet å kvalificerad majoritet för beslut om avsättning av medel till allmän fond, torde enligt finansrådets förmenande övervägande skäl tala för att sådant krav icke bör uppställas. Då beslut om anslag av uttaxerade medel och om skattesatser fattas med enkel majoritet och en majoritetsgrupp med enkel röstövertikt kan, som erfarenheten visat, i viss utsträckning bestämma uttaxeringsbehovet och den därå grundade skattesatsen högre än vad minoriteten ansett nödigt, synes det vara mindre följdriktigt att uppställa regler, varigenom majoritetsgruppen förhindras att — inom de relativt snäva gränser, som lagförslaget utstakar — fondera för skatteutjämningsändamål. Med hänsyn

särskilt till det missnöje en hög skattesats uppväcker hos de skattebetalande och de valpolitiska konsekvenser, som ett skattehöjande fonderingsbeslut kan medföra, torde knappast stor fara föreligga för missbruk av fonderingsrätten från sådan majoritetsgrupps sida.»

Styrelsen för svenska landskommunernas förbund gör följande uttalande:

»Att kvalificerad majoritet skall vara erforderlig synes inkonsekvent. Med enkel majoritet antages nämligen utgifts- och inkomststaten. Majoriteten har här ett visst svängrum att beräkna de olika anslagsposterna mer eller mindre frikostigt och att ställa medel till förfogande för oförutsedda behov o. s. v. Vill man, att denna indirekta form för fondering av medel skall så långt möjligt kunna undvikas, synes det följdriktigast, att beslut om avsättning till allmän fond och att ur fonden taga medel i anspråk efter i promemorian närmare angivna grunder, må kunna fattas med enkel majoritet. Då villkoren för *avsättning* till fonden och rätten för kommunen att *taga i anspråk fondmedel* äro matematiskt bestämda, vilket ock är fallet beträffande fonds maximistorlek, så synes någon fara för missbruk icke kunna ifrågakomma, därigenom att ifrågavarande beslut må fattas med enkel majoritet. För beslut om att *utöver* den författningsenligt bestämda gränsen få avsätta medel till denna fond eller taga medel i anspråk från densamma, synes däremot två tredjedels majoritet jämte Konungens fastställelse av sådant beslut, på sätt som förslaget anger, böra vara erforderligt.»

Styrelsen för svenska landstingsförbundet gör följande uttalande:

»Den allmänna fonden är som nämnts avsedd att vara en skatteregleringsfond. Att en dylik fond är av den största betydelse för kommunerna torde utan vidare vara tydligt och bestyrkes av de exempel, som de sakkunniga anført i sitt betänkande. Enligt den föreslagna allmänna regeln skulle avsättning till sådan fond endast komma i fråga, därest utdebiteringen av allmän kommunalskatt för varje skattekrona, som utan avsättning till fonden erfordras för det följande året, understiger medeltalet av vad som under närmast föregående fem åren utdebiterats för varje skattekrona. Såvitt man nu kan bedöma, torde avsättning enligt denna regel i allmänhet icke kunna göras av landstingen. Orsaken härtill är givetvis, att med den synnerligen kraftiga expansion av landstingens verksamhet, som under senare år skett och att döma av förefintligen reformförslag i en framtid kommer att ske, den situationen knappast torde kunna inom överskådlig tid förväntas föreligga för ett landsting, att utdebiteringen ett år skulle understiga medeltalet under den närmast förflutna femårsperioden.

Man kan visserligen säga, att behovet och betydelsen ur skattedragarens synpunkt av en skatteutjämningsfond är mindre i fråga om landstingen än i fråga om primärkommunerna, enär en depressionsperiod i regel träffar dessa kraftigare än landstingen. Primärkommunerna hava nämligen vid en dylik period att emotse icke blott sänkt skatteunderlag utan även starkt ökade utgifter för arbetslöshetens bekämpande, fattigvård m. m., medan en kris för landstingen huvudsakligen gör sig kännbar i fråga om skatteunderlagets nedgång. En skatteutjämningsfond är därför ej av fullt samma betydelse för landstingen som för primärkommunerna. Men att stort behov av fonderingsmöjlighet i detta hänseende föreligger även för landstingens vidkommande är otvivelaktigt. Enligt de sakkunnigas förslag skulle detta önskemål kunna tillgodoses endast därigenom, att Konungen lämnade tillstånd härtill, om särskilda skäl föreläge. Ett dylikt villkor måste tydligen bliva synnerligen betungande, om Kungl. Maj:ts tillstånd skall behöva inhämtas för varje gång avsättning till dylik fond skall företagas. Enligt styrelsens mening är

det tillfyllest, om Kungl. Maj:t en gång för alla vid dylik fonds uppläggande meddelade vissa allmänna bestämmelser angående avsättning till och ianspråktagande av medel ur densamma. Då landstingen i enlighet med vad ovan anförts i regel icke skulle få någon underställningsfri fonderingsrätt i förevarande fall, synes kunna ifrågasättas, om man icke borde för deras vidkommande helt slopa kravet på underställning beträffande beslut om allmän fond.

I fråga om de i 5 § av lagförslaget intagna stadgandena om underställningsfri fondering har styrelsen ingen annan erinran att göra, än att det knappast förefaller vara påkallat att fordra kvalificerad majoritet för avsättning till dylik fond, då övriga föreslagna bestämmelser synas erbjuda tillräcklig garanti mot missbruk.»

*Departements-
chefen.*

Såsom av redogörelsen för de avgivna yttrandena framgår, har en enstämig mening rått om önskvärdheten av sådan fondbildning, som den allmänna fonden är avsedd att tillgodose. Yrkanden hava t. o. m. framkommit om en av underställning hos Kungl. Maj:t oberoende vidsträcktare fondbildningsrätt än som i promemorian ifrågasatts. I det stora hela har emellertid den i promemorian föreslagna avgränsningen av den underställningsfria fondbildningsrätten vunnit de hörda myndigheternas och sammanslutningarnas gillande. Jag finner också, med hänsyn till att det gäller införandet av en hittills oprövad finansieringsmetod, det framlagda förslaget i huvudsak väl avvägt. I ett par yttranden har antytts möjligheten att i stället metodiskt fondera viss del av budgetöverskotten för kommande behov. Ett sådant förslag skulle i viss mån innebära en anslutning till den av staten tillämpade metoden med en kassafond för utjämnande av över- och underskott i budgeten och har i och för sig ej den principiella räckvidd som den fondbildning, varom nu är fråga. Praktisk betydelse för en mera effektiv budgetutjämning skulle denna metod få endast om man på förhand medvetet räknade med budgetöverskott, men ett sådant förfarande skulle ur allmänna hushållningssynpunkter vara förkastligt. Anmärkningar hava ock från ett par håll framställts på grund av att de regler, som bestämma den underställningsfria fondbildningsrätten, äro till sin avfattning tämligen invecklade. Det synes emellertid knappast möjligt att härutinnan ernå någon för-
enkling.

Olika meningar hava yppats rörande frågan huruvida, på sätt förslagsställarna tänkt sig, kvalificerad majoritet bör erfordras för den underställningsfria fondbildning, varom nu är fråga, och för ianspråktagande av allmän fonds medel. För egen del biträder jag styrelsens för svenska landskommunernas förbund mening, att kvalificerad majoritet ej bör fordras. Den för en kommunal representation naturliga önskan att hålla utdebiteringen så låg som möjligt synes mig utgöra en tillräckligt verkande återhållande faktor, när det gäller fondavsättning, varom här är fråga, och den föreslagna bestämmelsen, att under ett år ej må tagas i anspråk mer än en tredjedel av det högsta belopp, vartill fonden uppgått vid slutet av något utav de tre åren för beslutet närmast föregående åren, torde utgöra ett tillfredsställande skydd mot en alltför hastig förbrukning av insamlade fondmedel.

I några av yttrandena har uttalats, att avsättning till allmän fond utöver den, som följer av den automatiskt verkande regeln, ej borde få förekomma. Jag skall ej här upprepa de i promemorian framförda skälen för en dylik längre gående fondbildningsrätt, utan vill endast framhålla, att ett behov av sådan rätt otvivelaktigt kan föreligga, samt att de föreslagna garantierna med dels kvalificerad majoritet, dels underställning torde vara tillräckliga för att hindra varje missbruk. Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott och styrelsen för svenska landstingsförbundet hava för landstingens vidkommande ifrågasatt en fri fondbildningsrätt utöver den, som faller inom ramen för den automatiskt verkande regeln. De skäl, som föranlett detta förslag, finner jag berättigade för de fall, då landstingen hava särskild anledning att räkna med en framtida höjning av sin utdebitering. Emellertid finner jag det icke lämpligt att nu för vissa slag av kommunala bildningar fastställa särskilda regler. Det behov av fondbildning, varom här är fråga, kan med fördel tillgodoses i den form, som gäller för fondavsättning utom ramen för den automatiskt verkande regeln. Kungl. Maj:ts medgivande bör kunna meddelas genom principbeslut, varigenom underställning av varje särskild avsättning undvikes. Förfarandet vid den utsträckta fondbildningen behöver alltså ej bliva nämnvärt mer tyngande än vid den underställningsfria fondbildningen.

Frågan om fondbildning i kommuner med särskilt hög utdebitering samt om fondbildningens förhållande till skatteutjämningsförfarandet har även berörts i vissa yttranden. I och för sig kan en utjämning av skattetrycket mellan de olika åren vara lika befogad vid hög utdebitering som vid låg utdebitering. Sannolikt skulle emellertid, vare sig fråga är om lämplig eller olämplig fondbildning, sådan i kommuner med hög utdebitering bliva föga lockande. Endast om en av fondbildning ökad utdebitering skulle resultera i större skatteutjämningsbidrag, kan det antagas, att fondbildning komme att företagas i sådana kommuner. Utgifter föranledda av fondbildning, varom nu är fråga, torde emellertid såsom regel ej böra få medräknas vid skatteutjämningsbidragens bestämmande. Särskild föreskrift i sådant avseende torde icke erfordras, utan lär behörig hänsyn till förhållandet kunna tagas vid prövningen av skatteutjämningsärendena. Såvitt jag kan finna, utgör utsikten att vid skatteutjämningsbidrags beviljande utgifter för fondbildning ej skola medräknas en i och för sig tillräcklig garanti emot olämplig fondbildning i kommuner med hög utdebitering.

I formellt avseende föranleder borttagandet av den kvalificerade majoriteten vissa ändringar. Bl. a. kräves en särskild bestämmelse om att Kungl. Maj:t kan meddela bestämmelser om sättet för tillämpning av reglerna om den underställningsfria fondbildningsrätten vid indelningsändringar och översflyttning av kommunala uppgifter från kommunbildningar av ett slag till kommunbildningar av annat slag.

Förslag har framkommit om utbytande av termen »allmän fond» mot »skatteutjämningsfond». Då det kan antagas att sistnämnda benämning skulle

föranleda missförstånd, är enligt min mening uttrycket »allmän fond» att föredraga.

Till frågan om beräkning av ränta å allmän fond återkommer jag i det följande.

Tillfällig fond.

Rörande *behov av tillfälliga fonder* anföres i promemorian:

»Såsom allmän regel för kommunernas ekonomiska förvaltning bör gälla, att en generation icke har rätt att förslösa vad föregående generationer hopbragt till sina efterkommandes gagn. Kommunallagarna innehålla icke bestämmelser, som hindra förbrukning för löpande utgifter av kommunens kapital, och frågan om föreskrifter i sådant avseende torde lämpligen böra upptagas först i samband med en utredning rörande kommunernas räkenskapsväsen och därmed sammanhängande frågor. Frågan i vad mån kommun skall hava möjlighet eller skyldighet att till fond avsätta medel, som äro att hänföra till kommunens bestående kapital, kan emellertid ej förbigås, när det gäller att meddela bestämmelser om den kommunala fondbildningen i allmänhet.

Uppbär kommun ersättning vid avyttring av tillgång avsedd för stadigvarande bruk eller på grund av försäkring av dylik tillgång, möter enligt nuvarande bestämmelser intet hinder att ersättningsbeloppet fonderas, men å andra sidan kan detsamma tagas i anspråk för löpande utgifter. Sistnämnda förfarande innebär en förbrukning av kommunens kapital och är såsom sådan principiellt förkastligt. I synnerhet olämpligt är förfarandet, om lån, som upptagits för den avyttrade tillgångens anskaffande, ännu icke slutamorterats. Erhålles i fall, varom nu sagts, ersättning för tillgång för stadigvarande bruk, bör kommunen antingen genast taga medlen i anspråk för anskaffande av annan tillgång för stadigvarande bruk eller ock, om så ej kan ske, tills vidare avsätta medlen till fond. Väl torde redan nu endera av dessa utvägar i allmänhet anlitas, men det förekommer dock, att kommuner låta medlen förbrukas till löpande utgifter. Önskemål om uttryckligt förbud mot en dylik förbrukning hava under hand framkommit från kommunalt håll. Sådant förbud föreslås därför. Med hänsyn bl. a. till den i utsikt ställda omarbetningen av vissa bestämmelser rörande kommunernas medelsförvaltning har det ej ansetts lämpligt att nu införa detta särskilda förbud i kommunallagarna, utan har sådant förbud stadgats i en särskild lag angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom. Vid en omarbetning av bestämmelserna rörande kommunernas medelsförvaltning synes det kunna ifrågakomma, att förevarande bestämmelse inarbetas i ett mera allmänt stadgande samt därvid antingen överföres till de olika kommunallagarna eller ock upptages i en särskild lag med föreskrifter om kommunernas drätsel.

Fond, som bildas genom avsättningar av här nämnt slag, har till ändamål

att bevara medlen, till dess behov uppstår att taga desamma i anspråk för anskaffande av annan tillgång avsedd för stadigvarande bruk. Fonden torde därför kunna kallas tillfällig fond.

Har kommun med Kungl. Maj:ts tillstånd upptagit lån och åtgår ej lånet i sin helhet för det med lånet avsedda ändamålet, böra överskottsmedlen avsättas till en tillfällig fond. Uttrycklig bestämmelse härom torde böra införas i lagen om kommunal fondbildning.

Även andra medel, som ej äro att hänföra till löpande inkomster, kunna tillfalla kommun. Exempelvis kan kommun bliva i rättegång tillerkänd större belopp. Enligt 8 § lagen den 13 juni 1919 om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning kan, därest vid fördelning av tillgångar eller förbindelser endera av de ändrade eller nybildade kommunerna övertagit större andel av tillgångarna eller förbindelserna än som med hänsyn till fördelningen i övrigt skäligen må anses å densamma belöpa, utjämning ske genom ersättning i penningar. Jämlikt 9 § samma lag må, därest genom indelningsändringen endera kommunens ekonomiska ställning varder avsevärt försämrad, utan att sådant kan anses uppvägas av den befrielse från kommunala förpliktelser, som genom indelningsändringen vinnes, och den andra kommunen finnes skäligen böra därför giva ersättning, dylik ersättning stadgas att utgå på en gång eller under viss övergångstid; och skall detsamma gälla, där kommun eljest till följd av indelningsändring har att till ordnande av sin förvaltning vidkännas kostnader, till vilka den andra kommunen skäligen finnes böra lämna bidrag. Dylik engångsersättning synes icke — annat än möjligen till den mindre del, vilken må anses belöpa å första året — vara att hänföra till löpande inkomster. Kommun kan erhålla medel genom gåva eller på grund av testamente utan föreskrift att dessa skola utgöra en särskild fond. Om ock beträffande nu nämnda och därmed jämförliga medel tillräckliga skäl att i detta sammanhang påbjuda fondering ej finnas, måste dock kommunen hava rätt att avsätta medlen till fond.

I lagen om kommunal fondbildning torde därför böra införas bestämmelse, att ifrågavarande medel, därest de icke genast finna användning, skola avsättas till en tillfällig fond.»

Beträffande reglerna om tillfälliga fonder yttras i promemorian:

»Hinder bör ej möta för en kommun att hava flera tillfälliga fonder. Kunna t. ex. vid exploatering av ett större markområde inkomster stadigt påräknas, kan det vara lämpligt att för dessa hava en speciell tillfällig fond. Jämväl i andra fall kan det, till vinnande av bättre översikt av vissa delar av kommunens verksamhet, vara ändamålsenligt att upprätta skilda tillfälliga fonder.

Stadga synes ej erforderlig för tillfällig fond.

Eftersom avsättning till tillfällig fond är den utväg, som måste stå öppen, om erforderlig enighet ej kan vinnas om ifrågavarande medels omedelbara användning på annat sätt, och i övriga fall sådan avsättning bör underlättas,

ligger det i sakens natur, att beträffande ifrågavarande fondbildning kvalificerad majoritet eller underställning ej kan fordras.

Då tillfällig fonds ändamål är att bespara medel i avbidan på deras tagande i anspråk för anskaffande av tillgångar avsedda för stadigvarande bruk, lär beslut om medlens tagande i anspråk för dylikt ändamål böra få ske i vanlig ordning, försåvitt ej särskilda villkor eljest blivit stadgade för medlens disponerande. Vill kommun däremot i annat fall taga medlen i anspråk, måste krävas tillstånd av Kungl. Maj:t. Att detta bör fordras beträffande medel, vilka kommunen varit *pliktig* att avsätta till den tillfälliga fonden, är uppenbart. Men även i fråga om sådana medel, som kommunen haft rätt att genast förbruka, torde Kungl. Maj:ts tillstånd böra fordras; hava nämligen ett års skattebetalare sparat medlen till efterkommande, böra dessa icke utan vägande skäl få taga medlen i anspråk för löpande utgifter, och prövningen av frågan om sådana skäl föreligga bör ej få ankomma på kommunen själv.

Hinder möter tydligen icke att överföra tillfällig fonds medel till särskild fond, men måste i sådant fall jämväl bestämmelserna beträffande särskild fond iakttagas.

Tillfällig fonds avkastning bör räknas till kommunens löpande inkomster och får sålunda ej i annan ordning än som gäller för dylika inkomster av sättas till fond.»

De föreslagna bestämmelserna om tillfällig fond hava tillstyrkts i de flesta av yttrandena.

Svenska stadsförbundets finansråd gör följande uttalande:

»I avseende å bestämmelserna om tillfällig fond och därmed sammanhängande stadganden i den föreslagna lagen angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom synes föga vara att erinra.

Med tillfredsställelse hälsar finansrådet lagfästandet av den i sistnämnda författningsförslag angivna grundsatsen, att medel, som influtit vid försäljning av tillgång för stadigvarande bruk eller på grund av försäkring av sådan egendom, icke må användas för annat ändamål än anskaffande av annan dylik tillgång eller för fondering, på sätt i lagförslagen angivas. Denna princip, som tillhör en av de för en sund kommunalhushållning mera väsentliga, har länge tillämpats åtminstone i det stora flertalet stadskommuner; men då avsteg från densamma på sina håll förekommit, torde det vara av vikt att lagföreskrifter härutinnan utfärdas. Enahanda är förhållandet med överskottsmedel av lån.

I fondbildningslagens 7 § böra satserna: 'eller har eljest belopp, som ej är att hänföra till kommuns löpande inkomster, tillfallit kommun och finna ej medlen omedelbar användning' — vilka torde föranleda viss oklarhet i avseende å stadgandenas innebörd — lämpligen utbrytas ur detta sammanhang och syftet med desamma tillgodoses genom särskild föreskrift. Ifrågasättas kan ock, huruvida icke begreppet 'löpande inkomster' är alltför svävande och möjligen kan antagas lämna rum för skilda tolkningar.»

Styrelsen för svenska landskommunernas förbund yttrar:

»Beträffande innehållet i den föreslagna särskilda lagen är styrelsen angelägen betona, att, även om det kan anses såsom en naturlig betingelse för sund ekonomisk förvaltning, att kapital som en gång samlats för bestående behov, icke användes för annat än motsvarigt ändamål, så bör detta i kommunallagen uttryckligen stadgas. På grund av den oklarhet, som hittills rått om kommuns rätt att avsätta medel för framtida behov, har någon ovillkorlig regel i detta avseende ej utbildats. Det bör också härvid räknas med de nyval av kommunala förtroendemän, som ständigt äga rum. Enda vägledningen för nyvalda förtroendemän är ofta enbart lagtexten.»

Styrelsen för svenska landstingsförbundet finner de föreslagna bestämmelserna angående tillfällig fond ägnade att främja en rationell kommunal hushållning.

I några yttranden hava emellertid invändningar gjorts mot förslaget i vad detta avser tillfällig fond.

Sålunda anför drätselnämnden i Stockholm:

»Enligt förslaget skall det åligga kommun att i tillfälliga fonder uppsamla kapitalinkomster och s. k. återburna lånemedel. Utan Kungl. Maj:ts godkännande må medel ur sådan fond icke tagas i anspråk annat än för anskaffande av nya kapitaltillgångar. Emot den härigenom uttryckta principen, att en kommuns kapitaltillgångar normalt skola såsom sådana bevaras, är så mycket mindre någon erinran att göra, som den uppenbarligen står i bästa samklang med de synpunkter, som böra vara vägledande för en sund kommunalhushållning. Då emellertid denna grundsats redan förut samvetsgrant tillämpats och alltjämt tillämpas här i Stockholm utan att något lagstadgat tvång härtill föreligger, anser drätselnämnden införande av en lagstiftning, som inskränker eller upphäver den nuvarande friheten på detta område, åtminstone för Stockholms vidkommande icke vara av behovet påkallat.»

Stockholms stadskollegium avstyrker bestämt förslaget på samma grunder som kollegiet avstyrkt förslaget om särskilda fonder.

Drätselkammaren i Norrköping framhåller, att det nya i förslaget egentligen är skyldigheten att fondera vissa medel, men att detta för visso redan nu tillämpas inom varje förvaltning, som skötes efter sunda principer, och drätselkammaren anser, att något behov av lagstiftning ej föreligger.

Kommunalstämman i Fröska kommun anför:

»Om överskott uppstår å ett lån, skall sålunda överskottet ovillkorligen fonderas. Det kan dock i vissa fall tänkas en bättre lösning. Då räntan å lånade medel uppenbarligen alltid bliver större än den erhållna räntan å fonderade medel, synes det för kommunerna vara förmånligare, om de omedelbart få avbetala överblivna medel å lånesumman. Det är ju ingalunda säkert, att det anlitade kreditinstitutet går med härpå, men å andra sidan är en dylik uppgörelse tänkbar.»

Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott yttrar:

»Vad angår de föreslagna bestämmelserna om tillfällig fond, har förvaltningsutskottet icke någonting annat att erinra, än att utskottet finner, att det ändamål, för vilket tillfällig fond må genom beslut i vanlig ordning — så-

lunda utan underställning — tagas i anspråk, synes alltför snävt angivet. Därest t. ex. besparing uppstått å för visst ändamål upptaget lån, synes det lämpligt, att berörda överskott i varje fall för landstingens vidkommande får tagas i anspråk icke blott för 'anskaffande' av tillgång för stadigvarande bruk utan jämväl för annan åtgärd, som är av engångsnatur och icke kan anses tillhöra landstingets löpande utgifter för årligt underhåll m. m. Det bör sålunda av bestämmelserna klart framgå, att på angivet sätt uppkommen tillfällig fond kan av landsting tagas i anspråk t. ex. för till- och ombyggnad av en redan i landstingets ägo befintlig byggnad utan att dessförinnan Konungens medgivande behöver inhämtas.»

Länsstyrelsen i Gävleborgs län avstyrker förslaget på samma grunder som föranlett länsstyrelsen att avstyrka förslaget i fråga om särskild fond.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anför:

»Beträffande förslaget rörande tillfällig fond har länsstyrelsen icke kunnat finna att tillräckliga skäl anförts för ett reglerande av de i förslaget här- om avsedda förhållanden. Innan uppenbara missförhållanden i dessa avseenden kunna påvisas, synes det onödigt att ingripa med lagstiftningsåtgärder.»

*Departements-
chefen.*

Därest lagstiftning äger rum rörande kommunal fondbildning, är det ej möjligt att förbigå de fonder, som i det i promemorian framlagda förslaget benämnts »tillfälliga fonder». Att sådana fonder under vissa förhållanden äro behövlige kan ej bestridas. En kommun kan och bör ej tvingas att omedelbart förbruka tillgångar, som ej äro hänförliga till löpande inkomster. Lagen om kommunal fondbildning måste också innebära en fullständig reglering av all kommunal fondbildning åtminstone i den meningen, att den uttryckligen angiver de slag av tillåtna fonder, som ej innefattas under lagen. Spörsmålet blir då, om de tillfälliga fonderna skola inbegripas under reglerande föreskrifter i lagen eller medtagas i den paragraf, som anger undantagen från lagen. De knapphändiga föreskrifter, som ifrågasättas beträffande tillfällig fond, torde få anses innefatta ett minimum av vad som kräves av en sund kommunal hushållning. För alla de kommuner, som redan följa dessa principer, medför förslaget ingen ändring; för övriga kommuner innebär förslaget en reglering, som måste anses direkt av behovet påkallad. Jag förordar därför, att dessa fonder inbegripas under lagen. En fördel med detta förfaringssätt är, att de »gemensamma bestämmelserna» om fondmedlens användning och placering m. m. bliva å dem tillämpliga.

Vad dessa bestämmelsers avfattning angår anser jag vissa förtydliganden och ändringar erforderliga. Jag instämmer sålunda i det i några yttranden framställda önskemålet, att medel, som besparats å lån, upptaget med Kungl. Maj:ts tillstånd, ej böra användas utan nytt sådant tillstånd. I fondbildningslagen synes emellertid kunna regleras endast det fall, att dylika medel fonderats — frågan om förbud mot dylika medels omedelbara användning anorledes än med Kungl. Maj:ts medgivande synes böra regleras i den särskilda lagen angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom. De stadganden, som meddelas angående användning av överskott å lånemedel, hindra givetvis ej att avtal kan träffas med ve-

derbörande kreditinrättning om reducering av lånet; uppenbart torde å andra sidan vara, att överskottet ej får användas till den eller de första amorteringarna å lånet. Då underställning hos Kungl. Maj:t ej enligt det av mig förordade förslaget skall krävas för alla avsättningar till särskilda fonder, torde i lagen angående användning av viss egendom stadgandet att vederlag för försåld fastighet må användas för avsättning till särskild fond böra bortfalla. Något hinder mot fondering för anskaffande av tillgång för stadigvarande bruk torde ej föreligga, fastän nämnda stadgande utgår. Å andra sidan bör hinder att omedelbart söka Kungl. Maj:ts tillstånd till annan användning än den normalt föreskrivna ej föreligga, varav jämväl följer viss omformulering. Utbrytningen i föreskrifterna om tillfällig fond av reglerna om fondmedel som utgöra besparade lånemedel föranleder att ifrågavarande bestämmelser även i övrigt måste omredigeras.

Även utan uttrycklig bestämmelse torde det vara klart, att under uttrycket »anskaffande av tillgång för stadigvarande bruk» är att hänföra jämväl sådan förbättring av dylik tillgång, som medför en motsvarande ökning av tillgångens värde, t. ex. om- eller tillbyggnad av ett sjukhus. Hinder möter ej heller mot att överföra tillfällig fonds medel till särskild fond, som har till ändamål att anskaffa tillgång avsedd för stadigvarande bruk.

I anledning av finansrådets anmärkning mot uttrycket »löpande inkomster» må framhållas svårigheten att finna en begreppsbestämning, som bättre eller tydligare angiver vad med stadgandet avses. Kravet på tydlighet skulle väl närmast äga betydelse därutinnan, att ej ifrågavarande stadgande bör kunna användas för att kringgå lagens bestämmelser i övrigt genom fri fondering för obestämda ändamål. Viktigt är emellertid i sådant avseende särskilt att hindra dylik fondering av skattemedel, kapitalavkastning, vinst å affärsverk o. dyl. Att sådana inkomster äro att hänföra till »löpande inkomster» och alltså ej få användas för uppläggande av tillfällig fond är ställt utom tvivel. Jag anser följaktligen det föreslagna uttrycket kunna godtagas.

Gemensamma bestämmelser.

Fondmedlens placering.

Härom anföres i promemorian:

»Fondmedel böra så placeras, att de äro tillgängliga vid den tidpunkt de beräknas komma till användning. Kan kommunen beräkna, att en del av en fonds medel icke behöves förrän efter viss tid, kan denna del av medlen bindas för motsvarande tid.

Det torde oftast vara för kommunen mest fördelaktigt, att den själv nyttjar fondernas medel såsom kassaförlag och därigenom minskar sin tillfälliga eller i vissa fall sin långfristiga upplåning. Anledning torde ej finnas att hindra ett dylikt förfarande. Det måste dock tillses, att ett sådant kommunens nyttjande icke kommer att innebära en verklig förbrukning av med-

len. Med hänsyn härtill har i lagförslaget intagits föreskrift, att kommunen må nyttja medlen i samma mån som den skulle äga rätt att utan särskild underställning verkställa upplåning, vare sig detta beror på att kommunen ej utnyttjat möjligen förefintlig underställningsfri lånerätt eller det sammanhänger med att kommunen icke upplånat vad den äger upplåna jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande. Detta innebär, att kommunen, i stället för att låna från utomstående, 'lånar' från sina fonder (ett förhållande som dock räkningsmässigt ej behöver taga sig uttryck i att en låneliknande transaktion ägt rum). Skulle behov uppstå att nyttja fondmedel i större utsträckning, bör det få ske efter tillstånd av Kungl. Maj:t.

Mot vad sålunda föreslås skulle kunna anmärkas, att det bl. a. anknyter till bestämmelserna om tillfällig upplåning, och att dessa för närvarande äro delvis mindre rationella. Frågan om dessa bestämmelsers omarbetande lär emellertid komma att göras till föremål för särskild utredning. Vid sådant förhållande och då kommun alltid har möjlighet att söka Kungl. Maj:ts tillstånd till ytterligare nyttjande av medlen, synes vad som för närvarande kan anmärkas mot reglerna för tillfällig upplåning icke böra utgöra hinder mot en i och för sig naturlig anknytning av bestämmelserna för fondmedels nyttjande till vad som gäller för upplåningen.

Det torde vara att förvänta, att fondmedel oftast komma att nyttjas såsom kassaförslag. Detta kommer dock icke alltid att bliva fallet. Därför måste föreskrift meddelas, som tryggar medlens säkra placering. Lämplig regel torde vara, att medlen, i den mån de ej nyttjas av kommunen, skola anbringas i sådana tillgångar, i vilka förmyndare äger utan överförmyndarens samtycke anbringa omyndigs medel, dock att länsstyrelsen må giva tillstånd till annan trygg placering. Stundom kan emellertid fondens ändamål vara sådant, att fondens medel skola, helt eller delvis, vara anbragta i tillgångar av annat slag; en bostadslånefond t. ex. har till ändamål att lämna sekundärkredit. I stadgan bör därför kunna medgivas annan placering än den regelmässiga.

Avyttrar kommun fast egendom, erhålles ofta en del av likviden i form av sådana inteckningsreverser, som icke uppfylla fordringarna för placering av omyndigs tillgångar. Det torde inträffa, att vad kommunen sålunda erhåller, i likhet med kontanta medel som erhållas vid fastighetsförsäljning, avsättes till en fond. En dylik anordning synes lämplig. Därför föreslås en bestämmelse, att vad eljest stadgas om fondmedels anbringande ej skall utgöra hinder att till fond avsätta och i densamma behålla andra tillgångar än penningmedel, därest kommunen bekommit dem vid avyttrande av tillgång avsedd för stadigvarande bruk.

Vad särskilt angår pensionsfond skulle kunna ifrågasättas föreskrift, att dess medel skola, till beredande av ökad trygghet åt tjänstemännen, hållas avskilda från kommunens övriga tillgångar. Eftersom tjänstemännen hava kommunens skatteunderlag till säkerhet för sina anspråk å kommunen, har dock sådan föreskrift ej ansetts erforderlig. Å andra sidan bör, där det anses lämpligt, ej blott beträffande pensionsfond utan även i fråga om annan fond kunna i stadga intagas bestämmelser om medlens avskiljande ävensom

föreskrifter om förvaltningen i övrigt, vilka avvika från vad som eljest skulle gälla. Fond, varom här är fråga, bör med andra ord kunna erhålla karaktär av 'särskilt förvaltnad fond', under det att övriga fonders tillgångar utan avskiljande upptagas bland kommunens övriga medel.»

Bestämmelserna om fondmedels placering hava i de flesta av yttrandena lämnats utan erinran. I några yttranden hava emellertid framställts vissa anmärkningar.

Stockholms stads kammarkontor anför:

»De föreslagna bestämmelserna innebära, bland annat, att, förutom hos postsparbanken eller sparbank, placering i bank icke utan tillstånd kan ske annat än på depositionsräkning eller annan räkning, som ger minst samma ränta. På sådant sätt begränsade placeringsmöjligheter innebära emellertid praktiska olägenheter. Behov kunna ju för övrigt ofta tänkas föreligga att, i avvaktan på lämpligt tillfälle att mera fast placera medlen, hava dem innestående på annan bankräkning.

I motiveringen till lagförslaget synes vara förutsatt, att en kommuns fondmedel må av denna kunna utnyttjas som kassaförlag, vilket jämväl får anses vara en lämplig anordning. Rätten härtill har emellertid knappast kommit till klart uttryck i författningstexten.»

Stockholms stads drätselnämnd anser, att, då kommunen själv bör bära ansvaret för sin ekonomi, något behov ej föreligger av en på detta sätt utvidgad statsuppsikt över den kommunala medelsförvaltningen.

Drätselkammaren i Norrköping anför:

»Förslaget i vad det närmast avser fondmedels placering ställer kommunerna under ett opåkallat statligt förmynderskap. Något behov av dylikt förmynderskap synes icke föreligga, och det borde ju i allt fall förutsätta en mera notorisk tidigare misskötsel av den kommunala förmögenheten. Tvärtom torde kunna sägas, att all omsorg nedlägges på fondmedlens trygga placering. Och i ekonomiskt hänseende måste en viss rörlighet medgivas. Finansförvaltningen löper eljest lätt faran att stelna till i byråkratiska former och förlora förmågan att anpassa sig efter det levande livets ständigt växande krav. Förslaget försvårar eller rent av omöjliggör fondmedlens hittillsvarande naturliga användning för den kommunala rörelsens tillfälliga behov, intill dess Kungl. Maj:ts eller länsstyrelses tillstånd erhållits. För ett så allvarligt angrepp på den kommunala självstyrelsen, som här ifrågasatts, fordras givetvis verkligt trängande skäl.»

Länsstyrelsen i Östergötlands län yttrar:

»De ifrågasatta föreskrifterna torde vara behöfliga endast under förutsättning, att särskild anledning finnes att befara, det kommunerna skola anbringa fondmedel på ett mindre betryggande sätt. Så torde emellertid knappast vara förhållandet, och det lär saknas skäl att ställa fondmedlen under annan och än mera betryggande kontroll än vad rörande kommunala tillgångar i allmänhet är föreskrivet. Lider en kommun förlust till följd av oförsiktig medelsplacering blir denna förlust icke mera kännbar för skattdragarna, om den drabbar en kommunal fond än om den drabbar andra kommunens tillgångar.»

Länsstyrelsen i Kristianstads län är ej övertygad om behövligheten av särskilda föreskrifter rörande fondmedels placering.

Länsstyrelsen i Örebro län anser anledning ej föreligga att beträffande placering av fondmedel generellt meddela andra föreskrifter än beträffande övriga kommunala tillgångar.

Statskontoret yttrar:

»Statskontoret vill understryka angelägenheten av att största försiktighet iakttages i avseende å fondmedlens placering och får fördenskull föreslå, att i händelse kommun skulle önska anbringa fondmedel i andra objekt än som äro direkt i lagen medgivna — vilket endast i rena undantagsfall torde böra äga rum — frågan härom skall underställas Kungl. Maj:t och icke vederbörande länsstyrelse. Härigenom skulle, förutom större trygghet, även vinnas enhetlighet i bedömandet av dylika spörsmål.

Såsom de sakkunniga framhållit, kan det förekomma, att kommun vid avyttrande av tillgång, avsedd för stadigvarande bruk, erhåller likvid i form av sådana värden, som icke uppfylla de fordringar, vilka som regel uppställts för fondmedlens placering. I likhet med de sakkunniga finner statskontoret det naturligt, att sålunda erhållna förmögenhetsobjekt få redovisas å en fond. Ämbetsverket håller dock före, att dylika tillgångar böra realiseras, så snart ske kan utan att förlust därigenom uppkommer, varefter de frigjorda medlen böra på eljest föreskrivet sätt anbringas. Bestämmelse härom synes böra intagas i lagförslaget 8 §.»

Styrelsen för svenska landstingsförbundet anför:

»Styrelsen har fäst sig vid att länsstyrelse skulle lämna tillstånd för placering av fond annorlunda än i sådana tillgångar, i vilka förmyndare äger utan överförmyndares samtycke anbringa omyndigs medel. Styrelsen vill därvid erinra, att vid den nya landstingslagstiftningens utformning, man i största möjliga utsträckning avkopplat länsstyrelsen från dess tidigare förmyndarskapsställning över landstinget, så att för närvarande allenast en kategori av beslut fordrar länsstyrelsens godkännande för att erhålla bindande kraft. Det förefaller under sådana förhållanden onödigt och olämpligt att nu öka antalet av dylika beslut. Styrelsen vill alltså hemställa, att för landstingens vidkommande den ovannämnda bestämmelsen om länsstyrelses medgivande för viss penningplacering icke måtte bliva gällande.»

Departementsschefen.

I enlighet med vad i promemorian föreslagits böra fondmedel få inom vissa bestämda gränser nyttjas till minskande av kommunens upplåning. I promemorian har föreslagits, att medlen skola anbringas såsom förmyndarmedel, dock att länsstyrelsen skall kunna medgiva annan trygg placering. Behovet av denna regel har i en del yttranden bestritts; man har förmenat, att samma bestämmelser borde finnas för fondmedel som för kommunens vanliga medel. Emellertid förefinnes enligt min mening härvidlag en avsevärd skillnad; de medel, som i vanliga fall inflyta till kommun, skola nämligen snart förbrukas, medan fondmedel skola bevaras under längre tid och därför kräva särskilt skydd. Jag finner den föreslagna regeln i huvudsak lämplig, dock med bl. a. den modifikation, att ej under några förhållanden hinder bör föreligga att placera fondmedel hos bankinrättning eller å postgirokonto. Därest ett till lagrådets granskning remitterat förslag, enligt vilket i fråga om placering av förmyndarmedel centralkassa för jordbrukskredit

skall likställas med placering hos bank, kommer att genomföras, bör härav föranledas viss omformulering även av nu ifrågavarande bestämmelse. Efter underställning bör även annan placering kunna godkännas, och jag anser i sådant avseende underställning hos länsstyrelse tillfyllest. Bestämmelsen att kommun skall äga att till fond avsätta och i densamma behålla vad kommunen vid avyttrande av tillgång för stadigvarande bruk bekommit i andra tillgångar än penningmedel förordas ock av mig; det torde ej av kommunerna kunna begäras, att de skola, måhända med förlust, avhända sig vid fastighetsförsäljning bekomna inteckningar och dylika värdehandlingar.

Ränta.

Beträffande särskild fonds avkastning anföres i promemorian:

»Frågan, huruvida fonds avkastning bör tillgodoräknas fonden eller användas i likhet med kommunens övriga inkomster, ställer sig olika beträffande olika slag av särskilda fonder. Naturligt är, att ränta skall tillföras pensionsfond men icke t. ex. kassaförlagsfond. Stundom kan avsikten just vara att genom successiva avsättningar, vilka växa med ränta på ränta, uppsamla det belopp, som erfordras för visst ändamåls förverkligande. Frågan om förräntning torde därför böra efter omständigheterna regleras i varje särskild stadga. Önskar man tillföra fonden avkastning, kan det ibland vara lämpligt att bestämma, att kommunen skall tillgodoräkna fonden årlig ränta efter viss räntefot oavsett huru medlen äro placerade och i vilken utsträckning kommunen själv nyttjar medlen.»

Ränta å allmän och tillfällig fond skulle enligt promemorian ingå bland kommunens vanliga inkomster.

I promemorian har, såsom av det anförda framgår, föreslagits, att ränta å allmän fonds och tillfällig fonds medel skall hänföras till kommunens löpande inkomster, medan det beträffande särskild fond skall vid dess bildande bestämmas, huruvida räntan å dess medel skall läggas till fonden eller ingå bland kommunens löpande inkomster. Jag finner vad sålunda föreslagits riktigt — erinran däremot har ej framkommit i något yttrande — men jag anser, att i avdelningen »Gemensamma bestämmelser» en uttrycklig regel om förräntningen av de olika slagen av fonder bör givas. Har vid särskild fonds bildande stadgats, att räntan å fondens medel skall läggas till fonden, måste det anses såsom en förbrukning av fondens medel för annat ändamål än det avsedda, om kommunen låter fondens avkastning ingå bland kommunens löpande inkomster. Sådan förbrukning bör alltså ej få ske annat än genom beslut med kvalificerad majoritet och efter Kungl. Maj:ts medgivande. Där ränta skall tillföras särskild fond, möter ej hinder att kommunen, till förenkling av bokföringen, beräknar räntan efter viss schablonmässigt bestämd räntefot. Har kommun ej bestämt, att ränta å särskild fonds medel skall läggas till fonden, utgör ett tillgodoräknande av ränta ett beslut om ny avsättning av medel till fonden och bör bedömas såsom sådant. Att tillgodoräkna allmän fond ränta innebär alltid en avsättning till fonden.

Övriga föreskrifter.

Rörande *fondernas redovisning i kommuns räkenskaper* anföres i promemorian:

»Då det för närvarande saknas föreskrifter om kommunala balansräkningar, vore det knappast lämpligt att nu införa stadgande om fondernas redovisning i kommunernas räkenskaper. Det kan emellertid komma att visa sig ändamålsenligt att sedermera i lagen upptaga sådan bestämmelse, därest det kommunala räkenskapsväsendet i allmänhet blir föremål för reglering i lagstiftningen.»

I promemorian yttras rörande frågan om *lagstiftningens räckvidd beträffande olika slag av kommuner* följande:

»För tingshusbyggnadsskyldiga torde rätt till fondbildning ej behöva stadgas, desto mindre som dessas ekonomiska förhållanden över huvud föga reglerats. Sådan rätt lär ej heller böra givas vägdistrikt. Spörsmålet om vägdistriktens ekonomi i allmänhet är föremål för särskild utredning av 1935 års vägsakkunniga, och frågan om fondbildning hos vägdistrikt torde ej böra avgöras utan i samband med frågan om vägdistriktens ekonomiska förhållanden i övrigt. För kommunalförbund lär fondbildning ej kunna ifrågakomma, då dessa ej äga självständig rätt till uttaxering. I övrigt lära tillräckliga skäl att beträffande visst slag av kommunal samfällighet inskränka rätten till fondbildning ej finnas.»

Rörande *fonder, som ej beröras av lagstiftningen*, uttalas i promemorian följande:

»Utom ramen för den ifrågavarande lagstiftningen falla fonder, som tillkommit på annat sätt än genom kommuns avsättning av egna medel. För de förut i denna promemoria omnämnda s. k. donationsjordsfonderna gälla de bestämmelser, Kungl. Maj:t i varje särskilt fall givit, och torde ytterligare regler ej vara av behovet påkallade, varför lagen ej bör avse dessa fonder. Skogsaccisfond, överskottsmedel å hamnrörelse och fond, som utgör prästlönетillgång för pastorat, äro reglerade i särskilda författningar och beröras därför icke av förevarande lagstiftning. Denna avser däremot all fondbildning av andra speciella kommunalskatter, således även avsättning av nöjeskatte- och hundskattemedel.»

Att i förevarande sammanhang erfordras vissa *ändringar i kommunallagarna*, omförmäles jämväl i promemorian:

»Uppenbart är att, då den kommunala fondbildningen är att anse som en utbruten del av kommunallagstiftningen, de allmänna kommunallagarna komma att gälla i de punkter, som ej regleras i fondbildningslagen. I vissa lagrum i kommunallagarna bör hänvisning göras till sistnämnda lag.»

Om lagstiftningens ikraftträdande anföres i promemorian:

»Författningarna böra träda i kraft den 1 juli 1936. Med hänsyn till att jämväl då befintliga fonder böra skyddas mot olämplig användning och samma lagbestämmelser böra gälla för alla fonder av enahanda slag, böra författningarna äga tillämpning även å den 1 juli 1936 befintliga fonder. Stadga bör därför kunna antagas för sådan äldre fond men bör ej göras obligatorisk, eftersom fråga är om redan skedd avsättning. I syfte att förhindra oberättigad förbrukning av äldre fonds medel torde emellertid böra föreskrivas, att medel tillhörande äldre fond av den beskaffenhet, att enligt nya lagen stadga erfordras, icke må tagas i anspråk utan Kungl. Maj:ts tillstånd. Har Kungl. Maj:t redan nu fastställt stadga (reglemente) för fond och innehåller stadgan (reglementet) sådana bestämmelser, som enligt nya lagen måste finnas i stadgan, behöver uppenbarligen ny stadga ej fastställas. Utan särskild bestämmelse är det tydligt, att lagen icke är tillämplig beträffande äldre fond av sådan beskaffenhet, att den, om den tillkommit efter lagens ikraftträdande, icke skulle vara att hänföra under lagen.»

Slutligen göres i promemorian ett uttalande rörande *den ifrågasatta lagstiftningens inverkan å statsförvaltningen*:

»Den ifrågasatta lagstiftningens genomförande kommer helt säkert att medföra ej oväsentligt ökat arbete för statsförvaltningen. Länsstyrelserna komma att, liksom i andra underställningsärenden, förmedla handlingarnas översändande till Kungl. Maj:t samt avgiva yttranden. Åtskilliga frågors underställning hos Kungl. Maj:t kommer att, särskilt under en övergångstid, då kommunerna kunna väntas ordna förhållandena beträffande sina gamla fonder och bilda nya sådana, vålla finansdepartementet ej obetydlig ökning i dess göromål. Om särskilda åtgärder i anledning härav komma att krävas, kan ej nu bedömas. Till minskande av statsmyndigheternas arbete och till underlättande av de kommunala myndigheternas besvär kan det visa sig lämpligt att utarbeta och offentliggöra några förslag till typer av normalstadga för kommunala fonder.»

Beträffande *lagens tillämpningsområde* anför länsstyrelsen i Uppsala län:

»Tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om kommunal fondbildning synes icke vara fullt klart. Särskilt gäller detta tolkningen av 7 och 10 §§, jämförda med varandra. Enligt sistnämnda paragraf torde man e contrario få antaga, att användningen av inkomster av skattemedel med undantag av skogsaccis samt från affärsdrivande verk med undantag av hamnrörelse skall underkastas lagförslagets bestämmelser. Detsamma synes komma att gälla beträffande vederlag för donerad eller testamenterad lösegendom, exempelvis aktier, som avyttras, eller konstverk, som undergå förstörelse och ersättas från försäkringsinrättning. Jämväl på avkastning av donerad eller testamenterad egendom lär lagen vara tillämplig. Kungl. Maj:ts befallningshavande ifrågasätter emellertid, om man icke med den teknik, som använts i lagförslaget för att angiva tillämpningsområdet, bör uttryckligen undantaga all den egendom med därå löpande avkastning, som tillfall-

lit kommun genom gåva eller testamente med föreskrift angående medlens användning.»

*Departements-
chefen.*

Det förslag, som av länsstyrelsen i Uppsala län framlagts rörande redigeringen av det lagrum, vilket angiver undantagen från fondbildningslagen, synes mig vara förtjänt av beaktande. Med den av länsstyrelsen föreslagna formuleringen torde det bli klart, att under fondbildning enligt lagen faller fondering av gåvo- och testamentsmedel endast i den mån föreskrift ej vid gåvan eller i testamentet lämnats rörande medlens användning.

Av yttranden, som i det föregående i samband med behandlingen av »särskilda fonder» återgivits, framgår, att på sina håll förefinnes en önskan om fri fondbildning av nöjes- och hundskattemedel. Huruvida man därvid närmast tänkt sig, att medlen skulle avsättas till »särskilda fonder» eller jämväl till övriga fonder, synes ej vara alldeles klart. Jag anser emellertid, att fri fondbildningsrätt ej bör förekomma för andra ändamål eller i annan utsträckning än förut föreslagits, och jag vill framhålla, att fondbildningens bindande vid nöjes- och hundskattemedel egentligen endast innebär en begränsning av fondbildningsrätten med hänsyn till beloppet, enär sagda medel tillföras den allmänna budgeten. Därest särskild anledning skulle föreligga att fondera ifrågavarande slag av medel för visst framtida behov, kan beslut därom fattas i den i 2 eller 3 § stadgade ordningen. Äger avsättningen rum enligt 3 §, kan väl vanligen Kungl. Maj:ts medgivande en gång för alla inhämtas. Därigenom torde det intresse, som kan antagas närmast hava förestavat berörda förslag, bli tillgodosett.

Jag vill framhålla, att det av mig förordade förslaget torde föranleda väsentligt mindre ökning av de statliga förvaltningsmyndigheternas göromål än det i promemorian framlagda förslaget.

Vad slutligen angår lagstiftningens tillämplighet å äldre fonder, föreslår jag en regel, ägnad att underlätta övergången i fråga om sådana fonder, som, vanligen vid sidan av lagen, bildats före den nya lagens ikraftträdande men som ej fylla betingelserna vare sig för särskild, allmän eller tillfällig fond. Beträffande denna regels innehåll tillåter jag mig hänvisa till lagtexten.

Övriga i promemorian och de avgivna yttrandena berörda frågor föranleda ej något särskilt uttalande från min sida.

Föredragande departementschefen uppläser härefter förslag till

- 1) lag om kommunal fondbildning;
- 2) lag angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom;
- 3) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet;
- 4) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad;
- 5) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse;

6) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting;

7) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm; och

8) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm;

samt hemställer, att dessa förslag måtte i proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Birger Brandt.

Utredningsmännens förslag

till

lag om kommunal fondbildning.**Inledande bestämmelse.****1 §.**

Kommun äger, på sätt i denna lag föreskrives, att för framtida ändamål avsätta medel till fond.

Sådan fond är:

särskild fond för tillgodosende av särskilt, uttryckligen angivet kommunalt behov;

allmän fond för utjämning av skattetrycket mellan olika år; eller
tillfällig fond.

Om särskild fond.**2 §.**

Beslut om bildande av särskild fond skall tillika innefatta antagande av stadga för fonden med föreskrifter om fondens ändamål, avsättningar till fonden och fondens tagande i anspråk samt bestämmelse huruvida och efter vilka grunder ränta skall läggas till fonden.

I stadga kan ock föreskrivas, att fonden skall förvaltas såsom särskild tillgång skild från kommunens övriga tillgångar, och meddelas i sådant avseende erforderliga bestämmelser.

3 §.

För beslut angående antagande av stadga för särskild fond eller ändring av stadgan ävensom rörande avsättning av medel till sådan fond, så ock angående tagande i anspråk av medel ur fonden på annat sätt än i stadgan bestämts erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

Sådan röstövertvikt vare dock ej erforderlig för beslut om avsättning till pensionsfond eller försäkringsfond i enlighet med stadga.

4 §.

För att vinna bindande kraft skola beslut om antagande av stadga för särskild fond och om ändring av stadga underställas Konungens prövning och fastställelse.

Lag samma vare beträffande beslut om avsättning av medel till särskild fond utöver vad i stadgan medgives samt om tagande i anspråk av fondens medel på annat sätt än i stadgan bestämts, ävensom, i fall då sådant föreskrivits i stadgan, om tagande i anspråk av fondens medel i enlighet med stadgans bestämmelser.

Om allmän fond.**5 §.**

1 mom. I samband med fastställande av utgifts- och inkomststaten äger kommun utan särskilt medgivande av myndighet besluta om avsättning av visst belopp till allmän fond eller tagande i anspråk av visst belopp ur fonden i enlighet med följande föreskrifter.

Avsättning till fonden må ske, därest den utdebitering av allmän kommunalskatt för varje skattekrona, som utan avsättning till fonden erfordras för det följande året, understiger medeltalet av vad som under de närmast föregående fem åren utdebiterats för varje skattekrona. Medel ur fonden må tagas i anspråk för kommunens allmänna utgifter, därest den utdebitering av allmän kommunalskatt för varje skattekrona, som utan att medel ur fonden tagas i anspråk erfordras för det nästföljande året, överstiger nyssnämnda medeltal.

Genom avsättning, varom här är fråga, må utdebitering av allmän kommunalskatt för varje skattekrona ej ökas med mer än hälften av vad som skulle hava erfordrats för att uppbringa utdebiteringen till det i föregående stycke omförmälda medeltalet och fonden ej bringas att överstiga hälften av det belopp, som enligt den för löpande året gällande utgifts- och inkomststaten skolat täckas med allmän kommunalskatt och kommunal progressivskatt.

Genom att medel ur fonden enligt detta mom. tagas i anspråk må ej utdebiteringen för varje skattekrona minskas med mer än hälften av vad som skulle hava åtgått för att nedbringa utdebiteringen till förenämnda medeltal. Ej heller må under ett kalenderår tagas i anspråk mer än en tredjedel av det högsta belopp, vartill fonden uppgått vid slutet av något av de tre kalenderår, som närmast föregått det år då avsättningen beslutas.

2 mom. Där särskilda skäl äro, må med Konungens tillstånd, utöver vad i 1 mom. är medgivet, avsättning ske till allmän fond eller sådan fonds medel tagas i anspråk. Vid meddelande av tillstånd till avsättning som nu sagts äger Konungen föreskriva villkor för de avsatta medlens tagande i anspråk.

Tillstånd enligt detta mom. må givas i stadga.

6 §.

För beslut om avsättning av medel till allmän fond eller tagande i anspråk av medel ur fonden erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

Om tillfällig fond.**7 §.**

Hava medel influtit vid avyttring av tillgång för stadigvarande bruk eller såsom ersättning på grund av försäkring av dylik tillgång eller har eljest belopp, som ej är att hänföra till kommuns löpande inkomster, tillfallit kommun och finna ej medlen omedelbar användning, eller har lån, som kommun

med Konungens tillstånd upptagit, ej i sin helhet åtgått för det med lånet avsedda ändamålet, skola de influtna eller återstående medlen tillsvidare och i avvaktan på beslut om medlens tagande i anspråk för visst ändamål avsättas till tillfällig fond.

Medel, som avsatts till tillfällig fond, må, försåvitt ej särskilda villkor eljest blivit stadgade för deras disponerande, genom beslut i vanlig ordning tagas i anspråk för anskaffande av tillgång för stadigvarande bruk.

Beslut om tagande i anspråk av medel från tillfällig fond i annat fall än nu sagts skall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse.

Gemensamma bestämmelser.

8 §.

Fonds medel skola vara på betryggande sätt anbragta, kommun obetaget att, därest icke i stadga annorlunda bestämts, nyttja fondens medel i stället för belopp, som kommunen jämlikt Konungens medgivande eller eljest äger upplåna. Därutöver må kommunen nyttja fonds medel allenast efter Konungens i stadga eller annorledes meddelade tillstånd.

Vid anbringande eller nyttjande av fonds medel skall tillses, att medlen vid behov äro tillgängliga.

Där annat icke föreskrivits i stadga, må fonds medel ej utan tillstånd av länsstyrelsen anbringas annorlunda än i sådana tillgångar, i vilka förmyndare äger utan överförmyndarens samtycke anbringa omyndigs medel.

Vad nu sagts utgör ej hinder att till fond avsätta och i densamma behålla vad kommunen vid avyttrande av tillgång för stadigvarande bruk bekommit i andra tillgångar än penningmedel.

9 §.

Vad i denna lag är föreskrivet angående kommun skall äga motsvarande tillämpning å församling, särskilt skoldistrikt, municipalsamhälle, fattigvårdssamhälle, som avses i 6 § lagen om fattigvården, samt landsting.

10 §.

Denna lag avser ej skogsaccisfond, fond av överskottsmedel å hamns rörelse eller fond, som utgör prästlönetillgång för pastorat, samt ej heller fond uppkommen genom avsättning av medel, som erhållits såsom vederlag för fastighet, vilken för något kommunens gemensamma nytta avseende ändamål tillfallit kommunen genom gåva eller testamente.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

Lagen äger tillämpning jämväl å fond, som finnes vid lagens ikraftträdande. Är sådan fond av den beskaffenhet, att enligt denna lag stadga skall finnas för densamma, erfordras icke stadga men må stadga fastställas. Har stadga ej fastställts för dylik fond, må fondens medel användas allenast efter tillstånd av Konungen.

Utredningsmännens förslag

till

lag angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom.

Härigenom förordnas, att, om kommun, församling, särskilt skoldistrikt, municipalsamhälle, fattigvårdssamhälle, som avses i 6 § lagen om fattigvården, eller landsting uppburit ersättning vid försäljning av tillgång för stadigvarande bruk eller på grund av försäkring av sådan egendom, vad sålunda erhållits ej må användas för annat ändamål än anskaffande av annan dylik tillgång eller för avsättning till särskild eller tillfällig fond på sätt i lagen om kommunal fondbildning stadgas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

Tabeller, belysande verkningarna av de föreslagna reglerna om underställningsfri avsättning till allmän fond och tagande i anspråk av allmän fond¹.

Stockholms stad.

År, då utdebitering beslutats	Utdebitering per skatte-krona	Medelutdebitering per skatte-krona de fem senaste åren	Antal skatte-kronor	Max. avsättning + förbrukning —		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebitering per skatte-krona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte-krona	summa kr.		
1917	6.40	6.00	7,290,789	—	—	—	—
1918	6.75	6.08	8,777,732	—	—	—	—
1919	8.60	6.23	10,700,467	—	—	—	—
1920	8.50	6.75	13,742,200	—	—	—	—
1921	6.65	7.25	11,959,256	+ 0.30	+ 3,587,776.60	3,587,776.60	6.95
1922	4.90	7.44	9,852,867	+ 1.27	+ 12,513,141.09	16,100,917.69	6.17
1923	5.10	7.39	8,575,000	+ 1.14	+ 9,775,500.00	25,876,417.69	6.24
1924	5.20	7.29	8,553,912	+ 0.43	+ 3,678,182.16	29,554,599.85	5.63
1925	5.90	6.69	8,874,745	—	—	29,554,599.85	5.90
1926	5.65	6.17	9,371,331	—	—	29,554,599.85	5.65
1927	5.60	5.91	9,863,865	+ 0.02	+ 197,277.30	29,751,877.15	5.62
1928	5.50	5.80	10,344,892	+ 0.14	+ 1,448,284.88	31,200,162.03	5.64
1929	5.25	5.68	11,639,215	+ 0.15	+ 1,745,882.25	32,946,044.28	5.40
1930	5.15	5.64	12,425,107	+ 0.17	+ 2,112,268.19	35,058,312.47	5.32
1931	5.70	5.53	12,957,074	— 0.08	— 1,036,565.92	34,021,746.55	5.62
1932	8.15	5.52	11,706,398	— 0.99	— 11,589,334.02	22,432,412.53	7.16
1933	8.10	5.83	10,547,695	— 1.10	— 11,602,464.50	10,829,948.03	7.00
1934	6.95	6.10	9,794,931	— 0.42	— 4,113,871.02	6,716,077.01	6.53

Göteborgs stad.

År, då utdebitering beslutats	Utdebitering per skatte-krona	Medelutdebitering per skatte-krona de fem senaste åren	Antal skatte-kronor	Max. avsättning + förbrukning —		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebitering per skatte-krona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte-krona	summa kr.		
1917	6.73	6.18	3,423,116	—	—	—	—
1918	9.76	6.29	3,643,840	—	—	—	—
1919	7.36	7.03	4,889,821	—	—	—	—
1920	8.19	7.31	5,992,350	—	—	—	—
1921	7.35	7.67	5,077,479	+ 0.16	+ 812,397	812,379	7.51
1922	7.34	7.91	3,651,059	+ 0.28	+ 1,022,297	1,834,694	7.62
1923	7.50	8.08	2,956,203	+ 0.29	+ 857,299	2,691,993	7.79
1924	7.53	7.69	2,930,910	+ 0.08	+ 234,473	2,926,466	7.61
1925	8.06	7.75	2,911,912	— 0.15	— 436,787	2,489,679	7.91
1926	7.92	7.69	2,856,824	— 0.11	— 314,251	2,175,428	7.81
1927	7.83	7.75	2,960,288	— 0.04	— 118,412	2,057,016	7.79
1928	7.66	7.78	3,170,267	+ 0.06	+ 190,216	2,247,232	7.72
1929	6.99	7.76	3,525,309	+ 0.38	+ 1,339,617	3,586,849	7.87
1930	6.96	7.72	3,789,811	+ 0.38	+ 1,440,128	5,026,977	7.84
1931	8.10	7.61	3,784,821	— 0.24	— 908,357	4,118,620	7.86
1932	9.29	7.62	3,574,232	— 0.46	— 1,644,147	2,474,473	8.88
1933	9.95	7.83	3,340,686	— 0.50	— 1,670,343	804,130	9.45
1934	8.92	8.17	3,380,376	— 0.24	— 804,130	—	8.68

¹ Vid tabellernas uppgörande har hänsyn ej tagits till vare sig den allmänna fondens avkastning eller avkortning av utskylder.

Malmö stad.

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + förbrukning -		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1917	7.85	6.66	1,176,030	—	—	—	—
1918	10.55	6.97	1,456,053	—	—	—	—
1919	8.34	7.83	1,895,289	—	—	—	—
1920	8.12	8.12	2,433,121	—	—	—	—
1921	7.92	8.35	2,088,265	+ 0.21	+ 438,535.65	438,535.65	8.13
1922	7.84	8.59	1,644,361	+ 0.37	+ 608,413.57	1,046,949.22	8.21
1923	7.78	8.67	1,404,493	+ 0.44	+ 617,976.92	1,664,926.14	8.22
1924	8.72	8.21	1,384,822	- 0.25	- 346,205.50	1,318,720.64	8.47
1925	9.22	8.23	1,409,997	- 0.89	- 549,898.83	768,821.81	8.83
1926	9.02	8.38	1,414,275	- 0.32	- 452,568.00	316,253.81	8.70
1927	8.85	8.49	1,437,834	- 0.18	- 258,810.12	57,443.69	8.67
1928	8.68	8.58	1,492,556	- 0.03	- 44,776.68	12,667.01	8.65
1929	8.43	8.66	1,618,438	+ 0.11	+ 178,028.18	190,695.19	8.54
1930	8.14	8.67	1,736,660	+ 0.26	+ 451,531.60	642,226.79	8.40
1931	8.05	8.59	1,779,113	+ 0.27	+ 480,360.51	1,122,587.30	8.32
1932	7.94	8.51	1,733,983	+ 0.28	+ 485,515.24	1,608,102.54	8.22
1933	9.16	8.43	1,573,352	- 0.34	- 534,939.68	1,073,162.86	8.82
1934	9.08	8.46	1,534,144	- 0.31	- 475,584.64	597,578.22	8.77

Sundsvalls stad.

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + förbrukning -		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1917	7.34	6.12	186,408	—	—	—	—
1918	9.42	6.37	216,811	—	—	—	—
1919	8.28	7.04	275,591	—	—	—	—
1920	8.24	7.48	358,013	—	—	—	—
1921	6.79	7.92	328,290	+ 0.56	+ 183,842.40	183,842.40	7.35
1922	6.64	8.12	247,057	+ 0.74	+ 182,822.18	366,664.58	7.38
1923	6.58	8.13	216,454	+ 0.77	+ 166,669.58	533,334.16	7.35
1924	6.05	7.72	210,474	+ 0.83	+ 174,693.42	708,027.58	6.88
1925	6.11	7.44	214,280	—	—	708,027.58	6.11
1926	6.07	7.01	212,503	—	—	708,027.58	6.07
1927	6.06	6.75	218,934	—	—	708,027.58	6.06
1928	6.56	6.50	230,816	- 0.03	- 6,924.48	701,103.10	6.53
1929	6.81	6.33	239,423	- 0.24	- 57,461.52	643,641.58	6.57
1930	6.83	6.27	257,818	- 0.28	- 72,189.04	571,452.54	6.55
1931	6.83	6.36	254,140	- 0.23	- 58,452.20	513,000.34	6.60
1932	8.57	6.47	242,364	- 0.88	- 213,280.32	299,720.02	7.69
1933	10.52	6.79	202,715	- 0.93	- 188,524.95	111,195.07	9.59
1934	9.89	7.40	196,166	- 0.56	- 109,852.96	1,342.11	9.33

Karlshamns stad.

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + förbrukning -		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1917	5.75	4.60	58,175	—	—	—	—
1918	7.20	5.07	73,271	—	—	—	—
1919	7.26	5.54	89,777	—	—	—	—
1920	7.38	6.06	121,564	—	—	—	—
1921	6.76	6.54	112,577	—	—	—	—
1922	5.80	6.87	89,787	+ 0.58	+ 47,587	47,587	6.38
1923	5.80	6.98	77,244	+ 0.59	+ 45,574	93,161	6.89
1924	5.67	6.82	71,375	+ 0.57	+ 40,684	133,845	6.24
1925	5.48	6.62	74,426	+ 0.57	+ 42,423	176,268	6.05
1926	5.39	6.85	74,080	+ 0.48	+ 35,558	211,826	5.87
1927	5.36	6.17	74,512	+ 0.08	+ 2,235	214,061	5.89
1928	5.26	5.98	79,678	+ 0.08	+ 2,390	216,451	5.29
1929	4.80	5.76	80,786	+ 0.18	+ 14,541	230,992	4.98
1930	4.80	5.51	82,676	—	—	230,992	4.80
1931	6.00	5.27	79,294	— 0.36	— 28,546	202,446	5.64
1932	6.42	5.22	101,596	— 0.60	— 60,958	141,488	5.82
1933	6.72	5.31	74,484	— 0.70	— 52,339	89,149	6.02
1934	5.77	5.45	79,451	— 0.16	— 12,712	76,437	5.61

Mariestads stad.

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + förbrukning -		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1917	6.75	5.16	43,952	—	—	—	—
1918	7.76	5.84	46,718	—	—	—	—
1919	6.46	6.49	52,002	+ 0.01	+ 520.02	520.02	6.47
1920	6.22	6.76	70,775	+ 0.27	+ 19,109.25	19,629.27	6.49
1921	5.78	6.85	65,554	+ 0.58	+ 34,743.62	54,372.89	6.31
1922	5.78	6.75	53,177	+ 0.48	+ 25,524.96	79,897.85	6.26
1923	5.70	6.65	47,341	+ 0.47	+ 22,250.27	102,148.12	6.17
1924	5.67	6.34	47,482	+ 0.33	+ 15,669.06	117,817.18	6.00
1925	6.40	6.25	48,904	— 0.07	— 3,423.28	114,393.90	6.33
1926	6.32	6.22	55,106	— 0.05	— 2,755.30	111,638.60	6.27
1927	6.32	6.21	55,609	— 0.05	— 2,780.45	108,858.15	6.27
1928	6.24	6.21	55,080	— 0.01	— 550.80	108,307.35	6.23
1929	6.05	6.22	61,301	+ 0.08	+ 4,904.08	113,211.43	6.13
1930	6.05	6.24	62,465	+ 0.09	+ 5,621.85	118,833.28	6.14
1931	6.02	6.20	57,445	+ 0.09	+ 5,170.05	124,003.33	6.11
1932	6.79	6.18	57,770	— 0.30	— 17,331.00	106,672.33	6.49
1933	7.21	6.22	53,361	— 0.49	— 26,146.89	80,525.44	6.72
1934	7.02	6.32	53,359	— 0.35	— 18,675.65	61,849.79	6.67

Lindesbergs stad.

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + förbrukning —		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1917	5.10	5.52	19,836	+ 0.21	+ 4,165.56	4,165.56	5.31
1918	5.20	5.46	25,153	+ 0.13	+ 3,269.89	7,435.45	5.33
1919	5.30	5.40	35,559	+ 0.05	+ 1,777.95	9,213.40	5.35
1920	6.15	5.34	41,346	— 0.07	— 2,894.22	6,319.18	6.08
1921	5.50	5.44	35,100	— 0.03	— 1,053.00	5,266.18	5.47
1922	5.70	5.51	25,569	— 0.09	— 2,301.21	2,964.97	5.61
1923	5.60	5.57	21,995	— 0.01	— 219.95	2,745.02	5.59
1924	5.60	5.62	21,233	+ 0.01	+ 212.33	2,957.35	5.61
1925	5.40	5.67	21,938	+ 0.13	+ 2,851.94	5,809.29	5.53
1926	5.40	5.56	22,152	+ 0.08	+ 1,772.16	7,581.45	5.48
1927	5.30	5.56	22,469	+ 0.13	+ 2,920.97	10,502.42	5.48
1928	5.40	5.53	23,109	+ 0.06	+ 1,386.54	11,888.96	5.46
1929	5.55	5.51	24,447	— 0.02	— 488.94	11,400.02	5.53
1930	5.55	5.48	26,769	+ 0.06	+ 1,606.14	13,006.16	5.41
1931	5.20	5.46	27,976	+ 0.13	+ 3,636.88	16,643.04	5.33
1932	5.20	5.43	26,043	+ 0.11	+ 2,864.73	19,507.77	5.31
1933	5.75	5.41	24,471	— 0.17	— 4,160.07	15,347.70	5.58
1934	5.72	5.44	25,620	— 0.14	— 3,586.80	11,760.90	5.58

Piteå stad.

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + förbrukning —		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1917	6.15	4.75	13,534	—	—	—	—
1918	7.32	5.11	18,046	—	—	—	—
1919	6.80	5.73	25,892	—	—	—	—
1920	7.18	6.04	35,869	—	—	—	—
1921	6.41	6.47	39,408	+ 0.03	+ 1,182.24	1,182.24	6.44
1922	6.66	6.77	27,428	+ 0.05	+ 1,371.40	2,499.64	6.71
1923	7.18	6.89	22,577	— 0.03	— 677.31	1,822.33	7.15
1924	6.82	6.85	22,392	+ 0.01	+ 223.92	2,046.25	6.83
1925	8.32	6.87	22,059	— 0.03	— 661.77	1,384.48	8.29
1926	8.10	7.09	22,254	— 0.03	— 667.62	716.86	8.07
1927	8.29	7.41	21,830	— 0.03	— 654.90	61.96	8.26
1928	9.37	7.72	23,046	—	—	61.96	9.37
1929	9.01	8.17	24,960	—	—	61.96	9.01
1930	9.30	8.60	24,887	—	—	61.96	9.30
1931	9.30	8.81	25,028	—	—	61.96	9.30
1932	9.30	9.05	24,568	—	—	61.96	9.30
1933	9.20	9.25	22,215	+ 0.02	+ 444.30	506.26	9.22
1934	9.20	9.24	23,061	+ 0.02	+ 461.62	967.88	9.22

Lovö kommun, Stockholms län.¹

År, då utdebitering be- slutats	Utdebitering per skatte- krona	Medelutdebitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + förbrukning -		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebitering per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1922	5.12	4.64	8,023	—	—	—	—
1923	4.84	4.79	7,337	—	—	—	—
1924	4.90	4.90	6,561	—	—	—	—
1925	4.09	4.93	7,129	+ 0.42	+ 2,994.18	2,994.18	4.51
1926	5.18	4.98	7,261	- 0.12	- 871.32	2,122.86	5.06
1927	4.12	4.78	8,174	+ 0.33	+ 2,697.42	4,820.28	4.45
1928	3.26	4.74	8,134	+ 0.74	+ 6,019.16	10,839.44	4.00
1929	4.05	4.58	8,322	+ 0.26	+ 2,163.72	13,003.16	4.31
1930	4.04	4.46	9,326	+ 0.21	+ 1,958.46	14,961.62	4.25
1931	3.58	4.41	10,685	+ 0.41	+ 4,380.85	19,342.47	3.99
1932	3.85	4.20	10,529	+ 0.17	+ 1,789.93	21,132.40	4.02
1933	1.76	4.11	22,641	+ 0.10	+ 2,264.10	23,396.50	1.86
1934	1.52	3.68	22,746	+ 0.28	+ 6,368.88	29,765.88	1.80

Timrå kommun, Västernorrlands län.¹

År, då utdebitering be- slutats	Utdebitering per skatte- krona	Medelutdebitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + förbrukning -		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebitering per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1922	9.50	6.45	46,497	—	—	—	—
1923	10.41	7.20	31,229	—	—	—	—
1924	9.13	7.93	32,527	—	—	—	—
1925	12.10	8.55	36,354	—	—	—	—
1926	10.20	9.80	51,884	—	—	—	—
1927	7.95	10.26	58,109	+ 1.15	+ 66,825.35	66,825.35	9.10
1928	7.85	10.18	60,419	+ 1.16	+ 70,086.04	136,911.39	9.01
1929	7.85	9.90	44,290	+ 1.02	+ 45,175.80	182,087.19	8.87
1930	7.25	9.85	65,350	—	—	182,087.19	7.25
1931	9.25	8.89	55,234	- 0.18	- 9,942.12	172,145.07	9.07
1932	10.19	8.66	65,051	- 0.76	- 49,438.76	122,706.31	9.43
1933	12.08	8.73	41,648	- 1.45	- 60,389.60	62,316.71	10.63
1934	9.25	9.05	51,905	- 0.10	- 5,190.50	57,126.21	9.15

¹ Utdebiteringen för skolväsendet har, till vinnande av bättre överensstämmelse med nuvarande förhållanden, under alla åren inräknats i utdebiteringen för kommunen. Tabellen utvisar sålunda icke den fondbildning, som faktiskt skulle fått ske utan underställning, därest lag om fondbildning enligt förslaget gällt från år 1922.

Grolanda, Skaraborgs län.

I. Borgerliga kommunen.¹

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + • förbrukning —		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1922	4.10	6.90	1,579	+ 1.40	+ 3,178.00	3,178.00	5.50
1923	3.90	6.40	1,602	+ 0.17	+ 272.34	3,450.34	4.07
1924	4.90	5.57	1,527	—	—	3,450.34	4.90
1925	4.40	5.13	1,613	+ 0.36	+ 580.68	4,031.02	4.76
1926	2.90	4.68	1,717	—	—	4,031.02	2.90
1927	3.70	4.42	1,749	—	—	4,031.02	3.70
1928	4.10	4.07	1,722	— 0.01	— 17.22	4,013.80	4.09
1929	5.50	4.07	1,712	— 0.71	— 1,215.52	2,797.28	4.79
1930	4.60	4.05	1,610	— 0.27	— 434.70	2,362.58	4.33
1931	4.90	3.97	1,507	— 0.46	— 693.22	1,669.36	4.44
1932	4.98	4.27	1,474	— 0.35	— 515.90	1,153.46	4.63
1933	5.85	4.46	1,259	— 0.62	— 780.58	372.88	5.23
1934	6.17	4.69	1,348	— 0.27	— 363.96	8.92	5.90

II. Församlingen.¹

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + • förbrukning —		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1922	1.90	2.30	1,579	+ 0.20	+ 315.80	315.80	2.10
1923	2.10	2.20	1,602	+ 0.05	+ 80.10	395.90	2.15
1924	3.60	2.01	1,527	— 0.08	— 122.16	273.74	3.52
1925	3.10	2.32	1,613	— 0.08	— 129.04	144.70	3.02
1926	2.60	2.52	1,717	— 0.04	— 68.68	76.02	2.56
1927	1.80	2.67	1,749	+ 0.43	+ 752.07	828.09	2.23
1928	1.60	2.69	1,722	+ 0.43	+ 740.46	1,568.55	2.03
1929	2.10	2.67	1,712	—	—	1,568.55	2.10
1930	2.20	2.38	1,610	+ 0.09	+ 144.90	1,713.45	2.29
1931	2.40	2.25	1,507	— 0.07	— 105.49	1,607.96	2.33
1932	1.42	2.19	1,474	+ 0.13	+ 191.62	1,799.58	1.55
1933	2.45	2.06	1,259	— 0.19	— 239.21	1,560.37	2.26
1934	2.73	2.11	1,348	— 0.31	— 417.88	1,142.49	2.42

¹ Se not. s. 76.

Örebro läns landsting.

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + • förbrukning —		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1918	1.25	0.77	1,428,720	—	—	—	—
1919	1.20	0.94	1,713,030	—	—	—	—
1920	1.26	1.01	2,047,920	—	—	—	—
1921	1.24	1.12	1,960,240	—	—	—	—
1922	1.17	1.23	1,392,000	+ 0.03	+ 41,760.00	41,760.00	1.20
1923	1.19	1.23	1,159,590	+ 0.02	+ 23,191.80	64,951.80	1.21
1924	1.50	1.23	1,144,440	— 0.02	— 21,650.60	43,301.20	1.48
1925	1.54	1.28	1,205,860	— 0.02	— 21,650.60	21,650.60	1.52
1926	1.66	1.33	1,215,960	— 0.02	— 21,650.60	—	1.64
1927	1.94	1.41	1,217,920	—	—	—	1.94
1928	1.90	1.56	1,258,500	—	—	—	1.90
1929	2.03	1.70	1,278,419	—	—	—	2.03
1930	2.03	1.81	1,352,864	—	—	—	2.03
1931	2.05	1.91	1,365,133	—	—	—	2.05
1932	2.26	1.99	1,295,491	—	—	—	2.26
1933	2.42	2.06	1,164,898	—	—	—	2.42
1934	2.42	2.16	1,184,916	—	—	—	2.42

Vislanda municipalsamhälle, Kronobergs län.

År, då utdebite- ring be- slutats	Utdebite- tering per skatte- krona	Medelutde- bitering per skatte- krona de fem se- naste åren	Antal skatte- kronor	Max. avsättning + • förbrukning —		Fondens behållning vid nästa budgetårs slut kr.	Utdebite- ring per skattekrona efter reglering mot fonden
				kr. per skatte- krona	summa kr.		
1920	1.00	0.84	8,539	—	—	—	—
1921	1.00	0.80	7,504	—	—	—	—
1922	1.00	0.92	5,750	—	—	—	—
1923	1.60	0.92	4,699	—	—	—	—
1924	1.30	1.04	4,544	—	—	—	—
1925	0.80	1.18	4,322	+ 0.19	+ 821.18	821.18	0.99
1926	1.10	1.17	4,518	+ 0.03	+ 135.54	956.72	1.13
1927	1.50	1.21	3,759	— 0.08	— 300.72	656.00	1.42
1928	1.50	1.29	3,635	— 0.08	— 290.80	365.20	1.42
1929	1.30	1.25	4,035	— 0.02	— 80.70	284.50	1.28
1930	1.30	1.25	4,128	— 0.02	— 82.56	201.94	1.28
1931	1.10	1.30	3,841	+ 0.10	+ 384.10	586.04	1.20
1932	1.10	1.32	3,563	+ 0.11	+ 391.93	977.97	1.21
1933	1.40	1.28	3,138	— 0.06	— 188.28	789.69	1.34
1934	1.50	1.27	3,246	— 0.10	— 324.60	465.09	1.40